Phần I:
Chuyện của Tony

Chuyện Tony ở Harvard

Đại hạc Ha Vợt nhé, không phải Ha Vớt như 1 số người nói đâu nha. Ai nói Ha Vớt, Tony không có hài lòng. Chữ "Vợt" nghe nó có tính chất thể thao, còn Vớt nghe như đậu vớt, vớt vát, trục vớt....Vậy nên ngoài biệt danh Tony Tèo, Tony Phân, có thể nói thêm Tony Ha Vợt. Nghe cường tráng gì đâu.

Chuyện bắt đầu từ trung tuần tháng 8 năm 2007, giáo sư John Quelch, phó hiệu trưởng trường kinh doanh Harvard Business School (HBS) có đến VN. Ông này là cây cao bóng cả về lĩnh vực thương hiệu. Ông thích thú với Nha Trang một cách đặc biệt (chắc giống Yersin, vĩ nhân hay thích Nha Trang). Tony cũng có đi tắm bể hôm ấy. Thấy Tây đang bơi thì bu lại rèn luyện tiếng Anh. Tạt nước, lặn, cút, đắp lâu đài cát, búng tay tôm tép.... với ổng một hồi mới biết ổng là Prof John Quelch. Bon chen cuối cùng Tony cũng có 1 cái danh thiếp của ổng. Thế rồi quên béng mất, lúc đó VN đang sốt mọi thứ, từ đất đến vàng, chứng khoán, làm gì cũng có tiền. Vung tiền ôm hết, Tony trở nên hết sức giàu có. Nghĩ mình đã bước 1 chân vào giới thượng lưu, chuẩn bị mua siêu xe dzớt Hồ Ngạc Hòa rồi trên tay Cường Đô Loa. Sau đó đâu được hơn năm thì bong bóng xẹp, Tony bị vứt chỏng chơ ra ngoài xã hội, nghèo khổ, rách rưới, tuy gương mặt hãy vẫn còn thanh tú. Bất chấp suy thoái hay khủng hoảng, gương mặt anh ấy vẫn đẹp 1 cách rạng rỡ... Biệt thự, siêu xe...dần dần bán hết, đến cái nhà trọ cũ kỹ cũng bị bà chủ vứt đồ ra đường, đuổi đi. Trong đống đồ vứt đó, rơi ra cái danh thiếp của giáo sư John Quelch.

1 đêm mưa buồn lạnh lẽo, Tony bèn chong đèn lấy ipad gửi meo cho ổng, nói giờ con rảnh quá hà, cho con qua hạc với. Đâu lúc sau ổng trả lời, nói ừa, qua hạc đi. Mình nói hẻm có tiền. Ổng nói thôi qua hạc miễn phí đi, tiền bạc gì, mày khách sáo quá. Cái mình xách đít qua Ha Vợt hạc.

Khi vác mẹt qua bên đó hạc, thì mới thấy ủa trường này cũng đẹp và nổi tiếng. Chụp hình thôi là chụp hình. Tỷ lệ vô hạc trường HBS là cao nhứt trong hệ thống các trường Ha Vợt, nhưng cũng khoảng 14%. Bên Y hay Luật khó vô hơn. Các danh nhân từ cổ chí kim có nhiều, như ông cựu TT Bush, ông Obama, hay ông tổng thơ ký LHQ bây giờ, cái ông gì người Hàn Quốc quên tên òy. Rồi bảng vàng rồi đây sẽ có Tony Tèo...biết đâu được. Mình có hỏi ủa sao nhận tui vô rồi cấp hạc bổng tàn phần cho tui vậy, ngoài ngoại hình ra, tui có gì khác xuất sắc chăng? Mấy cô phòng đào tạo nói ai biết, thấy có thơ thầy hiệu phó nói nhận mày vô đi, tao tưởng mày bạn của Bạc Qua Qua hay con ông tổng thống cái đảo quốc nào đó chớ. Cuối cùng thì mới biết là 1 ngày có hàng ngàn thư gửi sang xin hạc, nhưng toàn gửi phòng đào tạo hay bộ phận tuyển sinh, chỉ có mỗi mình là gửi cho hiệu phó. Ổng rảnh quá, đọc thư xong reply luôn. Trong thư, thầy nói mày viết sai chính tả hết trơn nhưng tao đoán ý thì hiểu. Viết dễ thương lắm Tony à. Không biết mày ăn gì mà viết dễ thương quá.

Lúc qua, cô bé làm phòng giáo vụ hỏi mày muốn hạc cái gì. Mình nói đâu đưa menu cho tao lựa. Lựa tới lựa lui một hồi mới chọn được chương trình chuyên tu tại chức văn bằng 2. Nói sẵn tiện cho tao hạc luôn tiến sũy nha, vì tao đang lòm cái tiến sũy ở quê nhà nhưng hạc hẻm nổi vì mấy thầy bên đó đang cãi nhau, bữa bắt định lượng, bữa bắt định tính, hệ Liên Xô và hệ Âu Mỹ đối đầu nhau chan chát. "Làm sao có thể tốt cho cả hai?". Chỉ có Ưng Hoàng Phúc mới trả lời được.

Lúc vào lớp, mình chẳng biết nói gì chỉ cười. Vì nghe có hiểu mẹ gì đâu. Lâu lâu đứng lên phát biểu cả lớp cười bò. Rồi bắt đầu mọi người hâm mộ, nói ủa mày dân châu Á sao ăn nói sáng tạo quá vậy, tao thấy tụi châu Á đứa nào cũng rất là stereotype. Thầy cô cũng bắt đầu hâm mộ, nói thằng này nói chiện nghe vui và dễ thương quá nè. Mỗi lần Tony nói là SV cả lớp im lặng, vì Tony nói là tao phát âm tiếng Anh theo 1 trường phái riêng, và có sở thích hay nuốt chữ, swallow words, nên tụi mày phải tập trung hết sức, tao không

nói lại 2 lần như thi Tóp Phô đâu.

Rồi Tony cũng hay dọa nghỉ hạc. Ngày nào cũng mang kẹo dừa xuống phòng hành chính, ép ăn rồi chọc ghẹo mấy chị rồi nói bóng gió xa xôi chuyện nghỉ hạc để trở thành tỷ phú, giống Bill Gate và Mark Zuckerberg, cũng là cựu SV của trường nhưng hẻm có tốt nghiệp được. Nên mấy thầy sợ hãi, bữa nào vào lớp cũng lụm cụm đi điểm danh (mấy thầy trường HBS già lắm), cứ thấy Tony ngồi 1 góc đang giũa móng tay, thì mới yên tâm giảng dạy. Mấy ổng nói, nếu cho mày nghỉ, thế giới có thể có thêm 1 tỷ phú nữa, nhưng HBS hết vui. Các bạn người Ecuador hay Chile gì đó cũng nói nếu Tony nghỉ hạc thì họ cũng bỏ hạc về nước. Cái thôi, mình hạc tiếp. Mình hay vì mọi người. Bữa nay thầy Michael Porter nói mới biết, cả trường xưa nay có hàng ngàn sinh viên bỏ hạc, nhưng chỉ có 2 tỷ phú, còn nhiêu đi móc bọc nylon hết rầu.

Chu cha, vậy thôi, hạc, hạc

Hạc, hạc nữa, hạc mữa.....

Tỉu sử của Tony

Ông Maslow đã vẽ ra cái tháp nhu cầu (Hierarchy of Need) của loài người. Đầu tiên là nhu cầu sinh lý (ăn- ngủ - x - y), và cao nhất là nhu cầu tự thể hiện (Self Actualisation), tức nhu cầu khoe. Ông bà ta nói, tốt khoe, xấu che. Khoe chỉ diễn ra khi mình có mà xung quanh không có. Ai cũng đi xe đạp thì có chiếc Dream thì phải dựng trước nhà. Ai cũng rách rưới thì khi có chiếc áo mới, Tony sẽ mặc ra đứng đầu xóm cho cả làng bu lại coi. Xe hơi đắt đỏ như bây giờ thì nhiều cậu choai choai gọi là vợ hai, 4h sáng đã ngủ dậy lau chùi đứng nhìn vô đó miết. Trong từng giai đoạn thì người ta sẽ khoe khác nhau, mấy năm sau khi nhìn lại thấy buồn cười không chịu được. Nếu bạn để ý báo chí trong những năm đầu thập niên 90, thì phần quảng cáo xí nghiệp nào cũng có ông giám đốc ngồi trên bàn làm việc, đeo cà vạt, tay cầm cái điện thoại bàn. Tony còn giữ cái ảnh chụp lúc 10 tuổi, mang dép nhựa và 1 tay mở cái tủ lạnh nhà người bạn để chụp hình, ngồi coi sướng miết cả ngày.

Thật ra, đi nước ngoài mới thấy mấy ông Tây cũng khoe dã man. Họ khoe những hầm rượu mấy trăm năm. Họ khoe những cuốn sách quý họ đọc được trong thư viện. Họ khoe về những vùng đất họ đã đi qua, về những con người ở xứ sở tít mù nào đó họ đã đến khám chữa bệnh, dạy học hay cứu trợ. Dân Á thì lại khoe tiền bạc và danh vọng. Trừ Nhật Bản là ít khoe, mấy nước nghèo mới nổi lên khoe ác chiến lắm. Dân Trung Quốc, Indo, Thái Lan…., ở đâu người ta cũng khoe xe Ben Lây Lé Xệt Lam Bo Ghi Ni. Ở Hà Nội, gặp đại gia là trước sau gì cũng nghe “con xe” này con xe kia, biệt thự Trung Hòa Nhân Chính, đơn lập Hồ Tây. Đại gia miền Tây thì thôi đeo vàng từ trên xuống dưới, nhà có nhiêu vàng lôi ra phủ hết trên người. Rồi nhiều buổi họp lớp thực chất là dịp gặp nhau để khoe. Ai có gì khoe nấy, chủ yếu là của cải tài sản hay con cái học trường điểm trường chuyên hay 1 trường danh tiếng nào đó ở bển. Chân dài + đại gia => đám cưới siêu xe, rước dâu dài cả phố, càng dài càng được xã hội nể.

Hòa trong không khí ấy, tối qua Tony thức cả đêm để quyết định khoe gì. Biệt thự chăng. Xe hơi chăng. Thường quá. Hay khoe cái quần lót 2 tỷ ? Cũng thường quá. Thôi mình khoe bằng cấp đi, những tấm bằng mà mình đã sưu tập, mua bán, năn nỉ, đạo văn, quay cóp…tức hẻm có cái liêm sỉ nào mà mình không từ bỏ để có được.

Thế là cả đêm thực hiện chiến dịch truy tìm bằng cấp. Đầu tiên là bằng bé khỏe bé ngoan, rồi bằng tiểu học, bằng cấp 2 cấp 3 đại học thạc sĩ tiến sĩ…ồ ạt được lau bụi ép nhựa, ngày mai sẽ photo dán đầy nhà, đầy công ty, tặng các đối tác. Trường cấp 3 bình thường sẽ được sửa thành trường chuyên nghe cho oách, nhưng đừng hỏi chuyên gì nghen. Bằng đại học tại chức chuyên tu liên thông sẽ sửa thành hệ chính quy tập trung dài hạn, lớp cử nhân tài năng. Các bằng thạc sĩ tiến sĩ mua mấy ngàn đô từ nước ngoài nữa. Cũng đừng có nói nước ta không ai là doanh nhân nhé vì Tony đã nộp mấy triệu đăng ký vào câu lạc bộ doanh nhân rồi.

Hôm bữa đi từ thiện cho trại mồ côi nọ, sợ mấy bà sơ và các cháu ấy quên ơn nên Tony có bắt ký xác nhận, và có bằng khen của xã nè. Đi từ thiện là phải có báo chí truyền hình đi theo quay lên mới đi, thay vì tiền quảng cáo mấy chục triệu mà lên sóng được có mấy giây, tính ra thông qua chương trình từ thiện vẫn hiệu quả. Có lần Tony đưa tiền mà mấy “ hoàn cảnh đáng thương” cứ thấy máy quay phim lia tới mặt là cười, thế là cậu quay phim tới tát 2 bạt tai, thế là “hoàn cảnh đáng thương” ấy khóc liền. Lúc đó chụp hình quay phim lật đật nhào vô, ghi rõ “ cảnh xúc động của người nghèo khi nhận tiền từ thiện từ doanh nhân Tony Trần Văn Tèo”. Thấy tụi nó khóc mà Tony vui sướng gì đâu. Vô thăm bệnh nhân cũng giả đò ngồi xuống nắm tay nắm chân, mắt không rời ống kính quay phim, xức dầu nước mắt ràn rụa. Nó mà hết quay là phủi tay đứng dậy liền, sợ lây bệnh thấy mẹ.

Đang hý hửng “chương trình khoe xin được phép tiếp tục” thì đọc tin sét đánh. Người ta nói mày học vậy thì có giàu có là bình thường. Phải ngược

lại. Không học gì mà làm được người ta mới nể. Bắt chước ông gì xuất bản cuốn " Từ cậu bé chăn trâu mồ côi thành tổng giám đốc" hem? Nghe đồn bữa ra mắt cuốn sách này, ông ấy đã nhốt cha mẹ trong nhà trước đó mấy ngày liền. Không phải bất hiếu mà là sợ báo chí phát hiện có cha có mẹ, hết nể. Hoặc phải nói bỏ học nửa chừng, bỏ càng sớm càng tốt.

Bèn đốt hết bằng cấp. Lý lịch cuối cùng của Tony: lớp 3 nghỉ học ở nhà chăn trâu, chăn được 2 năm thì đi ở đợ, 2 năm sau bị chủ nhà quánh dữ quá, sợ bị quánh chết nên đi lên Sài gòn bốc vác, được mấy năm thì bốc không nổi nữa nên đi biên giới Lạng Sơn làm đấm bóp, sau đó đi Mỹ diện con nai (con lai), thành Việt Kiều. Về nước mở hãng phân Phượng Tím, chuẩn bị mua lại chợ Bến Thành sơn sửa lại thành trung tâm thương mại Tony Plaza chỉ để bán phân và cá mắm giải trí cho vui. Nói thêm, Phượng Tím là tập đoàn đa quốc gia khổng lồ có tới ….2 nhân viên, trình độ như chủ. Trụ sở đặt đâu ta? Thôi quận 1 đi cho nó trung tâm.

Lao tâm khổ trí, vật vã mãi chỉ để người đời nó nể, để được nổi tiếng chút thôi mà.

Nể giùm tui cái….

Tôi ôm con sáo bé bỏng của tôi...*

Ba của Tony là một nạn nhân trong hàng triệu nạn nhân của một cuộc chiến khốc liệt nhất trong lịch sử nhân loại, chiến tranh Việt Nam. Trong cái lộn xộn và bi thương của cuộc chiến, ba đã mất đi cả tuổi trẻ của mình. Một viên đạn lạc bay thẳng vào cột sống, bác sĩ Mỹ ở Sài Gòn lúc đó nói thôi, về nhà coi gì ngon thì cho ăn hết đi, rồi không quá 6 tháng đâu. Nhưng kỳ lạ, cơ thể ba tiết ra 1 lớp nhầy vây kín viên đạn, khiến nó không phá huỷ, chỉ đau nhức dữ dội lúc trái gió trở trời. Tuy nhiên, vì viên đạn nằm ngay cột sống, hệ thần kinh bị tổn thương nên ba trở thành người tàn tật ở lứa tuổi 25, giai đoạn tuổi trẻ đẹp nhất của đời người.

Bù lại, trí tuệ ba khá minh mẫn, trí nhớ tốt, đẹp trai hơn Tony gấp chục lần. Bao nhiêu kiến thức trên trời dưới đất đều được ba truyền cho Tony một cách hấp dẫn, từ Tam Quốc đến Thủy Hử, văn minh Phương Tây, cơ bản tiếng Anh và tiếng Pháp, tình yêu và sự khát khao khám phá kiến thức nhân loại. Giữa lúc đất nước khó khăn vào đầu thập niên 80, rời Sài Gòn về quê ngoại, nhớ lúc đó má Tony nuôi 4 chị em với đồng lương giáo viên của 1 cô giáo tiểu học trường làng, ba không dám ăn cơm nhiều. Mỗi lần chỉ ăn 1 chén, và nói tui tàn tật vậy, ăn chỉ để sống, có làm gì ra tiền đâu mà ăn. Nên chị Hai tinh ý, mỗi lần bới cơm thì lèn thật chặt, thật nhiều. Rùi một lần ba quyết định về quê cũ, về lại lộ Vòng Cung, huyện Phong Điền, tỉnh Cần Thơ, nơi chôn nhau cắt rốn, nơi lục bình dập dềnh trôi trên dòng sông Cái Răng tím ngắt mỗi chiều. Ba nói, nếu cứ ở lại Ninh Hoà, thêm 1 miệng ăn gánh nặng cho mọi người tui thấy buồn lắm, tui thấy mình bất lực, đẻ con ra mà không cho nó sung sướng ngày nào. Mà thật ra, ba cũng quần quật chống gậy đi làm đủ thứ, từ ra xã dạy bổ túc văn hoá đến móc đất làm nồi, làm bếp lò, làm mấy con thú bằng đất sét xinh xinh cho Tony chơi, trồng cây trong vườn, từ sáng đến chiều ở ngoài nắng mà chẳng thấy lúc nào thở than. Một thời oanh liệt, một học sinh cực giỏi, một thủ lĩnh trường Phan Thanh Giản Cần Thơ, từng ở biệt thự có hồ sen ngay trung tâm Sài Gòn, giờ trở thành 1

người đàn ông tàn tật, lam lũ ở một chốn thôn quê xa xôi, không điện không nước, ăn chẳng bao giờ được no. Ba nói, học sĩ quan xong, ba chỉ 1 lần đi thực tập ở U Minh, bị thương rồi giải ngũ. Cuộc chiến bi thương khiến cho mỗi gia đình người Việt dù ở chiến tuyến nào, vẫn có người nằm xuống. Những thanh niên trẻ măng mười tám đôi mươi ra trận, trước khi chết vẫn thống thiết gọi cha gọi mẹ, dù giọng bắc giọng nam. Suốt ngàn năm, đất mẹ Việt Nam và những con cháu Lạc Hồng cứ phải oằn mình vì loạn lạc, chia ly, mất mát…

Ba nói, như câu chuyện tái ông mất ngựa, cái may cái rủi nó đi với nhau. Hiểu thời cuộc nên ba vô cùng lạc quan với số phận. Có lần má đi dạy về trễ, ba còn một tay chống gậy, một tay bưng chậu quần áo cả nhà đi giặt, té lăn kềnh ra giữa sân, bò bò quơ quào lượm lại từng cái quần cái áo vá đùm vá níu của mấy mẹ con, nhưng lại cười. Nụ cười méo mó của một người đàn ông từng kiêu hãnh. Tony còn nhớ cứ mỗi sáng sớm, má dậy sớm pha 4 bình nước, mỗi đứa mang theo 1 bình để đến trường. Tony nói ủa sao nhà mình không có ăn sáng như nhà khác, chị Hai nói mày mệt quá, uống nước cũng no bụng vậy. Cứ mỗi sáng thức dậy là cả nhà ngồi suy nghĩ kiếm gì để cho vào bụng bữa nay. Mỗi lần như thế thì ba lại ngồi buồn, nói ghét cái bao tử quá, cứ đói bụng hoài, nhiều lúc nổi nóng ba muốn đập nát đôi chân tàn phế. Rồi ba cũng lặng lẽ nhìn theo dáng nhỏ xíu lon ton của Tony xách cái thau đi mượn gạo. Tony là chuyên gia đi mượn hay đi mua chịu đủ thứ, quen mặt khắp làng khắp xóm, vì không có mắc cỡ như mấy chị, tính tình lại vui vẻ thảo mai, ai cũng vui khi gặp. Xong cái về ngồi ghi lại trong sổ, chi tiết cẩn thận, như mượn dì hai Tròn 2 lon gạo, mượn cậu năm Được mấy đồng, nợ nước mắm ông Long, nợ dầu lửa bà Bảy…Cuối tháng má lãnh lương, Tony nói để con tính cho, giải bài toán trả ai trước, ai trả sau, ai dễ chịu có thể khất được. Nhỏ xíu xiu nhưng lanh bắt ớn, nên sau này quản lý tài chính giỏi cũng nhờ vào những tháng năm ấy.

Hồi đó trong làng có nghề làm lá buông, một loại lá dài như lá cọ, phơi khô

rồi xé sợi nhỏ, đan thành giỏ xách. Cả nhà ai cũng phải làm, trừ Tony được ngủ sớm vì học trường chiên trường xào, tháng nào cũng có 13 kg lúa của xã cho. Cứ đến đêm, mấy chị lớn học bài xong thì lập tức ra bắt tay ngồi đan lá ngay. Vừa làm vừa nói chuyện trong làng trong xã dưới ánh đèn dầu leo lét đến khuya, Tony thì đan được 2 cái là bẻ tay bẻ chân bẻ lưng nói mỏi. Nên má cho đi chơi. Ngày ấy, trẻ con thôn quê chẳng có thú vui gì. Đêm trăng sáng, các bạn tập trung quanh nhà, hay ra đồng chơi đủ trò tự nghĩ ra. Còn đêm trời tối, ăn cơm xong, Tony trải tấm chiếu lên đống lá buông trên sân được gom lại sau khi đã phơi khô, 2 cha con nằm chơi trên đó, nhìn lên trên trời ngắm triệu triệu ngôi sao lấp lánh. Ba hướng dẫn Tony phân biệt các chòm sao, đây là sao Đại Hùng, kia là sao Thiên Long, Thiên Miêu, Sư Tử, Lạp Khuyển…hình giống con gấu, con mèo, con chó …nên có tên gọi vậy. Hình ảnh vũ trụ bao la, mênh mông thiên hà khiến Tony vô cùng thích thú. Có bữa thấy sao băng, ba nói, cứ thấy sao băng thì mình cứ ước mơ, phải nhanh thì mới thành sự thật. Lần nào Tony cũng thì thầm ước là nhà mình có tiền để ăn sáng. Có lần, Tony xỉu giữa lớp, cô giáo hỏi sao, Tony khai thiệt là không ăn sáng, thầy hiệu trưởng kêu má lên mắng quá trời, nói sao nó có 13 kg lúa mà cô đem đi bán hết vậy. Má lúng túng cười trừ, nói tui xin lỗi, để về nấu cháo cho cháu vào mỗi buổi sáng. Và ước mơ sao băng ấy đã thành sự thật. Cứ mỗi sáng, Tony được 1 chén cháo trắng, và thấy ngon hơn bất cứ cao lương mĩ vị gì trên đời.

Có lần Tony nhầm sao băng với máy bay. Thấy có đốm sáng di chuyển hoài mà không tắt, ba nói đó là máy bay thương mại của mấy hãng hàng không nước ngoài bay qua Việt Nam đó con. Như tụi Đại Hàn hay Nhật, nếu nó qua Băng Cốc thì sẽ bay ngang qua Nha Trang, rùi trả tiền vùng trời cho nước mình, nó bay cao lắm, cả mấy cây số nên mình thấy chỉ là 1 đốm sáng thôi. Tony nói thế bây giờ trên đó người ta làm gì nhỉ, ba nói giờ chắc là giờ ăn tối, các tiếp viên sẽ đẩy xe đựng thức ăn ra, ai ăn gì thì ăn, uống gì thì uống. Rùi ba giải thích về ngành hàng không, máy bay phản lực khác máy bay lên thẳng ra sao, cất cánh hạ cánh thế nào. Ba nói, sau này nếu học giỏi, con sẽ

được đi máy bay, thích lắm. Rồi cũng có 1 lần thấy sao băng, Tony ước mơ ba hết tật nguyền, 2 cha con lang thang khắp nơi trên thế giới. Tony hỏi chứ mỗi lần thấy sao băng thì ba ước gì. Ba nói, ba ước cho con lớn lên thông minh khỏe mạnh, viết tiếp ước mơ còn dang dở của ba. Cứ đêm đêm trên chiếc chiếu ngoài sân ấy, 2 cha con nằm ngước nhìn lên trời, nói chuyện rì rầm. Giọng ba đều đều, nghe một hồi thì Tony ngủ mất tiêu, má ra sân ẵm vô nhà, sợ sương xuống lạnh. Trong giấc mơ của cậu bé Tony lúc đó, chấp chới những chiếc máy bay lượn lờ trên bầu trời, thật lung linh, thật đẹp.

Cái ngày ba đòi một hai về lại quê nhà, má cản dữ lắm. Nói ông ngồi không một chỗ cũng được, chiến tranh đã qua rồi, nước mình thanh bình rồi, nhiều đứa trẻ mất cha thì đã đành, mấy đứa con mình, tui muốn có đầy đủ cha mẹ để lớn lên bình thường. Nhà phải có âm có dương, có mặt trăng mặt trời, chứ tui chỉ là 1 người mẹ, la mắng xoèn xoẹt thì cũng không dạy dỗ được nhiều. Ba suy nghĩ nhiều nhưng cứ mỗi buổi ăn, xong chén cơm thứ nhất, mọi người nhìn nồi cơm độn khoai và nói thôi no rồi, nhường người khác, lúc nào trong nồi cũng còn 1 chút nhưng không ai dám ăn. Ngày nào cũng vậy, chịu không nổi, nhân lúc má và mấy chị em đi học, ba viết lại lá thư trên bàn và ra đi. Trong thư nói tui đi về quê, nhờ anh em bạn bè giúp đỡ, vài năm rùi quay lại, nhớ nấu cơm đừng có bớt gạo, phần của tui chia cho tụi nhỏ ăn thêm chút đỉnh. Ba chống gậy xuống ngã ba Trong bắt xe về Cần Thơ, trong túi không có 1 đồng nào. Ngồi ở vệ đường ngoắc miết, cả chục chiếc đâu có 1 chiếc Quảng Ngãi chịu dừng lại. Thấy có một người tàn tật ngồi lết giữa đường, bà chủ xe thấy tội quá, cho đi, vừa không tốn tiền vừa cho ăn cơm no bụng. Ba kể thôi cũng hẻm biết lấy gì đền ơn, bèn ngồi sát cửa, thấy xe dừng lại là mời khách lên xe phụ thằng lơ, và pha trò nói chuyện vui nên trên xe ai cũng cười nghiêng ngả. Nên giờ mỗi lần vào Sài Gòn chơi, về lại quê, ba cứ đòi lấy xe Quảng Ngãi, dù giá vé cao hơn nhiều, cứ tới Ninh Hòa thì xuống. Và Tony cũng vậy, thích người Quảng Ngãi và giọng nói miền quê ấy, nên cứ nói học thành hạc, vì thấy rất dễ thương…

Rùi đất nước mở cửa khi Tony vào cấp 2, những năm tháng tuổi thơ khốn khó tưởng đã phai nhoà. Chiều nay kết thúc khoá học ở HBS, chia tay bạn bè đủ mọi quốc tịch, Tony đi bộ qua bên kia sông, định mua ít đồ rồi sau đó đón taxi ra thẳng sân bay Logan về nước. Lúc băng qua cầu Anderson Memorial, chợt thấy 2 cha con người Mỹ, cậu con khoảng 3-4 tuổi ôm con gấu bông nhỏ, người cha trạc tuổi Tony, cả hai đều mặc đồ quấn khăn rất kỹ, trời lạnh vậy mà vẫn đi dạo chơi trên bờ sông đầy tuyết, bóng cha con đổ dài. Bỗng dưng chợt nhớ câu hát của nhạc sĩ Trần Tiến "tôi ôm con sáo, bé bỏng của tôi, lang thang theo cha, dọc bờ sông trắng xoá"*. Mới thấy trên trái đất này, đứa con bé bỏng nào cũng hay lẽo đẽo theo cha, và tình phụ tử ở đâu- cũng đều thiêng liêng và ấm áp.

Nắng chiều nhuộm vàng cả dòng sông Charles, tuyết vẫn dày, hàng cây bên đường đã rụng hết lá. Nhìn những miếng băng trôi bồng bềnh, chợt nghĩ đến lục bình tím ngắt trôi theo con nước sông Tiền sông Hậu, nghĩ về thân phận những người miền Tây lưu lạc khắp nơi, nghĩ về những năm tháng ba sống ở miền Trung nhưng trong lòng không nguôi nhớ về quê cũ. Nói trong bụng, nếu tối nay lên máy bay mà không ngủ được, Tony sẽ viết một bài về ba.

Tony viết bài này khi đang ngồi trên máy bay của Eva Air và trong lòng ngổn ngang cảm xúc. Máy bay bay qua Nhật, rùi Đài Loan, quá cảnh 1 tiếng đồng hồ ở sân bay Đào Nguyên Đài Bắc rồi bay về Tân Sơn Nhất. Và bây giờ, máy bay đang bay không phận trên lãnh thổ của mảnh đất hình chữ S. Nhìn qua màn hình định vị vệ tinh, thấy dưới mặt đất là ký hiệu của núi đồi ruộng vườn, xanh thẫm. Tự hỏi hẻm biết ở dưới, có 2 cha con nhà nào quê thiệt quê, nghèo thiệt nghèo, cứ đêm đêm trải chiếu nằm ngoài sân nhìn lên trời ngắm sao, ngắm máy bay rồi nói toàn chuyện xa xôi như tuổi thơ Tony không nữa.

Mùi kiệu

Tony Buổi Sáng: Mùa thi, Tony mong ước nếu bạn có nhà cửa ở thành phố, hãy giúp các bạn thí sinh ở quê trọ vài ngày. Có thể tụi nó lóng ngóng, chưa quen với các tiện nghi thành phố, có thể làm bẩn nhà, vỡ ly chén..nhưng đừng thế mà từ chối nhé

Hôm nay đi ngang qua chợ Bà Chiểu, ngó thấy mấy chị tiểu thương bày củ kiệu ra bán. Mới thảng thốt chép miệng, mèn ơi, sắp tết rồi.

Dân miền Nam hay gọi tết nhứt, không biết chữ nhứt ở phía sau có phải là quan trọng nhứt hay không, nhưng lòng ai cũng chộn rộn khi nghĩ về nó. Giống như người tây phương với lễ giáng sinh và năm mới dương lịch vậy.

Nhớ ngày xưa còn ở với ba má, cứ cuối năm gần Tết là phụ má hong củ kiệu. Trời gần Tết hơi lạnh, nắng cũng yếu ớt nên má hay biểu mày nhổ giò cao nhòng vậy thì để mấy củ kiệu lên mái nhà coi, để dưới đất coi chừng chó hay gà đi ngang qua hất đổ hết.

Và trong tâm khảm tuổi thơ, mùi kiệu cay nồng chính là mùa giáp Tết. Ông già (cách gọi thân thương cha mẹ của ở quê Tony là ông già, bà già) người Cần Thơ nên hay kêu bà già làm mấy món miền Tây cho ổng nhâm nhi dịp Tết. Bà già cũng có mười mấy năm sống ở miền trong nên hiểu ý liền, nhứt là món ruột già heo khìa. Thấy có ngon lành gì đâu, nhiều lúc còn mùi thúi thúi nhưng ông già nhứt định khen ngon, ăn khí thế. Và củ kiệu cũng vậy, đắng nghét chứ có ngon lành gì, nhưng mà thiếu nó, không khí Tết không còn nguyên vẹn nữa.

Hồi cả nhà đùm nhau từ Sài Gòn về quê ngoại sống, rời xa đô hội, má nói mấy đứa bây giờ cũng phải ráng mà hòa nhập với dân ở đây. Vẫn một ngày đi học, một ngày lặn lội trên đồng. Nhưng má bắt cố gắng giữ giọng nói và cách ăn uống của dân miền trong, má nói rồi tụi bây cũng sẽ về lại Sài Gòn để phát triển, chứ ở miền Trung này, kiếm đồng tiền khó lắm. Về quê là một giai đoạn tạm thời, ẩn nhẫn để vụt bay. Nhưng trong khó khăn, phải giữ khí phách của kẻ sĩ...

Nhưng lúc mình thi đại học, tự nhiên má đổi quyết định đột ngột, bắt thi vào

cao đẳng sư phạm Nha Trang ở gần nhà, xong về dạy học thế chỗ má trong trường, vì tao sắp hưu rồi. Lý do quan trọng hơn là vô trỏng, tiền đâu học. Có lẽ linh cảm rằng cho nó vào lại Sài Gòn ít còn cơ hội gặp nhau. Sự khó khăn về kinh tế và ích kỷ về tình cảm của người mẹ, đi ngược lại với những điều giáo huấn từ bé, rằng làm đàn ông con trai trên đời, phải kinh bang tế thế, lấy tài năng giúp đời, đừng suy nghĩ vụn vặt, ganh đua với con Năm thằng Mít trong làng, có giỏi thì ra ganh đua với tụi dân thành phố - ba má hay căn dặn mấy chị em như vậy.

Nhưng dưới áp lực khủng khiếp của mình, má cũng gạt nước mắt, đồng ý cho vô lại Sài Gòn để thi đại học. Còn 2 ngày nữa là thi rồi, mà không biết vô đó thì ở đâu. Má ngồi suy nghĩ một hồi, nói thôi mày đạp xe chở tao qua nhà cô C đi, cô có em gái tên Dung ở Sài Gòn. Rồi mình đạp xe chở má qua nhà cô C, bạn dạy chung trường. Mình đứng ở ngoài hàng rào, má vô nói gì đó một hồi, rồi ra, nói cô C không chịu, nói cô Dung khó tánh lắm, từ chối cho số điện thoại. Nên đạp xe chở má đi về, đầu óc miên man trên con đường làng quanh co thơm mùi rạ.

Vừa về, cả nhà ngồi suy nghĩ quan hệ với ai ở Sài Gòn, cái ba nói thôi vô hạ mình xin thằng H, là chú em cùng cha khác mẹ với ba, giờ làm tổng giám đốc 1 công ty cực lớn ở quận 4, xin nó ở vài bữa. Má nói chắc phải vậy thôi, rồi lấy hộp kem phấn ra trang điểm, nói thôi để má đưa đi. Rồi thấy vào ngồi đếm tiền với chị Hai, rồi chị Hai nói có vài trăm ngàn như vầy, không đủ ở khách sạn cho 2 mẹ con đâu nếu chú H từ chối. Mình ngồi nghe mà chết điếng trong lòng. Tự thấy sao con đường học hành của mình gian truân quá, bạn bè cùng lớp đã vào hết trong đó để chuẩn bị thi. Còn mình thì giờ này vẫn chưa biết có đi được hay không nữa. Mình buồn quá, lấy xe đạp đi ra thị trấn, lang thang, vô định.

Thế rồi như là 1 định mệnh của sự may mắn, bạn Th. học cùng lớp tình cờ gặp mình, bạn cũng chuẩn bị đi Sài Gòn,hay là mày đi cùng cho vui. Th rủ mình dù học 3 năm với nhau, 2 đứa chỉ giao tiếp bình thường chứ không thân lắm. Bạn Th nói anh ruột bạn ấy có người quen ở trỏng, có thể cho mình ở nhờ. Má đạp xe xuống nhà Th hỏi có thiệt không, rồi đồng ý cho đi.

Tối đó lên xe vô SG, lúc xuống ngã ba bắt xe, tự nhiên má móc trong túi ra 5 phân vàng, nói nhẫn cưới gì đó, chưa bao giờ tiết lộ cho ai biết. Giờ thì đưa con đeo vô ngón út, đó tất cả gia tài của má lúc đó. "Cái này má đưa con cầm, có chuyện gì thì cứ bán rồi ra bến xe miền Đông bắt xe về liền nghen con. Làng mình năm nay chỉ có con học hết 12 thôi, thôi thì ráng thi cho tốt", má cầm tay dặn dò. Xe chạy xa dần, mình vẫn thấy đôi tay khẳng khiu, đen nhẻm của má và mấy chị vẫy vẫy. Chiều dần tối, cây cối hai bên đường heo hắt, quắt queo trong cái nóng mùa hè.

Cả đêm trên xe không ngủ, lần đầu tiên vào xa mà, ra đi khỏi Sài Gòn hồi có mấy tuổi nên có nhớ gì đâu. Trong đầu mình tính toán lên nhiều phương án để tồn tại trong mấy ngày, nếu và thì. Tài sản là mấy cuốn tập cong queo nhét trong lưng. Theo Th đến nhà chị G, thấy nhà chị học sinh đến ở trọ đi thi đông quá, nên ngại, nói chị G thôi em đi qua nhà chú em ở. Cái mượn xe đạp của anh Tài để đi tìm chú H, cái ba lô bé xíu quảy sau lưng. Ghé nhà chú H theo địa chỉ trên 1 lá thư từ lâu lắm, bí mật ghi vô cuốn tập, ba má cũng không biết. Rồi mình gặp cô Út, em chú H, ngồi kể lể lý lịch một hồi , chỉ mong là họ nghĩ máu mủ ruột thịt mà cho ở vài hôm đi thi. Nhưng ông lánh mặt và kêu cô Út vào phòng, nói gì đó, rồi cô Út ra nói nhà cũng chật quá, thôi con đi tìm chỗ khác trọ đi. Lúc mình đạp xe rời khỏi con hẻm nhà chú đường Hoàng Diệu, thấy cô Út ra đứng đầu hẻm vẫy tay, nước mắt cô lăn dài, chắc cô cũng có chút tình máu mủ, chắc cũng thấy tội nghiệp 1 thằng cao nhòng đen nhẻm đang tìm đường mưu sinh ở thành phố.

Mình ra công viên Lê Văn Tám ngồi học bài rồi mệt quá, ngủ thiếp. Khoanh nem chua mang theo, định bụng là nếu chú H cho ở nhờ thì đem tặng, nhưng ổng đuổi đi nên thôi, nửa đêm đói qua tỉnh giấc lấy lột ngồi ăn một mình. Ánh đèn vàng heo hắt và cơn mưa tầm tả của Sài gòn tháng 7, lạnh cóng...

Hôm sau lên lấy số báo danh rồi thi môn Toán vào buổi chiều. Hết giờ thi, mình theo đứa bạn mới quen trong phòng thi về nhà nó tắm rửa, rồi qua nhà chị G, nói chuyện thi cử với Th, chị G mời ăn cơm nhưng ngại không dám ăn nhiều, chỉ ăn 1 chén. Xong cái lấy xe đạp đi, định qua công viên ngủ tiếp

nhưng chị đoán được hay sao ấy, nên mới nói thôi đi đâu, ở lại đây rồi mai đi thi cho tốt. Lòng tốt của Th và gia đình chị G, mình thật sự mang ơn suốt đời, không biết nói sao nên lời nữa. Bữa thi cuối, mưa kinh khủng là mưa, ra khỏi điểm thi trường Lê Quý Đôn, nhìn các bạn khác có cha có mẹ đi theo tíu tít hỏi han đề thi khó hay dễ vậy con, thấy nước chảy dài trên má, không biết nước mắt hay nước mưa nữa. Rồi tất tả quảy ba lô chạy ra bến xe miền Đông để kịp chuyến xe về quê.

Rồi con cũng có tất cả, má à, hơn cả những gì mà ba má kỳ vọng. Cạnh tranh với dân thành phố - hồi đó là tất cả những gì mà ba má có thể nghĩ ra - nay đã không còn phù hợp nữa. Cái mà tụi con đang cạnh tranh là những Peter, Mary, Zhu Bin…trong một thế giới phẳng như thế này. Những con đường cao tốc, những tòa nhà xa hoa, những buổi tiệc ở khách sạn năm sao với đủ loại sơn hào hải vị nhưng làm sao có thể sánh được với con đường làng quanh co, lũy tre xanh đầy gió và mùi kiệu thơm nồng của quê ngoại. Nơi một thời con đã lớn lên.

Con nhớ.

(Giáp Tết 2008)

Đời cua, đời cáy....

Khi còn hạc ở HBS, có lần giáo sư đặt câu hỏi, theo bạn, doanh nhân là ai. Rất nhiều quan niệm khác nhau được đưa ra, vì lớp hạc là 1 hợp chủng quốc, đến từ nhiều nền văn hóa. Sau đó thì thầy mới đưa ra quan niệm của thầy, cũng như của các giáo sư trong trường, thành 1 quan điểm hay còn gọi là trường phái Harvard về doanh nhân. Nôm na là doanh nhân là người lãnh đạo, có thể làm chủ hay không phải làm chủ, nhưng phải là lãnh đạo doanh nghiệp hay tổ chức có lợi nhuận. Mục tiêu là lợi nhuận nhưng doanh nhân phải lèo lái làm sao đó để không xung đột với đạo đức xã hội. Doanh nhân phải giải quyết sao cho sự phát triển của doanh nghiệp của mình không gây phương hại đến môi trường thiên nhiên. Doanh nhân phải làm từ thiện xuất phát từ tâm của mình, từ tình đồng loại chứ không phải vì nhu cầu marketing. Và cuối cùng là doanh nhân phải biết chia sẻ, với thế hệ sau, về cả tiền bạc lẫn vốn sống, kiến thức.....nhằm tạo ra 1 thế hệ doanh nhân mới khi mình chết đi. Các quan niệm tuy có khác đi chút ít, song vẫn tựu trung các ý trên. Thành 1 chuẩn thế giới.

Nói chung là diễn giải từ tiếng Anh qua tiếng Việt, Tony nói thấy nó không có trơn tru gì hết. Và lúc đó mình cũng hoảng hồn, thấy mắc cỡ. Vì mang tiếng là doanh nhân đã lâu, ngày 13/10 nào cũng tổ chức ăn uống hát hò tặng bằng khen treo đầy nhà, nhưng mình đã làm được gì. Chẳng làm được gì cho cộng đồng và chẳng chia sẻ với ai một cách tự nguyện. Bạn bè hỏi, ở VN, doanh nhân là thế nào. Tony thật sự lúng túng, và nói ở VN muốn làm doanh nhân không có tiêu chuẩn hay ai cấp phép, nên tụi tao thường phải đăng ký vào câu lạc bộ doanh nhân, là xong. Đó là tiêu chuẩn Việt Nam (TCVN). Thế là ngồi suy nghĩ lại, thế giới người ta quan niệm doanh nhân nó khác mình. Vậy nước mình chắc không có ai, hay có mà mình chưa biết. 15 năm đi làm, gặp n người gọi là doanh nhân, mình thấy không ai thỏa hết các điều kiện của chuẩn thế giới như thế cả. Có người thì làm giàu một cách nhanh chóng nhờ lấy tài nguyên thiên nhiên, chặn dòng chảy của các con

sông làm thủy điện, xả nước thải ra sông mặc cá tôm chết sạch. Có người làm giàu bằng bóc lột sức lao động của đồng loại mình một cách quá đáng, ép quần quật bán sức lao động cho họ nhưng tới lúc lãnh lương thì kỳ kèo, o ép, hẹn tới hẹn lui mới trả. Có người đoạt giải anh hùng từ thiện, quán quân từ thiện...nhưng lu loa lên cho cả thiên hạ biết, ghi rõ tên mình hay doanh nghiệp mình lên phong bì, chỉ cho vài triệu đồng nhưng phải bắt những thân phận đáng thương kia phải khóc phải cười phải cám ơn xỉu lên ngất xuống... để quay lên ti vi, chụp hình lên báo. Có người có con đường làm giàu bí hiểm, không ai biết làm sao họ giàu vì họ không muốn chia sẻ, vì cái khôn của người Trung Quốc dạy ta là "cho bạc cho vàng, không ai trỏ đàng đi buôn". Bao nhiêu tỷ phú thế giới lúc họ chia gia tài, chỉ để lại cho con vài đồng gọi là, còn tất cả đều đưa vào quỹ từ thiện, trong khi bên ta thì ngược lại. Nhà thường thường bậc trung có 2 đứa con thì ông cha bà mẹ cũng cày gần chết để có 2 cái nhà cho chúng nó làm của. Còn doanh nhân ta thì làm quần quật, o ép đối tác từng đồng, kỳ kèo với người làm từng xu....để con cháu mua siêu xe, đốt tiền nấu trứng như công tử Bạc Liêu một thời. Thương con hay không thương. Tụi Tây nói vậy là không thương. Vì như vậy là làm cho nó hỏng.

Lúc thảo luận, mình có ngồi chung nhóm có 2 bạn Trung Quốc. Thấy các bạn nói là bên Trung Quốc, vẫn có khái niệm không ai giàu ba họ. Tức giàu cho lắm, 3 thế hệ thì cũng hết, nhưng ở phương Tây, họ giàu đến cả chục thế hệ, cụ thể trong nhóm vẫn có 1 anh người Ý là thế hệ thứ 5 của một tập đoàn sản xuất các sản phẩm cà chua. Mình chợt nhớ lại hình ảnh cậu con của Ba Huy, công tử Bạc Liêu lừng lẫy những năm 1930-1940, với cả trăm ngàn hecta đất ruộng lúa và ruộng muối, với chiếc máy bay và sân bay tư nhân đầu tiên, thế nhưng thằng con sau này chạy xe ôm, sau này nhà nước phát hiện ra nên cho về làm bảo vệ khách sạn công tử Bạc Liêu. Du khách đến tham quan, ông vẫn dắt khách chỉ trỏ đây là phòng ngủ của ba tui, đây là chỗ đá gà của tui, đây là chỗ tui chỉ con gà con vịt nào...là gia nhân sẽ bẻ cổ ngay lập tức để luộc tui ăn, đây là giường nóng, đây là giường lạnh...Từ

hội đồng Trạch đến Ba Huy giàu có vậy, mà tới thế hệ thứ 3 thì chạy xe ôm. Ủa sao kỳ vậy, tụi Trung Quốc nói bên tao cũng vậy. Vậy Âu, Á có gì khác biệt.

Cái Tony với 2 người bạn Trung Quốc đi tìm hiểu tiếp. Vô thư viện search tài liệu đọc, rồi phỏng vấn bao nhiêu là người. Cuối cùng cũng tạm rút ra được nguyên nhân trong 1 cổ thư Trung Quốc thế kỷ 15, họ cũng làm thống kê trong cả mấy ngàn năm lịch sử TQ và châu Á, nên nhóm tạm tin và dùng làm cơ sở nghiên cứu tiếp. Cuốn sách nói về sức mạnh của sự chia sẻ. The power of giving. Một người sinh ra, để thành đạt, có 1 phần tài, 2 phần đức và 7 phần phúc. Nôm na cái phúc này là cái may mắn, phúc phần của gia đình tổ tiên để lại. Sinh ra có phúc, nó đẹp đẽ khôi ngô lành lặn, nói một hiểu mười. Cái đó sẽ quyết định 70% sự thành đạt. Vấn đề là con người mình không biết cái phúc của mình bao nhiêu, nên con người muốn thành đạt phải tích đức, tức tăng tỷ lệ trong cái zoom 20% đó. Phải luyện tài, để đạt max trong cái zoom 10%.

Có ví dụ ông Trương ở Hàng Châu, một nhà buôn nổi tiếng thời Đường. Số phận của ông là thương gia, nên thang đo sự thành công là số tiền có được. Phúc của ông là được 100,000 lượng vàng, đó là tới điểm cực đại của đồ thị sự nghiệp của ông. Tức ông nếu chỉ có 50,000 lượng, thì công việc cứ vẫn phát đạt, vì đồ thị vẫn còn đi lên. Nhưng khi ông có 100,000 lượng rồi mà vẫn cứ tích lũy tiếp, thì sự nghiệp bắt đầu xuống dốc. Rủi ro xui xẻo, rồi bịnh đau, đủ thứ chuyện cho nó mất dần mất dần, rồi xuống con số 0. Đó là thế hệ thứ 3 của ông sẽ phải gánh chịu.

Nên người phương Tây họ nắm bắt cái này sớm, họ đưa ra giải pháp. Đó là bí mật của nhà giàu phương Tây. Họ chỉ nuôi con nuôi cháu đến 18 tuổi, rồi muốn học nữa thì đi vay, của chính phủ hay của gia đình, có hợp đồng luật sư đàng hoàng. Xong ra trường, tụi này cũng cày quần quật như bao nhiêu người khác, để trả nợ. Sau một thời gian dài mới vô công ty của gia đình

làm, rồi leo dần lên như người ngoài vậy. Nên tụi nó quý trọng đồng tiền. Các tỷ phú phương Tây vì không biết cực đại của cuộc đời mình là bao nhiêu, nên họ chủ động bỏ bớt. Khi đến con số 99,000 lượng, họ cho đi 90,000 lượng vào quỹ từ thiện, chỉ còn 9,000. Số phận của họ lại được tiếp tục 91,000 lượng nữa, nên làm ăn cứ lại phát đạt. Cứ như thế, tới đời con đời cháu, cứ phát đạt hoài....Chưa kể khi cho đi, sức mạnh của sự chia sẻ, nó lại làm cho cực đại của họ cao hơn, mức cực đại lần sau sẽ là 150,000 lượng chứ không phải 100,000 lượng nữa.

Đọc xong. Thở dài. Hiểu. Thôi thì "đời cua cua máy, đời cáy cáy đào". Thôi giờ lo cho tụi nhỏ thế hệ Tony junior hưởng 1 chương trình giáo dục thật tốt. Rồi thôi, không để lại 1 xu cho nó, rồi nó muốn làm gì thì làm, muốn siêu xe biệt thự gì thì tự nó làm lấy. Mình, mảnh đất bé xinh ở một góc đồi Đà Lạt, cất cái nhà nhỏ ẩn trong rừng thông, bình yên, sáng pha ấm trà Cầu Đất, xong đạp xe đi dạy hạc, truyền cho thế hệ sau những cái mình đã biết. Chiều tưới cây tưới hoa trong vườn, viết thơ, viết văn, đọc sách, đối ẩm với bạn hiền. Chờ trăng lên và gió ngàn vi vút qua đồi thông trước mặt.

Hổng biết có làm được không nữa. Thấy cũng khó....nhưng ráng.

Cái chết của Chu Du

Đọc tam quốc diễn nghĩa, ai cũng biết đến chuyện Chu Du, vì ghen tỵ với tài năng của Khổng Minh mà hộc máu chết. Đó là cái chết vì đố kỵ, mang đậm màu sắc của văn hoá Trung Hoa. Các nước lân bang thì càng gần khoảng cách địa lý với Trung Quốc thì càng bị cái tính này nó lây lan, hẻm phải riêng VN mà bên Hàn, bên Nhật...cũng bị. Càng xa biên giới Việt Trung, càng thoát văn hoáTrung Hoa thì tính đố kỵ, ghen ghét người khác cũng bớt dần. Chẳng hạn như vùng Cà Mau, trong làng có ai có gì vui như đỗ đạt, trúng số, trúng lúa, thăng chức, thành công....thì cả làng bưng đồ đến, đổ bánh xèo, uống gụ, chung vui mừng rỡ một cách thật lòng. Còn nếu ngoài trung ngoài bắc, thì thành công phải giấu nhẹm đi, mới mong được bình yên. Bên kia sông Cầu có người đỗ tiến sĩ, thì thay vì chèo thuyền qua sông chung vui, nhiều người xã Đoài bên này ngồi chửi đổng, điên tiết vì không biết vì sao nó giỏi thế. Rồi tự an ủi AQ, rằng nó may mắn thôi chứ chả hay ho gì, hay có ai đó nâng đỡ nó. Tóc tai xoã rũ rượi, ăn không ngon, ngủ không yên, chỉ mong nó thất bại hay bị tai nạn bệnh tật ốm đau mà chết quách cho rồi, để hả lòng hả dạ. Thôi thì cũng thông cảm cho họ, văn hoá tiểu nông ăn sâu quá rồi, con gà thì tức nhau tiếng gáy, và cũng, vì chút Chu Du còn sót lại, cả ngàn năm Bắc thuộc còn gì...
Tony thích văn hoá miền Tây Nam Bộ, vì nó là vùng đất mới, chưa từng bị phong kiến Trung Hoa ra sức đồng hoá, nó gần với văn hoá Miên Thái, hảo sảng và phóng khoáng, bao dung và thiệt tình. Đau thật với nỗi đau người khác, vui thật với niềm vui của bạn bè, không giả tạo, ăn nói cho hay nhưng trong lòng nghĩ khác, chỉ muốn mình hơn, còn mong ai cũng te tua, nghèo khổ, dốt nát, xui xẻo, xấu xí...

Tony có khá nhiều bạn hạc. Và họ từng là những người bạn thật tốt. Nhiều lúc thời sinh viên, Tony đói xanh mặt, qua ký túc xá hay nhà trọ của bạn mượn 10 ngàn đồng mua cơm, bạn có 20 người, bạn chia một nửa. Rùi vui vẻ qua hết thời sinh viên chật vật khốn khó, với biết bao là tình. Ra trường,

nhóm bạn bắt đầu chia rẽ, vì có ai đó khó chịu khi đứa khác tìm được việc làm ngon. Rùi rạn nứt khi bạn bè cùng nhà trọ ngày xưa mua nhà ở thành phố. Sự bực bội dâng đến đỉnh cao, mời đi tân gia là không đi, hay đi cũng qua nói vài câu xỉa xói móc méo cho nó xui xẻo chơi. Ngồi lầm bầm, kiểu mẹ tức muốn chết, mình vẫn còn nhà trọ mà nó đã chung cư cao cấp rùi. Rùi chấm dứt quan hệ, không rõ tại sao, chỉ thỉnh thoảng nghe qua bạn bè, những câu đại loại như " giờ nó thành đạt quá rồi, đâu thèm nhìn mặt tao" nếu bạn bè có ai hỏi lâu này mày có gặp thằng A con B hem...

Khi facebook ra đời, âm thầm theo dõi ngày đêm. Thấy 1 anh bạn post tấm hình nhà mới, 2 đêm mất ngủ, ra sân đá thúng đụng nia, quánh mèo quánh chó. Thấy 1 cô bạn post status đi Mỹ du lịch với chồng con, nói cái con nhỏ này nó ăn trúng gì mà sao may mắn thế, liền mất ngủ 3 đêm, nhìn ông chồng nghèo của mình khinh khi ra mặt. Tất cả stt đều không bấm like, chỉ đọc. Rồi một ngày anh bạn post status mất việc, thì lòng vui mừng khôn xiết, lấy bia ra uống, lần đầu tiên bấm like. Rồi thấy cô bạn post status ly hôn, ôi trong lòng vui sướng biết bao, cho chừa, cái tội hôm bữa khoe đi Mỹ với chồng nha mậy, nhảy vô comment, ghi đại loại như " sao vậy bạn ơi, có cần gì thì mình giúp" mà trong lòng thì ngược lại, hả hê, vui sướng, vừa tắm vừa hát vang. Đi nhậu lúc ngà ngà say, nghe bạn nói " tôi vái ông bà cho ông bầu A rớt máy bay chết cho rồi, nhìn ông ấy sở hữu chiếc máy bay riêng mà ngứa mắt. Còn ông tỷ phú B, ông đó mà phá sản, tôi mở tiệc ăn mừng". Phụ nữ thành đạt nào cũng bị gán câu " ôi cái con đó tài năng gì, nó cặp với ông này ông kia mới được như vậy". Những người hay nói vậy là những người có tính đố kỵ, phải lưu ý tránh xa. Lúc này, sự đố kỵ không còn bình thường nữa, nó đồng nghĩa với cái ác, cái vô lương và với suy nghĩ rẻ tiền ấy, họ đã đánh mất chính nhân cách của mình.
Cũng có mấy anh bạn cũ, suốt ngày nhắn tin hỏi trang Tony Buổi Sáng có mua like không? sao like tăng nhanh thế, bọn độc giả dở hơi thế nhỉ, nhảm thế mà vẫn đọc say sưa. Hay comment ở dưới mỗi bài viết của Tony những câu đại loại như " bài này không có gì mới, đã đọc qua đâu đó rồi". Thậm chí

cũng có bạn rảnh rỗi, ngồi search cả buổi và còmment " bài này ý theo đường link này nè, không phải sáng tạo gì đâu" hay " chủ đề này Mr A viết hay hơn, các bạn qua đó đọc nhé, đường link là...", hay " Tony cạn đề tài rồi, hahaha, vui quá". Thống kê trên page slight, 10 độc giả hay vào nhất là 10 anh bạn quen, kiên quyết không bấm like page, nói trang này quá nhảm, nhưng suốt ngày vô còmment kiểu sọc dưa. Lúc đầu Tony cũng khó chịu, mất hứng, nhưng sau này thì quen. Cái xứ mình nó thế, dù có hạc có hành, có chức vụ hay học vị học hàm, có tiền có bạc, có vợ đẹp con khôn, vẫn mang cái văn hoá Chu Du ấy trên người, tự mình làm khổ mình ghê gớm, nhiều người cũng nhận ra nhưng không dễ bỏ ngày một ngày hai.

Tony có anh bạn, tên X. Rất thân vì lúc cơ hàn, cần gì cũng giúp. Nhưng tính ganh đua đố kỵ cũng lớn. Không phủ nhận tính ganh đua cũng có mặt tích cực, đó là việc giúp mình có động lực để không thua kém bạn bè. Việc thấy Tony nói 2 ngoại ngữ lưu loát khiến anh lao vào học như điên, 5h sáng đã ngồi dậy học từ mới, tối nào cũng đến 2 trung tâm để luyện, thậm chí mời cả giáo viên tiếng Hoa tới nhà để dạy, nên anh cũng nói được ngoại ngữ khá tốt. Có lần cô giáo yêu cầu đọc cuốn Tư Duy Lại Tương Lai và nộp bài cảm nghĩ, Tony lùng nhà sách mấy bữa hẻm có, mới qua nhà anh, mượn đi photo. Anh trả lời, gì chứ sách tuyệt đối không cho mượn, khiến Tony không nộp được bài. Năm 2006, Tony mua ô tô đi lại, biết tính anh nên không nói, thế là 1 bữa anh chạy qua nhà, khoe với Tony là đã mua được chiếc Civic, có đi đâu không tôi đưa đi ngồi ô tô cho mát. Tony nói là tôi cũng mua rồi, cả mấy tháng rồi. Anh giận dữ quày quả đi về, nói thằng này cái gì cũng hơn mình, có tức điên không. Hôm tài xế mình bị ốm, mới gọi điện qua nói bạn ơi cho tôi mượn tài xế bạn 1 hôm nhé, có khách nước ngoài qua nhưng tôi không biết lái. Anh trả lời " thế thì đi taxi, tài xế của tôi hôm nay rảnh nhưng tôi không cho phép lái xe của người khác bao giờ". Nếu không biết dừng lại, tính ganh đua sẽ trở thành tính đố kỵ, rất uổng phí một đời người, vì không làm được nghiệp lớn.

Nên nếu có chơi với thể loại này, phải cẩn thận và giấu mọi thứ mình có như mèo giấu " hàng hoá Tony đang kinh doanh", vì họ thấy họ sẽ tức tối rất tội nghiệp, ảnh hưởng đến sức khoẻ, nặng thì hộc máu chết như Chu tiên sinh ấy chứ chẳng phải đùa. Bạn Nam nói, 2 vợ chồng nó nghe nói bạn X tới nhà là phát hoảng. Vì X tới, sẽ đảo mắt nhìn quanh, hỏi thăm, nếu thấy nhà Nam có mua sắm cái gì mới, X về giận, phát bệnh. Nên nghe tin X đến thăm, vợ chồng nó dọn dẹp bắt mệt. Phải gửi xe hơi đi chỗ khác, giấu cái tivi xịn vào phòng, quần áo pyjama bóng loáng phải cất, phải lập tức mặc áo cụt quần què vào, gia nhân giúp việc tài xế...phải lập tức ra khỏi nhà, đi lánh mặt, núp ngoài bờ rào biệt thự, khi nào X về mới được vô. Thằng Nam phải lập tức nhảy xuống lau nhà, con vợ phải ngồi nhặt rau, vú móm lòng thòng, tóc rối bù, vợ chồng giả bộ chì chiết nhau chuyện tiền bạc, con cái nó phải vọc đất vọc cát, mũi miệng phải lem nhem. Đang ăn tôm cua thì phải cất ngay, lôi rau muống nước mắm ra. Gương mặt phải teo tóp hốc hác, không được phúng phính trắng hồng, X nó không thích, nó giận.....
Lại nói về Tony. Từ khi lên chức hãng trưởng hãng Phượng Tím, Tony cũng bị không biết bao nhiêu bạn cũ từ mặt. Nói nó đi xe hơi 7 tỷ, nên tao đâu dám tới gần. Nhiều buổi cà phê, Tony hẻm biết nói chuyện sao. Toàn những câu như nghe nói dạo này nghe nói mày giàu lắm phải không, mình mà ừ một cái, thì tức khắc quy vào tội chảnh choẹ, mà nói không thì sẽ kết luận là xạo mày, đừng có giấu. Có một nhóm ngồi nhậu với nhau, bàn về Tony, nói chắc ai đó cho nó tiền chứ sao tự nhiên giàu vậy, nghe nói nó có ba nuôi tỷ phú Hàn Quốc, sure là ông đó cho tiền nó. Cái gọi điện hỏi có đúng vậy hem Tony, mình đang mướt mồ hôi trong kho kiểm hàng, nghe hỏi sợ quá nói ừ ừ, bạn nói vậy hả, có còn ông nào giới thiệu tao, tao cũng muốn có ba nuôi. Tony bèn viết bài hướng dẫn bạn đi Dubai, hội chợ du thuyền mà tìm. Ba nuôi mẹ nuôi vì phải vào chốn giàu có mới tìm được. Nhiều người cứ nói người khác thì đang đố kỵ với mình, còn bản thân thì lại vô tư hẻm biết.

Cũng mấy lần đi nhậu, bạn nhậu nói mày biết doanh nhân thành đạt ABC không, nó dở ẹt à, lúc hạc chung với tao, rớt lên trượt xuống, ngu lắm mày ạ.

Chuyện quá khứ là quá khứ. Lúc nhỏ người ta có thể hạc kém, nhưng sau này, cả quá trình tự đào tạo của họ, mình đâu có biết. Để có được số tiền đó, người ta đã phải thức khuya dậy sớm thế nào, bạc tóc tính toán ra sao, chết bao nhiêu nơ ron thần kinh ...và sẵn sàng chịu n cái rủi ro. Để có được giải thưởng nào đó, người ta đã phải hy sinh những thú vui cá nhân, đã phải dùi mài kinh sử tập luyện quần quật thế nào, mình đâu có biết. Chỉ thấy thành quả và thay vì mình cũng cố gắng đạt được, lại sinh ra lòng ghen ghét.

Người mình cũng ít công nhận tài năng của nhau. Không chịu thừa nhận trên đời, có những con người, tạo hoá cho họ khả năng hơn, và dĩ nhiên họ sẽ thành công hơn. Nhà văn VN ít ai đọc tác phẩm của người khác, chỉ say sưa đọc đi đọc lại văn mình. Nhà báo hay vài người biết viết lách cũng vậy, không ai đọc ai, nên đề tài viết ngày càng teo tóp, bó hẹp, tư tưởng càng ngày càng bảo thủ. Vì không công nhận tài năng của nhau nên khi đồng nghiệp được quốc tế công nhận, họ gần như hoá điên. Phần lớn nhà văn Trung Quốc cho rằng Mạc Ngôn bỏ tiền ra mua giải Nobel, cô lập ông sau khi ông nhận giải. Mấy nhà văn lão thành của Trung Quốc vội lên hạc viện ngôn ngữ Bắc Kinh nhờ dịch hết các tác phẩm của mình sang tiếng Anh, rùi đem qua nước ngoài chào hàng, nhưng tụi Tây vứt hết vào sọt rác vì đọc hẻm hiểu. Các nhà văn trẻ TQ còn thành lập hiệp hội anti- Mạc Ngôn, cũng hoạt động ì xèo, thậm chí gửi đơn thưa kiện kêu rút lại giải Nobel của ông ấy. Giống cách đây mấy tháng nước ta cũng có vài cuốn sách best seller và lập tức xuất hiện 1 nhóm người anti, kiện tụng khí thế, rùi cũng ra sách nội dung tương tự để cạnh tranh. Trí tuệ thay vì đi làm cái gì đó hay ho cho đời, lại suốt ngày đả phá người khác, thiệt uổng. Ngày GS Ngô Bảo Châu nhận giải Field, thì cũng là ngày bệnh viện tâm thần Trâu Quỳ Hà Nội nhận cả chục bệnh nhân vào khám, cũng toàn các bạn cũng từng đoạt giải quốc tế quốc gia, nhưng vì tức tối mà sinh ra tâm bệnh, ngồi bứt tóc móc mắt, xé quần xé áo...trong thật thảm thương.

Hôm bữa họp lớp, có mặt anh bạn X. Anh lại xách mé, nghe nói Tony dạo này

đi nước ngoài như đi chợ ấy nhỉ. Tony chỉnh ngay, riêng cái này là không đúng. Anh vui mừng lắm, nói thế không có tiền đi đâu à, làm ăn không được à, sắp phá sản rồi à, nói thật đi để bạn bè lo cho. Mọi người há hốc mồm nhìn. Tony mới từ từ giải thích. Năm vừa rồi, Tony đi nước ngoài 20 lần, trong khi đi chợ có 1 lần, so sánh vậy là khập khiễng. Cái anh hỏi, ủa vậy giờ phải nói sao, Tony nói là lần sau phải nói " dạo này Tony đi nước ngoài như đi siêu thị ấy nhỉ"...

Vì Tony, cũng hay đi siêu thuy....

Chuyện ở Rì Zọt

Phú Yên là vùng đất ở Nam Trung Bộ mà Tony thích nhất. Nhất là chiều chiều, khi nắng sắp tắt, ngồi trên mấy phiến đá sát biển ở Gành Đá Dĩa, bạn sẽ thấy đời đẹp như thế là cùng. Những viên đá được mài mòn và xếp hàng bởi bàn tay của tạo hóa, rất giống Causeway ở quận Antrim, Bắc Ai len, di sản thế giới mà dân châu Âu ai cũng muốn 1 lần tới thăm. Phú Yên đẹp, vẻ đẹp ngỡ ngàng của núi và biển đan xen vào nhau. Đặc biệt nhất là núi Thạch Bi, hay còn gọi là núi Đá Bia vì trên đỉnh núi có 1 tảng đá nhìn giống như bia đá. Có người bảo đó là cột mốc ranh giới Đại Việt và Chăm Pa sau khi Lê Thánh Tôn đích thân cầm quân đánh Chiêm Thành. Có người khẳng định đó chính là cột đồng Giao Chỉ với lời nguyền Mã Viện năm xưa, nhưng cũng có người cho là không phải vì thời đó khu vực này vẫn thuộc nước khác không phải Giao Chỉ. Người Chăm gọi đây là núi Cùi Bắp, vì nhìn lên trông giống cùi bắp. Nói chung là nhiều truyền thuyết, nhiều câu chuyện xung quanh ngọn núi nổi tiếng này, nhưng ai ở Phú Yên mà chẳng biết câu ca dao " Chiều chiều mây phủ Đá Bia, Đá Bia mây phủ chị kia mất chồng" hay là 1 lời trách thân, trách phận nghe thiệt dễ thương trong bài dân ca cùng tên.

Phú Yên đẹp, đẹp vì có núi Nhạn với bài hát tha thiết của Anh Bằng, "anh còn nợ em, chim về núi Nhạn, trời mờ mưa đêm". Phú Yên còn đẹp mỹ miều với dòng sông Ba, hay còn gọi là Đà Rằng, bồi đắp 1 châu thổ phù sa màu mỡ, là vùng trồng lúa lớn nhất trong các tỉnh Nam Trung Bộ, và là thị trường bán phân chủ yếu của Tony ở khu vực miền Trung. Đồ ăn ở đây thì ngon, ngon đến mức khiến Tony khóc 2 lần. Tony vốn dễ thương, cứ thấy đồ ăn ngon là ngồi khóc. 1 lần ăn cơm gà trong 1 hẻm nhỏ ở Tuy Hòa, hồi đó còn là thị xã, chưa lên thành phố. Cơm gạo địa phương lúa mới gặt nấu với nước luộc gà. Miếng thịt gà vàng ươm, cơm dẻo, ngọt ăn kèm hành chua ngâm, ăn no “cành hông” vẫn muốn ăn tiếp. Lần thứ 2 là người bạn đãi món bò phơi 1 nắng, ăn mới muối có giã con kiến gì trên núi. Con kiến này giống con kiến vàng bò trên mấy cây xoài, nhưng cái bụng nó có chứa 1 loại tinh

dầu cay, thơm. Rang lên rồi giã với muối, thì nó cay xè như ớt. Mình chấm miếng bò 1 nắng này ăn, thì thôi …không nói nữa, sợ ướt bàn phím.

Người Nam Trung Bộ, từ Bình Định trở vô với Phan Thiết, có kiểu phát âm nghe là lạ mà dễ thương vô cùng. Nghe riết ghiền luôn. Âm a nghe hơi giống âm e, âm ao thì hơi giống âm eo, còn âm an thì giống âm en kiểu Nam Bộ. Ở bên này là Quảng Ngãi, đang là Cô Coa Cô Loa thì qua bên kia Bình Định, biến thành Cô Ce Cô Le. Một khi bị bất ngờ, họ hay nói " trầu quâu" có nghĩa là " trời ơi". Dân vùng quê thì phát âm nặng hơn dân phố. Nhưng ai ai cũng ăn nói thiệt thà chất phác, rất rất dễ thương.

Sáng nào Tony cũng dậy thiệt sớm đi dạo vòng vòng gần khách sạn. Thấy các bà các mẹ da đen thui vì rám nắng, quảy gánh bún cá đi tới chỗ dọn hàng cũng ngay trên lề đường, thường lựa 1 bóng râm nào đó ngồi cho chút trưa đỡ nắng, hàm răng cười trắng bóng, hỏi bún cé hông em thì Tony quất luôn 3 tô. Và ăn xong cứ ngồi nhìn các bà hoài, nhìn những gương mặt hồn hậu dưới cái nón lá trắng, thấy thích, thấy thương. Hay mấy anh xe ôm mà ngoài đó gọi là xe thồ cũng vậy, nhiệt tình đến độ lỡ ai dừng xe lại hỏi đường, không biết cũng ú ớ chỉ cho bằng được. Nên nếu hỏi trúng ai mà lao ra đường, đứng vung tay chỉ trỏ có vẻ chắc chắn ghê lắm thì đi theo, còn thấy ai mà ú ớ suy nghĩ 1 lúc rồi chỉ, thì nên hỏi thêm 1 anh xe thồ nữa nha, có khi anh mới này sẽ chỉ đi ngược lại. Bữa đầu tiên, mới sáng sớm bạn Tony tới khách sạn mình đang ở rủ đi cà phê sáng, cô tiếp tân gọi lên phòng " anh ơi, anh có bẹn tới tìm nè. Ảnh nói rủ anh đi uống trè đẹo". Mình nghe 1 phút thì hiểu là " trà đạo", liền xỏ quần dài lao xuống cầu thang rồi vun vút đi "trè đẹo" với đám bẹn dở thương chịu không nẩu.

Nước mình nó dài mà ốm nhách, từ vùng này qua vùng khác, thời xa xưa núi sông nó cách nó ngăn nên giao thông trắc trở, các vùng ít giao lưu với nhau, dân trong vùng tự nói với nhau rồi phát âm nó chệch đi ít nhiều, thành thổ ngữ hay phương ngữ. Nhưng nghe dân vùng nào nói thấy cũng đáng yêu.

Nắm nguyên tắc phát âm 1 lúc là nghe hiểu hết, càng nghe càng thấy thú vị, càng thấy càng thương người Việt mình.

À trở lại vụ ở Phú Yên, Tony có chị bạn người Hà Nội, vào Phú Yên mở rì sọt (resort) ven biển, ngày khai trương thôi tưng bừng khách khứa. Chị ấy muốn biết ơn các anh công nhân địa phương đã vất vả trong cả 2 năm trời trên công trường xây dựng, nên bữa khánh thành mới mời 1 anh lên phát biểu cảm nghĩ. Anh này phát biểu xong, cả rì sọt lăn ra cười, còn mấy quan khách ở Hà Nội vào hay Sài Gòn ra thì tái mặt. Biết ảnh nói sao hông, “chúc chị và công ty mình, khai trương rì sọt, làm ăn tấn tài tấn lộc, mã đéo thành công”!

Trầu quâu chắc chết !

Bệnh Parkinson

Thế rồi Tiến Minh cũng từ giã Seagames mà không có huy chương vàng, dù ở Đông Nam Á, anh là người luôn xếp là hạt giống thứ 2 sau Lee Chong Wei của Malaysia. Trong sự nghiệp của mình, có lần Tiến Minh đứng thứ 5 thế giới. Tuy nhiên, ở các giải đấu quan trọng như Olympic, Asiad và thậm chí Seagames, anh luôn để thua các đối thủ không mấy tên tuổi. Khi báo chí và mọi người càng kỳ vọng, thì anh càng chơi dở. Nhưng lúc không ai quan tâm, anh lại chơi cực hay, có trận thắng cả Lee Chong Wei. Nếu mọi người thấu hiểu, thì sẽ thông cảm, vì 1 chứng bệnh cố hữu khá nặng của người Việt, là bệnh run.

Nhiều người rất tài giỏi, ăn nói giao tiếp xuất sắc, ngoại ngữ thành thạo, chuyên môn vững vàng…tuy nhiên ra đứng giữa 1 hội thảo quốc tế để phát biểu thì run bắn cả người, giọng nói lạc đi và nói gì thì chính bản thân họ cũng không rõ. Có lãnh đạo một doanh nghiệp cực lớn, ở trong nước thì thôi hét ra lửa, phát biểu cũng kinh lắm, 2 tay chém gió phần phật, nhưng có lần đi ra nước ngoài tham dự một hội thảo CEO thì để lại 1 câu chuyện cười cho giới truyền thông quốc tế. Ở hội thảo đó có các chủ tịch, CEO các tập đoàn như Samsung, Sumitomo, Petronas…tham dự, rồi các hãng truyền thông như đài CNN, BBC, Reuter…cũng chĩa ống kính về, thì ông luống cuống, mặt tái nhợt khi mời lên phát biểu. Trong lúc móc tờ giấy trong quần ra để đọc, thì run quá nên đánh rơi tờ giấy, và khổ là nó chui tọt vào vào cái gầm của cái bục phát biểu. Dưới ống kính truyền hình của bao đài truyền hình lớn nhỏ khắp thế giới, hình ảnh ông chổng mông cúi xuống móc tờ giấy ra, thổi cái phù cho bớt bụi rồi thỏ thẻ đọc, thật là cảm động.

Trở lại Seagames, bóng đá U23 của Việt Nam cũng vậy. Khi gặp đối yếu hơn như Lào, Brunei…thì thôi, đá như lên đồng. Dội bom cả chục quả, làm tụi kia khóc như mưa, hẻm cho cơ hội dù 1 quả danh dự. Thế nhưng gặp tới đối thủ như Singapore hay Thailand, thì chân cẳng bắt đầu cuống. Ngôi sao tỷ này

tỷ kia của V-League cũng chạy quanh sân như vận động viên điền kinh, cả trận chạm được bóng 1 lần đã là danh dự lắm. Có lúc đưa bóng vào khu vực gần khung thành đối phương rồi, cơ hội là rõ, khán giả và bình luận viên gào lên, sút đi sút đi, nhưng không, anh không vẫn không sút. Vì anh té. 2 chân tự va vào nhau. Hình ảnh anh nằm sõng xoài trên vạch 16m50 thật đáng yêu.

Có lần Tony vào University of Houston-Downtown chơi, vì có đứa em họ đang hạc MBA ở đó. Nên vào nghe 1 buổi thuyết trình về marketing. Trong khi đứa em họ, là Việt kiều, tác phong nhanh nhẹn, nhảy lên lên mở máy chiếu, nói tự tin lưu loát, đi qua đi lại giao lưu với người nghe thì có 1 anh nọ, nghe nói là giảng viên ở VN qua du hạc, đứng nói mà run như bị sốt rét, cái micro lắc lư nên giọng nói lúc to lúc nhỏ. Mắt không dám nhìn ai, trình bày xong giống như hết nghĩa vụ, mắt sợ sệt nhìn quanh và hỏi có ai hỏi gì không. Nhưng may là mọi người cũng thấy anh tội quá nên cũng không hỏi gì, anh thở cái phì, mừng rỡ đóng laptop, lật đật bước xuống lớp. Mấy ổng thầy nước ngoài hay hỏi sao các bạn du hạc sinh Việt Nam bị bệnh Parkinson sớm quá nhỉ, bên kia họ chỉ mắc bệnh này khi đã xế chiều….

Cái Tony mới tới bắt chuyện với anh giảng viên. Nói ủa sao em thấy anh trình bày mà không có tự tin gì hết vậy, do vấn đề ngôn ngữ hay sao. Anh nói không, ngôn ngữ thì anh không sợ, nhưng cứ nói trước đám đông là run em à. Vì anh học hết đại học ở VN, mà giáo dục ở mình là thụ động, thầy cô đứng nói, học trò ngồi nghe. 12 năm phổ thông, 4 năm đại hạc, tức 16 năm chỉ ngồi và nghe, nên anh quen rồi. Trong khi đó ở nước ngoài, thầy vô đứng đó, có nói gì đâu. Toàn trò vây quanh, rồi hỏi, rồi nói. Thậm chí câu hỏi của trò này, thầy cô kêu trò khác trả lời. Nên thành quen, phóng viên truyền hình tới phỏng vấn 1 đứa học sinh của 1 trường trung học bất kỳ của Mỹ hay của Singapore, nó đều nói như tên bắn, nói lưu loát, đầy đủ ý, triển khai ý 1, ý 2, ý 3, tóm lại…và thank you. Cười như hoa, gương mặt tự tin. Còn lỡ phóng viên mà ra sân trường chọn phỏng vấn bất kỳ 1 bạn học sinh của Việt

Nam hay Trung Quốc, mà không dặn trước héng, thì đứa này cười hí hí, núp sau lưng đứa kia, đùn đẩy nhau, thui mày nói đi, không tao không nói đâu, mày nói đi. Cả buổi rượt đuổi quanh sân trường cũng không bắt được đứa nào hỏi mà nó chịu nói.

Lớn lên đi làm, rùi nó cũng vậy. Lúc nào cũng đùn đẩy và cười hí hí, gãi gãi đầu, thiếu điều muốn rụng hết cả tóc

Bệnh Cocky

Hôm đám cưới bạn P, Tony có tham dự. Gặp bạn N trong bàn tiệc. Bạn N chạy tới chào hỏi Tony khỏe không, N nè, nhớ hem. Mình chả nhận ra là ai nhưng phép lịch sự cũng trả lời phẻ. Nhưng thú thật, trao qua đổi lại một hồi, câu chuyện bạn nói mình theo không được vì không có trong ký ức. Cái bạn nói, tụi mình đều biết bạn, nhưng bạn thì không. Hồi đó ở trường Nguyễn Trãi, bạn lớp A1, hất mặt lên trời, đâu có chơi với tụi A4, A5 này.

Cái mình mắc cỡ quá, nói hồi nhỏ ngáo ngơ, chảnh chọe, chứ giờ hết rồi, khiêm tốn và cầu thị lắm. Lật đật hỏi thăm bạn ơi giờ vô Sài Gòn làm gì ở đâu, xin số di động rồi email, add facebook, tỏ ra hết sức dễ thương.

Nói mới nhớ. Hồi nhỏ hạc ở trường làng gần nhà. Cái đâu lớp 3, trường chuyên ở ngoài thị trấn vô xã, coi trong làng có đứa nào mặt mũi sáng sủa bốc ra thị trấn. Đầu lớp 4 là ra phố hạc rồi. Hạc sáng hạc chiều nên cũng hẻm chơi với bạn trong làng, rồi tụi nó cũng rơi rụng hết, đâu tới lớp 9 thì không còn đứa nào tiếp tục. Nên chỉ có mỗi mình mình hạc tới cấp 3 trong cái làng to đùng ấy. Rồi vào cấp 3, lớp A1 hết ½ là từ trường chuyên chuyển lên. Nên chơi với dân trường chuyên quen rồi, chơi với trường thường lớp thường hẻm biết chơi sao….

Hồi đó mỗi lần thi hạc kỳ, cả trường sẽ thi chung. Đánh số báo danh theo vần. Nên A1 đến A5 nếu bạn nào có tên vần M, N sẽ ở chung 1 phòng thi. Tony lúc nào cũng đến đứng ở cửa vào phút 89, chờ mọi người đã ngồi hết rồi thì mới bước vào. Không nói không rằng, không nhìn không ngó bất cứ ai. Phát đề xong là ngồi làm bài lặng lẽ. Khi giám thị ghi lên bảng còn 15 phút nữa nộp bài là lúc Tony lên nộp. Làm chưa hết cũng nộp, vì muốn ra sớm hơn mọi người, để hất mặt lên trời cho dễ. Làm toán bỏ câu cuối, còn viết văn là lật đật kết luận. Vì không muốn chen chúc đứng xếp hàng nộp chung với mọi người. Nên điểm thi thấp tè, không bao giờ đạt điểm tối đa.

Lên đại hạc, bệnh chảnh còn hoành hành dữ hơn. Ở tỉnh lên Tp, đen thui cao nhòng ốm nhách, nói giọng địa phương hẻm ai hiểu, đi xe đạp, đạp 1 cái ống quần lên tuốt tên đầu gối, lòi ống quyển đầy lông, mà cũng " bàn tay năm ngón em vẫn kiêu sa", thiệt là không ra làm sao. Nhưng vì để được chảnh, phải hạc giỏi. Hạc nghiêm túc, không quay bài hay xin xỏ. Nhưng lúc nào cũng nghi ngờ thầy cô hiểu sai vấn đề rồi truyền bá lại cho mình trật, chưa tin thầy cô bao giờ, vì có phải của họ phát minh ra đâu. Nên phải coi lại sách. Buổi chiều là lên thư viện hạc đến 8h tối, đọc hầu hết các đầu sách có trong thư viện liên quan đến chuyên ngành. Nhưng cũng nghi ngờ người dịch dịch sai, nên mong ước sau này phải qua tận nước bản xứ, để từ miệng cái ông nghĩ ra vấn đề đó nói với mình, thì mới tin là đúng.

Ra trường, Tony làm việc quần quật, bất kể ngày đêm. Mua hàng Trung Quốc bán qua Nga, mua hàng của Pháp bán qua cho Mỹ…, thanh toán LC at sight hết, lấy tiền đô la cho nó phẻ, khỏi phải xin xỏ khúm núm biết điều với mấy con Na thằng Mít mệt bỏ mẹ. Ăn uống điều độ, tập luyện thể dục thể thao, giữ gìn chút dung nhan mùa hạ, đặng bắt tay với quốc tế cũng phải ngang hàng. Cũng mấy lần định kết nạp vô mấy hiệp hội doanh nhân doanh nhéo gì đó, mà hẻm thấy ai ở Việt Nam đúng tiêu chuẩn là doanh nhân cả, người đẹp thì ít tiền, ít chữ; người thông tuệ thì lại xấu, nhìn nhức đầu; người giàu thì lại kém sang. Nên bơ vơ, ngồi chơi 1 mình. Nhu cầu chảnh làm cho người ta phải giỏi, giàu, đẹp 1 cách tử tế. Nhưng khổ lại hẻm có bạn chơi vì chênh lệch đẳng cấp.

Cái sau này qua Mỹ hạc, mấy trường thường như Yale hay MIT hay Standford không thèm đăng ký, sợ thầy cô ở đó hẻm đủ trình độ. Bèn phải Ha Vợt cho được. Qua Mỹ, bệnh chảnh lại bùng phát mạnh mẽ hơn. Từ chảnh trong tiếng Mỹ là cocky, thế là bệnh chảnh ở quê trở thành bệnh quốc tế. Tony ngồi trong giảng đường mà mặt mũi vênh váo thấy ớn. Lúc nhập hạc, nó phát cho mỗi người 1 cái bảng tên, cầm bỏ trong cặp, vô giảng

đường ngồi đâu thì gắn ở trước mặt để gọi tên cho dễ. Thường thì khi tranh luận, ông thầy hay đi qua đi lại và mời bất cứ ai phát biểu, ví dụ mời anh John, anh John nghĩ gì về vấn đề này. Hay mời anh Tony phản biện ý kiến của anh John. Nên phải tập trung chứ không ổng mời 1 phát á, nói I am sorry thì nhụt như con cá nụt. Rồi các buổi tối, trong trường thường có party, mình cũng cầm ly rượu vang và miếng bánh, đứng ăn trong 1 góc, mặt mũi lạnh lùng, cứ nhìn lên trần nhà hoặc ánh mắt cứ xa xăm… Mấy đứa da vàng chắc Tàu hay Nhật hay Hàn gì đó thấy Tony là người châu Á bèn đến bắt chuyện. Hỏi where are you from, mình nói Vietnam. Cái nó định nói chuyện câu gì nữa nhưng mình nhún vai, nói mày nói chuyện tao không thấy thú vị, I am sorry. Cái tụi nó hỏi ủa sao vậy, mình nói tao ít chơi với dân châu Á lắm, không thích chơi với chủng "Mông Gô Lô Ít", mày thông cảm. Tụi nó khóc quá trời, nói với nhau nghe nói đến từ Việt Nam, định khinh nó, mà chưa kịp đã bị nó khinh trước rồi. Bọn châu Á giàu có như Nhật, Hàn, Đài, Sing…ôm nhau khóc như mưa, vì bị Tony look down. Chỉ vì cái tội thuộc chủng da vàng mũi tẹt.

Mấy đứa Tây bên kia nghe vậy bèn bu tới, nói vậy tao là Tây nè, tụi tao thuộc chủng "Ăng Lô Xác Xong" nè, chơi đi. Cái mình cũng trề môi, nhún vai, nói tao sẽ cố gắng, give it a try. Tụi nó có hỏi thì trả lời yes no qua loa chứ hẻm thèm hỏi lại. Còn đi hội nghị quốc tế ở Pháp, có đứa tới bắt tay đưa name card, mình từ chối bắt tay, chỉ hỏi là mày có công trình khoa hạc quốc tế nào vừa công bố hem, nếu có thì nói chuyện tiếp. Cái tụi nó nhụt liền, lảng đi. Mấy giáo sư tiến sĩ viện sĩ hàn lâm khác lao đến rầm rập, nói tui có nè, tui có nè, cho tao chơi với.

Cái mình nói, ok let's show me, đưa tao coi. Sau khi xác nhận xong là bằng cấp thật, công trình thật không phải đạo văn hay mua bằng, Tony lập tức bấm nút Chơi (Play). Trong lúc đang play, thấy tụi nó phơ quá phơ (phê quá phê), Tony bèn hỏi

Tony: Sao tao khùng thấy bà cố luôn mà tụi mày say mê vại?

Đồng thanh: Vì mày mắc bệnh cocky mà lại easy to love (dễ thương) và easy to look (dễ coi). Trên đời này chỉ có một. It’s you, Tony.

Tony: Ồ Dé…

Chuyện nàng An Thị

Tony đi công tác miền Tây Nam Bộ, thấy ăn nói cũng có chút kiến thức nên bà con hay hỏi thăm. Gần đây câu mà bà con hay hỏi nhất là việc thương lái Trung Quốc sang thu mua mấy cái "trời ơi đất hỡi" của mình, mục đích là gì vậy? Bữa thì râu mèo, bữa thì đuôi chuột, bữa thì cây sưa, bữa thì là xoài non, lá vải….Bữa thì đỉa, ốc bươu vàng, móng trâu….toàn những thứ lạ lùng.

Tony nợ 1 câu trả lời.

Rồi cũng có thời gian tìm hiểu. Ra cửa khẩu Tân Thanh, Móng Cái, Thanh Thủy, Hà Khẩu….tất cả mọi người đều nói chưa từng thấy xuất những loại hàng
như thế qua bên kia. Vậy họ mua làm gì? Mua mà không xuất. Bèn khăn gói qua tận bên Tàu để tìm hiểu thực hư. Mới hay là thương lái Trung Quốc không chỉ làm chuyện này ở nước mình, mà họ cũng đi xuống tận các tỉnh xa xôi như Cam Túc, Thanh Hải, Tứ Xuyên, An Huy…để thu mua các loại "nông sản" như thế. Họ là thương nhân đến từ các thành phố như Nam Ninh, Quảng Châu…..và đều có cuộc sống cực kỳ giàu có. Tony qua bển, với khả năng tiếng Tàu hết sức lỉu li, và tửu lượng cũng khá, bèn khai thác thông tin. Gặp 2 thương nhân ở Quảng Tây tên A Cầu và A Bình, chỉ vài chai Mao Đài và vài bài thơ Lý Bạch, họ sơ hở để cho Tony hiểu được nội dung câu chuyện….

Phi vụ của họ thường gồm 1 nhóm gồm 2 thương nhân ít nhất trở lên, mục tiêu là các vùng nông thôn hẻo lánh. Nông sản họ mua phải càng lạ càng tốt, người ta không biết giá thực tế là bao nhiêu để có thể so sánh. Đợt này sang Bình Phước của Việt Nam. Cây điều (đào lộn hột) trồng khá nhiều ở đây. Lá điều non là mặt hàng họ quyết định thu mua vì là hàng độc, không có tiền lệ mua bán, dễ tạo nên sự tò mò một cách huyền thoại. Đến thị trấn An Lộc và việc đầu tiên là tìm thương lái địa phương. A Cầu ghé chị Bảy, nói

chị Bảy ơi tui muốn mua lá điều non. Hạt điều thô ví dụ giá chỉ có 500 ngàn đồng 1 tấn, A Cầu mua lá non giá ngang bằng luôn. Đưa tiền trước, nói chị hái cho tui vài tấn, phơi khô nha. Chị Bảy nửa tin nửa ngờ, nhưng thấy tiền thật, lại trả trước, nên kêu người ra hái lá đem phơi, giao cho khách. Chứ chờ cây điều ra trái, tiền phân tiền thuốc.....mấy tháng sau thì cũng chỉ có giá này thui, bán vậy sướng hơn.

Trong lúc đó thì A Bình sang gặp anh Tám, một thương lái ở xã khác. Cũng y chang vậy, anh Tám cũng hái 4 tấn lá điều non giao cho A Bình và lấy 2 triệu. Bên kia A Cầu quyết định tăng giá mua lá điều lên 1 triệu 1 tấn. Chị Bảy phấn khởi, cùng chồng cả đêm leo lên cây, hái khí thế, dù kiến vàng chui vô háng cắn tê cắn tái nhưng cũng ráng chịu đựng. Anh chồng mệt là bị chị Bảy chửi, nói đồ làm biếng, cơ hội kiếm tiền đổi đời là đây. Vì A Cầu nói phải giao vào ngày mai, phải xuất đi gấp. Chị Bảy cả đêm đu trên cây hái trối chết tới sáng mai cũng chỉ có 2 tấn, nên chỉ được có 2 triệu, A Cầu nói chị phơi khô giùm, cầm tiền trước nè chị, mấy bữa sau mới qua lấy đem đi. Dân chúng đồn ầm ầm. Chắc là thuốc tiên. Bên đó xứ lạnh trồng không được. Phong trào hái lá điều diễn ra nô nức.

Rồi vắng bóng. Đâu tuần sau A Bình lại xuất hiện, nói giờ hút hàng quá anh Tám ơi. Hàng này bên TQ chuộng lắm. A Bình nói giá bây giờ là 5 triệu 1 tấn. Đưa tiền trước và ép giao ngay. Anh Tám đang lo giao không đủ, thì bỗng dưng có ai đó tiếp thị nói có người bán sẵn giá chỉ có 4 triệu một tấn thôi, mua hem. Anh Tám thấy mua cứ 1 tấn lời 1 triệu, ngu gì không mua. Bèn thu gom. Gom được bao nhiêu A Bình cũng lấy hết. Cầm cục tiền trong tay, anh Tám ngỡ trong mơ. Ai ngờ hàng có sẵn kia là của A Cầu, dân địa phương hái và phơi sao kịp, nên qua kho của A Cầu mua lại. Chen chúc xếp hàng....

Bán xong hết kho, A Cầu phone cho chị Bảy giá bây giờ là 10 triệu 1 tấn rồi, gom nhanh lên người đẹp. Số lượng không giới hạn. Chị Bảy cười tít mắt qua

điện thoại, lật đật gom khí thế, dân chúng hái phơi không kịp nên phải mua lại "trôi nổi" trên thị trường giá 8 triệu 1 tấn, cứ một tấn mang qua là lời 2 triệu mà. Tất nhiên hàng giá 8 triệu kia từ nguồn của A Bình. Nhưng A Cầu cũng đến, trả tiền đàng hoàng, rồi chở hàng đi. Chị Bảy chẳng mảy may nghi ngờ, tiếp tục thu gom để dành đó, đón đầu thời cơ. Chị Bảy bàn với chồng, qua tuần xuống thẩm mỹ viện Sài Gòn sửa mũi.

Đỉnh điểm là A Bình quyết định tăng lên 20 triệu 1 tấn, gom đi mai qua lấy. Nghe điện thoại xong, anh Tám muốn xỉu, ra sau nhà cây gì cũng vặt trụi lá, không kể cây điều cây tiêu gì sất. Nói tụi bay cứ thấy cây nào có lá là hái, trà trộn vô, tụi nó biết mẹ gì. Bữa trước cũng vậy, toàn lá tầm bậy mà tụi nó cũng mua, người mình thông minh bọn kia ngu thật. Huy động cả xã. Nhưng vẫn không đủ theo đơn hàng của A Bình, lại thu gom trên thị trường với giá 15 triệu 1 tấn. Ai mang sang giá 15 triệu đồng 1 tấn anh Tám mua hết. Anh Tám mua xong, gọi điện cho A Bình tới lấy thì A Bình nói để mai đi, đang lấy container lên đóng hàng. Sáng mai gọi lại thì " số máy quý khách vừa gọi không liên lạc được". Anh Tám chạy tất tả đến nhà nghỉ gần đó thì mới hay ông khách đã trả phòng. Phóng như bay đi tìm thì chỉ thấy chị Bảy, chị Hai, anh Tư, anh Ba, chị Sáu....cũng hớt hơ hớt hải phóng xe trên đường ở chiều ngược lại. Dáo dác vòng lên vòng xuống, cũng bấy nhiêu người trong hiệp hội các thương lái huyện ta. Con đường đất đỏ mịt mù bụi. Những cái mũ bảo hiểm lấm lem. Những cái nón lá phấp phới. Những gương mặt đen nhẻm và những giọt nước mắt nóng hổi. Những kho lá điều chất cao như núi vì ai cũng tranh thủ ôm hàng. Những vườn điều xơ xác, vắng lặng, mênh mông.....

Hóa ra, họ thu mua các nông sản tào lao ấy chỉ là 1 cách để làm giá. Mua bán lòng vòng đẩy giá lên, người ôm cuối cùng các các tiểu thương tội nghiệp. Mấy ngàn năm trước, trước miệng lưỡi và mưu mô của Triệu Trọng Thủy, nàng An Thị Mỵ Châu vừa đi vừa rắc lông ngỗng trên đường. Mấy ngàn năm sau, những nàng An Thị thế hệ mới đã khá hơn. Đã tự mình chạy

xe máy chứ không cần phải ngồi sau An Dương Vương, nhưng thơ ngây thì vẫn cứ như thuở nào.

Ở bên kia biên giới, tại 1 khách sạn hoa lệ của Tp Bằng Tường, Triệu Trọng Cầu và Triệu Trọng Bình...vui vẻ đãi tiệc. Phi vụ thành công. Gái đẹp bận xường xám vây quanh, hỏi "shâng y chai due nản hạo ma". A Cầu nói "hỉnh hạo", xong ngửa cổ uống cạn ly, tạm quên những ngày vất vả, nắng gió muỗi mòng ở xứ nhiệt đới xa xôi kia. Cả hai ngồi bàn việc đi Thụy Sĩ nghỉ ngơi một thời gian trước khi sang Cần Thơ mua đỉa...

Bầy sâm cầm nhỏ

Chắc ai cũng từng nghe bài "Nhớ Mùa Thu Hà Nội" của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, trong bài hát có hình ảnh Hồ Tây nên thơ sóng vỗ bờ xao xác, cây cơm nguội vàng, gió heo may lành lạnh. Và "bầy sâm cầm nhỏ, vỗ cánh mặt trời" là 1 hình ảnh vô cùng đẹp.

Cầm là họ chim lông vũ. Gia cầm tức họ gà vịt nuôi tại nhà. Thủy cầm là các loại 2 chân có thể bơi dưới nước như vịt, le le, ngỗng, ngan, thiên nga. Sâm cầm sống ở bán đảo Triều Tiên, tức Bắc Hàn và Hàn Quốc, giống con vịt nước nhưng lông đen tuyền, mỏ trắng. Nó ăn nhân sâm mọc tự nhiên trên núi nên người ta gọi là Sâm Cầm. Người Hàn ăn sâm nhiều nên da dẻ hồng hào, đẹp trai đẹp gái. Sâm ở Hàn quốc có hai loại, một là loại cao cấp, trồng trong điều kiện khắc nghiệt để thu được sâm có tinh chất cao, dùng để chế biến dược phẩm, mỹ phẩm, rất đắt tiền. Hai là loại trồng như rau, vài ba tháng là thu hoạch, dùng hàng ngày. Lúc Tony ở Seoul, sáng nào cũng ghé bà bán cháo trong hẻm gần nhà trọ, đâu khoảng 7000 won 1 tô, có nửa con gà và mấy củ sâm. Ăn đâu 1 tháng thì trời ơi, da trắng như bông bưởi. Đẹp trai quá nên đi đâu ai cũng ngoái nhìn, suýt mấy lần bị trục xuất, nên Tony ra đường phải quẹt nhọ nồi cho xấu bớt. Ăn nói, thay vì lưu loát dí dỏm thông tuệ như mọi khi, Tony cũng nỗ lực nói vấp lên vấp xuống để bớt sự thu hút. Đẹp và giỏi, đôi khi cũng là rào cản lớn để “hòa nhập mà không hòa tan”.

Quay lại chuyện con sâm cầm, nói lan man quá. Túm lại là Tony và con Sâm Cầm đó giống nhau ở chỗ là đều ăn sâm Triều Tiên. Con kia bay được còn Tony hẻm bay được. Vì ăn sâm nên con này rất khỏe, bay cả ngàn dặm không cần nghỉ mệt. Thịt da của nó, kể cả lông mao lông vũ, đều dùng làm thuốc (lưu ý tuyệt đối không được so sánh vụ lông mao lông vũ giữa con Sâm Cầm và Tony).

Mùa đông ở Hàn Quốc bắt đầu từ đầu tháng 12 và kéo dài đến hết tháng 3. Lúc này, trời lạnh lẽo, âm cả chục độ, tuyết hay băng giá trắng xóa, phủ hết trên các đồi núi. Hết sâm để ăn, sâm cầm nên bèn bay về phương nam tránh rét. Bay đi trú đông cũng là tập tục của các loài chim xứ lạnh.

Ở bắc bán cầu là mùa đông thì ở nam bán cầu như Úc, New Zealand lại là mùa ấm do trái đất nghiêng 23.5 độ. Chết, lan man qua môn địa lý rồi, mày giỏi quá Tony à, cái chi cũng biết, thôi thôi tập trung miêu tả môn sinh vật đi. Đàn sâm cầm bay theo hình chữ V, con đầu đàn bay trước, một bầy vỗ cánh theo sau, để hạn chế lực cản của không khí, bay chung với ngỗng trời và nhiều loại chim khác nữa. Bay qua các tỉnh Trung Quốc như Hắc Long Giang, Liêu Ninh, xuống Bắc Kinh, Hà Bắc, Hà Nam, Hồ Bắc, Hồ Nam, Quảng Tây rồi đến Việt Nam. Đàn sâm cầm quyết định chuyển tải (transit) ở Hồ Tây giống sân bay trung chuyển, vì đã được 1/2 đoạn đường rồi.

Cả ngàn năm nay, nó cứ thế mà đi. Một lộ trình. Xuống Hồ Tây tắm táp, uống sương đọng trên những búp sen, ăn thêm mấy thảo dược mọc ven hồ, rồi tiếp tục cất cánh về phương Nam, bay qua miền Trung, qua Sài Gòn, Cà Mau, Singapore, Indo rồi tới Úc, New Zealand. Hết mùa đông, đàn sâm cầm lại bay theo chiều ngược lại.

Các đời vua Việt Nam biết con này bổ dưỡng, nên yêu cầu quan chức trấn Tây Hồ bắt dâng vua. Tuy nhiên, chỉ được bắt vài cặp/năm. Ai bắt nhiều hơn sẽ bị chém. Coi như thu lệ phí trung chuyển. Sau khi súng săn và đại gia ra đời, sâm cầm vừa sà xuống Hồ Tây thì bị giăng lưới, súng săn…nã vào đầu nên ngơ ngác, con đầu đàn vừa bay vừa đếm, nói ủa sao xuống thì 100 mà bay lên chỉ còn vài con vậy? Bọn chúng sao biết được, ở đất nước này, có cái gọi là đại gia làm kinh tế giỏi. Có tiền mà không có nền tảng văn hóa, nên thú nuôi như chó mèo, thú hoang như rắn rùa chim chóc đều nuốt hết vào mồm. Máu con nào cũng mát với hủ tục tiết canh hết sức man rợ.

Có lần Tony nhậu với 1 đại gia ngân hàng kia ở Hà Nội, giàu có lắm nên chỉ ăn động vật hoang dã. Con gì cũng phải mổ bụng trước mặt để ông ấy nuốt quả tim còn đang đập thình thịch, thích thú thấy hình ảnh con vật quằn quại nhỏ hết máu của mình vào ly rượu, từ từ nhắm mắt ngoẹo đầu, trút hơi thở cuối cùng trước ánh mắt hau háu của ông. Có khi, máu tươi còn vương trên râu, vài giọt đỏ hồng trên ngực áo sơ mi trắng. Ông nói, nếu không uống máu tươi mấy con này, ông không thể giao cấu được với cả chục cô bồ. Quần thể quần xã sinh học trong tự nhiên bị mất cân bằng chỉ để phục vụ nhu cầu tình dục của vài người có tiền có của như ông. Rồi có 1 đại gia buôn gỗ giàu có nọ ở Bình Dương mà Tony quen, cũng chỉ đạo các đàn em từ Lào và Cambuchia, cứ bắt được hổ Đông Dương thì giết chết con mẹ, đem hết con con về cho ổng nuôi. Ông xây 1 cái hầm lớn, nhốt toàn bộ hổ con dưới đó, ngày 3 cữ cho ăn cháo cám như chăn nuôi lợn. Tăng trọng đúng 1 tạ rưỡi là xẻ thịt nấu cao. Rồi có 3 đại gia là đồng chủ sở hữu 1 công ty nông nghiệp lớn ở miền Tây, chẳng ăn gì ngoài óc khỉ vì nghe đồn sẽ trường thọ như mấy hoàng đế Trung Hoa. Cột tay cột chân con khỉ đứng dưới bàn ăn có khoét lỗ ở giữa, vạt đầu rồi vắt chanh vào, rắc muối vào, cứ mỗi thìa múc vào não con khỉ và đưa vào mồm, nó kêu éc éc và 3 đại gia ấy cụng ly khí thế.

Nhìn các ông ấy đem thú hoang về sở hữu riêng của mình hay vặt lông ăn thịt uống máu tươi cho bổ, Tony cứ ngỡ mình đang trở về thuở hồng hoang mông muội của loài người, khi chúng ta chưa biết mặc quần áo và chưa phát minh ra lửa.

Trở lại chuyện con sâm cầm. Bị săn bắn kinh khủng quá, chết gần hết thì cũng khôn ra. Đàn sâm cầm bữa nay quyết định transit ở một địa điểm mới ở Lai Châu. Tony biết, mà hổng nói. Sợ tuyệt chủng.

Chiều nay lòng buồn, Tony bèn thay đồ đi Hồ Tây vãn cảnh. Vẫn còn đó những con sóng lao xao vỗ bờ tím ngắt. Vẫn còn đó chùa Trấn Quốc uy nghi tháp cổ mặc trầm. Vẫn còn đó đường Thanh Niên và bến Cổ Ngư dìu dặt

nam thanh nữ tú.

Nhưng không còn nữa, ‘bầy sâm cầm nhỏ, vỗ cánh mặt trời”

Chairman, người ngồi trên ghế

Hôm qua Tony có nhận được 1 hồ sơ xin việc. Trong hồ sơ ghi rõ kinh nghiệm làm việc là " Từ ...đến....chủ tịch hội đồng quản tri, rồi từ ...đến....,từ...đến....làm chủ tịch hội đồng quản trị" tức ra trường đến lúc nộp đơn xin việc vào cty mình, anh ấy chỉ làm chủ tịch HĐQT.

Tò mò nên hôm nay cũng mời lên phỏng vấn thử. Bước vào phòng là một cậu ốm tong teo với cặp kính cận muốn đánh sập cái mũi. Tony hỏi thế với kinh nghiệm làm việc trước kia, bạn có thể đóng góp được gì cho hãng của tôi. Anh ta lúng túng nói là em cũng không biết anh à, nhưng anh nhận em vô đi, việc gì em cũng làm, từ đánh máy đến thu tiền đến rửa xe hay đi mua đồ ăn xế...cho anh chị trong công ty. Tony hỏi chứ các công ty trước đây thế nào, anh ta nói phá sản hết rồi. Vì anh ta có 1 bà chị, cứ vài tháng lại nghĩ ra 1 ngành nghề, lại thành lập công ty và bắt anh ta làm chủ tịch hội đồng quản trị....Rồi làm không được nên đóng cửa rồi lại mở ra cái mới, hết công ty TNHH Ngọc Giàu đến TNHH Thanh Nga đến Cổ Phần Hoàng Hôn đến TNHH 1 thành viên Chiều Tím Biếc, công ty cổ phần Mây Lang Thang..."Lần này thì em quyết tâm rồi anh à- anh ta quả quyết- em muốn đi làm, em không làm chủ tịch hội đồng quản trị nữa đâu, chị ấy có chửi em cũng mặc". Đoạn, anh ta òa khóc rưng rức. Đôi vai gầy rung bần bật trong làn gió mát rượi tỏa ra từ chiếc máy lạnh 12 triệu mình mới mua hôm bữa.

Chợt rùng mình cũng vì lạnh. Sao chức danh cao sang đến Chairman mà hổng ai chịu làm vậy ta. Thấy mấy bữa nay báo chí xà lách, cải ngọt cải bẹ xanh...đều loan tin là " một hotboy vừa lên làm chủ tịch hội đồng quản trị của 1 ngân hàng". Đọc vào thấy toàn mổ xẻ nhan sắc, bằng cấp quốc tế và gia phả hơn là thành tựu của anh ấy.

Sáng mai, cũng không bất ngờ khi đọc các tin giật tít trên báo như " chủ tịch HĐQT tập đoàn A xinh tươi diện váy ngắn xuống phố" hay Hotgirl chủ tịch

HĐQT tập đoàn B :" tôi và Tèo đô la chỉ là bạn!"

P/S: Đại ý của bài này là khoe cái máy lạnh mới mua giá 12 triệu

Hot boy, hot girl và hot dog

Năm 2006, bà Iris người Hà Lan qua Việt Nam chơi và thăm Tony. Tony gặp bà ở lâu đài Windsor ở Anh năm 2005, lúc đó mình cứ gặp Tây là tranh thủ tiếp thị đất nước, gặp ai cũng líu lo welcome to Vietnam rồi nói VN hay lắm, đưa card ép lấy, nói có qua thì email, mình sẽ đón tiếp nồng hậu, dù buôn phân chứ chả phải làm du lịch. Không quen biết gì, chỉ gặp nói chuyện 1 chút, vậy mà về email qua lại, rồi thân thiết. Một hôm, bà Iris rủ thêm bà Catherine đi qua VN chơi luôn. Tony đưa đi bảo tàng chiến tranh, đi Củ Chi, đi Mê Công Đéo Tà (Mekong Delta) chèo thuyền ăn mận, ăn cá elephant ear (tai tượng), 2 bà say mê lắm. Nói nước mày đẹp quá, anh hùng quá hà, tụi tao say mê rồi. Chuẩn bị đưa đi miền Trung và miền Bắc cho ngất ngây con gà tây luôn với bao nhiêu di sản thế giới….

Trên đường về Sài Gòn có ngang qua khu chợ ông Tạ gần ngã tư Bảy Hiền. 1 bà nhác thấy bên đường là cửa hàng bán các con chó quay vàng ươm đang bị móc họng treo lủng lẳng, mấy con khác thì còn trắng hếu trên bàn. 1 bà hỏi bán thịt gì vậy, mình chưa kịp đáp thì thằng tài xế tài lanh tài lọt nói dog dog rồi cười ha hả. 2 bà tự nhiên im lặng, 1 lúc sau thì khóc thút thít. Tối đến 2 bà không ăn gì. Tony mời ăn đồ ăn Việt, 2 bà kiên quyết không ăn, mặc dù hôm trước là khen ngon và ăn khí thế. 2 bà chỉ mua 2 cái bánh mì rồi về phòng khách sạn.

Sáng hôm sau bà Iris viết cái mail cho Tony, nói là tối qua 2 bà nhức đầu quá không ngủ được, và nói thôi đặt vé máy bay cho bà về nước sớm. 2 bà không có good mood để đi tham quan nữa. Và cũng không muốn nói chuyện với người Việt nữa, vì cứ nhìn thấy những cái miệng xinh đẹp kia từng cắn xé từng miếng thịt chó là 2 bà bị ám ảnh, không trò chuyện được. Vì đối với 2 bà và phần lớn người phương Tây, chó là người bạn. Không ai ăn thịt bạn hay vui chơi với người đã ăn thịt bạn mình. Già thì khó tính. Thôi thì chiều ý, Tony đặt vé cho bà đi Angkor Wat rồi nối tuyến bay về Amsterdam, dù sao

đến Đông Nam Á thì cũng nên đi Angkor, chứ già rồi sợ không có dịp quay lại.

1 tuần sau về nước, bà mới gửi Tony 1 cái mail khoe hình và nói ở Angkor Wat, 2 bà đã có 1 khoảng thời gian tuyệt vời. Nhắc đến VN, 2 bà nói về có kể lại cho bạn bè nghe, ai cũng ngạc nhiên và trách móc sao người Việt, một dân tộc dũng cảm anh hùng..... lại ăn thịt chó, nó là thú nuôi chứ đâu phải thực phẩm, tức các con vật được sinh sản nhân tạo và nuôi đại trà trong các farm đâu. Bà nói, truyện ngụ ngôn phương Tây có kể rằng ngày xưa, khi tất cả muôn loài được sinh ra, chó mèo vẫn còn ở trong rừng. Loài người mới dụ khị kêu về ở chung cho vui, loài chó có ra điều kiện là sẽ trung thành tuyệt đối, dù có đánh, nó vẫn vẫy đuôi mừng, nên mình có quyền định đoạt, tức có thể đánh chết, nhưng không có được ăn thịt nó, thì nó mới theo về. Loài người hứa....rồi quên. Người châu Âu cũng từng ăn thịt chó, dẫn đến hành vì báo oán, tai họa dịch bệnh liên miên, có dịch chết mấy triệu người. Ai ăn thịt chó thì chó nó thấy là nó sủa dữ dội, và trước sau gì cũng bị tai ương vì lời nguyền ngày xưa. Nên bà nói, ai ăn thì ăn nhưng mày đừng ăn Tony nha. Tony từng ăn thịt chó khí thế, từng lê la từ khu sân bay, đến khu Cống Quỳnh, khu cầu Thị Nghè, khu cư xá Bắc Hải, khu K26 Gò Vấp còn ở Hà Nội thì khỏi nói, Hải xồm Hải không xồm,Tú béo Tú gầy Tú thật Tú giả gì cũng ghé qua....nên nghe bà nói vậy, thấy sợ sợ nên sau đó thấy thịt chó, tự nhiên bị bad mood liền, mà trước đấy, chưa bao giờ có cảm giác này.

Lên mạng search và hỏi thăm, thì biết thế giới hiện giờ chỉ còn người Triều Tiên (Nam Bắc Hàn), Trung Quốc (1 số tỉnh phía nam TQ giáp VN và phía Đông bắc giáp Triều Tiên), và VN là còn thói quen ăn thịt chó. Qua Hàn Quốc, mấy đệ tử bên đó nói thế hệ tụi em không ăn đâu anh à, chỉ có thế hệ cha chú, lúc đó Hàn Quốc còn nghèo còn đói nên mới ăn, giờ nhiều thực phẩm quá nên tụi em chủ yếu ăn hải sản và các loại rong biển. Và thằng Khan còn bảo, em nghe nói các nhà khoa học giải mã ADN của chó, nó là động vật giống con người nhất, hơn cả khỉ, nên đạm của chó vào cơ thể sẽ

được hấp thụ cực nhanh. Nhưng cũng có nhiều phản ứng như co giật, sùi bọt mép sau khi ăn thịt chó do có sự tương hợp khi ăn thịt đồng loại. Thường gà sẽ không ăn thịt gà, chó không ăn thịt chó, heo không ăn thịt heo...dù chúng ăn tạp như thế nào đi nữa, do sự dị ứng tương hợp này. Mình chợt nhớ lời bà Iris, thấy buồn.

Rồi gần đây, vì nhu cầu ăn thịt chó tăng cao, lượng chó bắt trộm từ Thái Lan, Lào và Cambuchia ùn ùn kéo sang Việt nam qua cửa khẩu Cầu Treo Hà Tĩnh, từng đoàn xe chở chó, ánh mắt con nào con nấy thống thiết nhìn lại cố hương lần cuối trước khi tập kết rồi hóa kiếp tại bờ đê sông Hồng. Khổ thay phận chó Miên chó Lào, tưởng được êm ấm trên những thửa ruộng bậc thang, được vui đùa mỗi chiều trên bên dòng Mê Công, tung tăng bên nương rẫy với các bạn có cái tên nghe na ná Ôm Chảo Bay Ra Biển thì ... Trong cái chiều định mệnh, đang lang thang vui đùa trên đường quê thì bị sợi dây thòng lòng của 2 tên đi xe máy thít cổ 1 phát lôi lên xe trong tích tắc, rồi ..tập kết hết lên xe có song sắt phía sau, thành hàng hóa xuất khẩu sang quốc gia láng giềng. Chúng chỉ biết kêu rên ăng ẳng, ánh mắt buồn xa xăm trên con đường gập ghềnh. Để lại sau lưng là những nhà sàn với khói bếp lam chiều, những đứa trẻ đứng khóc mếu máo vì nhớ bạn Vằn bạn Vện, những ông cha bà mẹ đi khắp núi rừng để tìm về, cứ ngỡ chúng hôm nay mãi săn chuột mà đi lạc ở nơi đâu....

Tony qua Lào vào nhà bạn chơi, thấy 1 con chó đẹp chạy đến vân vê, các bạn nhìn mình với ánh mắt nghi ngại, nghĩ mình thèm. Rồi tin ở Nghệ An, trộm chó bị đám đông dân làng đánh chết, cũng bỏ vào bao tải đập chết rên ư ử giống như trộm chó đã làm với chó, nói cho mày chừa. Có chừa được không khi nhu cầu thịt chó vẫn cao chất ngất? Có cầu thì ắt có cung. Có chừa được không khi hàng quán thịt chó vẫn đông khách thâu đêm, cô em Nam Định xinh xinh Tony gặp 1 lần vẫn có thói quen dùng tay cầm đùi chó gặm từng miếng và khen không biết chó vùng nào ngọt thịt quá, từng sợi thịt chó vẫn giắt vào kẽ răng khi em cười...Có ông ngồi bên cũng bị giắt

răng, bèn lấy tăm xỉa ra rồi nuốt lại vì ngon quá, thấy tiếc....

Trên mạng diễn ra cuộc tranh luận gay gắt. Có người nói sao mạng người rẻ hơn mạng chó, nhưng cũng có người cãi lại, tại tụi nó ăn cắp, hành vi ăn cắp cần phải trừng trị....thói quen của cô Tấm ăn sâu vào dân mình, cứ phải cắt đầu làm mắm thì mới hả dạ. 1 mạng người đã ra đi....để phục vụ cho nhu cầu nướng riềng sả lá mơ, xáo măng rựa mận, hấp hành...cho những nam thanh nữ tú, những hot boy hot girl ở thành phố. Họ không biết rằng, khi ăn thịt chó, họ đã phạm phải 1 lời nguyền, từ rất xưa, khi con người còn là đồng đẳng với chó, với muôn loài.....

Nếu dân ta không có thói quen không ăn thịt chó nữa, thì làm gì có trộm chó, rồi bị quánh chết tang thương. Yêu thương nhau, yêu thương muôn loài, quây quần chia sẻ niềm vui nỗi buồn với nhau có phải hay hơn không? Chợt văng vẳng câu thơ Tố Hữu

" Có gì đẹp trên đời hơn thế, người yêu người, sống để yêu nhau"

Có khi nào bên miếng dồi chó thơm phức và ly rượu cay nồng, chợt nhớ ai đó vì miếng ăn này mà phải bỏ mình. Thôi không thương chó thì hãy thương người. Cũng là người Việt, cũng con cháu Lạc Hồng, cùng màu da giọng nói với nhau, ai nỡ....

Chuyện ở Thâm Quyến

Từ một làng chài nghèo khó, nhìn sang bên kia là Hồng Công hoa lệ, Đặng Tiểu Bình quyết định hình thành đặc khu kinh tế Thâm Quyến (Shenzhen). Và ngày nay, Thâm Quyến trở thành trung tâm kinh tế, tài chính và xuất nhập khẩu của cả miền Nam Trung Quốc.

Điều ấn tượng nhất ở Thâm Quyến chính là những văn phòng 24h. Ngoài ca từ 8h-6h ban ngày để buôn bán với các nước đông bán cầu, có ca đêm từ 8h tối đến 6h sáng để xuất nhập khẩu với các nước Tây bán cầu như Mỹ, Canada, các nước Mỹ La tinh…

Theo chân anh bạn. 8h tối lái xe đến 1 tòa nhà cao tầng ở trung tâm, bắt đầu công sở. 12h đêm thì nghỉ, ra phố ăn khuya, 1h30 sáng vô lại. Cả mấy trăm văn phòng trong toà nhà đều nhộn nhịp nên không ai nghĩ đây là ban đêm. Các nhà máy giày dép, quần áo, đồ chơi, điện thoại, điện tử…vẫn làm 3 ca, nên giao dịch, email, điện thoại rôm rả. Mùi cà phê thơm nồng, những bước chân đi vội. Gương mặt ai cũng lanh lợi hoạt bát, điện thoại tiếng Hoa tiếng Anh buôn buôn bán bán. Bên Mỹ email qua 1 cái, bên này trả lời, báo giá liền. Nên họ lấy hết các đơn hàng, còn mấy đối thủ cạnh tranh như Việt Nam, Thái Lan, Indonesia, Cambodia…thì lúc đó mắc ngủ, ngày hôm sau mới trả lời, rồi tối hôm sau bên Mỹ mới trả lời lại, rồi ngày hôm sau nữa mới nhận được thông tin, nên gút hợp đồng rất khó. Vì để có 1 hợp đồng xuất khẩu, người ta phải trả giá qua lại cả chục cái email và điện thoại. Ở các văn phòng 24h này, nửa đêm vẫn gọi dịch vụ DHL, Fedex tới giao nhận chứng từ, hàng mẫu. Ngân hàng vẫn mở cửa để rút tiền, thanh toán bộ chứng từ. Vẫn bốc dỡ hàng và làm thủ tục hải quan ở cảng. Xe tải và container vẫn chạy rầm rập trên đường. Các kho bãi sáng đèn và nhộn nhịp suốt đêm.

Phần lớn nhân sự ca đêm đều là các bạn trẻ mới ra trường, chưa vướng bận gia đình, đầy nhiệt huyết. Các bạn tự lên mạng tìm kiếm đối tác nhập khẩu, giới thiệu, trao đổi, luôn tay luôn chân chứ không chờ ai giao việc. Tất nhiên

lương bổng cũng cao hơn ca ngày. Thành một cộng đồng làm theo giờ Mỹ trên đất Trung Quốc, mọi người vẫn hẹn nhau gặp gỡ, cà phê lúc 3h sáng để bàn công việc, và rủ nhau đi nhậu sau giờ làm, tức 6h sáng. Có vũ trường mở cửa lúc 10h sáng cho đối tượng này, đông nghịt người. Tới 2h chiều thì đóng cửa vì "khuya" quá rồi, phải về nghỉ để tối lại đi làm.

Trước đây, Thâm Quyến chỉ là một huyện nhỏ của tỉnh Quảng Đông (huyện Bảo An), giờ trở thành đặc khu kinh tế tách ra. Tuy vậy, tỉnh Quảng Đông vẫn là tỉnh giàu, với thành phố thủ phủ là Quảng Châu, tổng tài sản GDP khoảng 850 tỷ đô la = Việt Nam (140 tỷ đô la), Thái Lan (360 tỷ), Philippines (250 tỷ) cộng lại. Trong khi dân số của Quảng Đông chỉ khoảng 90 triệu, bằng Việt Nam. Dân Quảng Đông vô cùng giàu có, đi nước ngoài du lịch học tập như đi chợ. Có tiền nên cơ sở hạ tầng được tái đầu tư, đường sá rộng rãi đẹp đẽ, tàu cao tốc chạy vù vù, tàu điện ngầm mát rượi, thành phố xanh tươi, y tế, giáo dục đều được trợ cấp. Lượng hàng hóa thông quan của cảng Thâm Quyến hàng năm là 22 triệuTEU, gấp 10 lần cảng Sài Gòn, gấp 36 lần cảng Hải Phòng, cảng lớn nhất miền bắc nước ta. Thế mới biết các bạn làm ngoại thương chuyên nghiệp như thế nào. Bên cạnh đó là cảng Hồng Công (cũng khoảng 23 triệu TEU, cảng Quảng Châu 10 triệu TEU, nhưng bãi chứa container C/Y lúc nào cũng trong tình trạng không đủ chỗ chứa container (số liệu năm 2008). Làm việc nhiệt tình, nghĩ ra việc và làm chứ không ngồi chờ người khác sai bảo…là đặc trưng lớn nhất lao động khu vực đồng bằng sông Châu Giang.

Trong khi đó, ở Đông Nam Á (trừ Singapore) thanh niên trong độ tuổi lao động ngồi cà phê nhiều hơn ngồi trong nhà máy. Chiều đến thì người người nhà nhà đi nhậu, lượng bia tiêu thụ của các quốc gia này thuộc tốp đầu thế giới. Và ở rất nhiều công sở, hình ảnh nhân viên uể oải, bước đi chậm chạp, tác phong lừ đừ, tụ năm tụ ba tán gẫu hoặc không thì ngồi ngáp đến chảy nước mắt. Hoặc chăm chú chỉ để chơi game, coi tin tức, chat chit, facebook, nhìn vô màn hình máy tính với cặp mắt vô hồn như mắt giả. Nhưng sếp hay

khách khứa đến giao dịch thì lập tức cáu giận, vì đã làm tôi thức giấc. Quen không làm việc nên động tác thừa nhiều, xử lý gì cũng chậm.

Vì ít làm, ít việc nên cũng ít tiền, gương mặt ai nấy buồn hiu buồn hắt. Thử quan sát 1 ngày ở một công ty xuất nhập khẩu gỗ ở Thủ Đức, màn hình trước mặt mở ra toàn các trang web liên quan tin tức ca sĩ diễn viên. Một số ôm iphone ipad coi facebook tò mò tọc mạch chuyện riêng tư. Cả chục nhân viên ngồi với vẻ mặt buồn xo, cứ mấy phút thì liếc coi đồng hồ một lần, đến 5h chiều thì vội vã tắt màn hình, đi nhậu, giải phóng năng lượng tích tụ cả ngày bằng cách vung tay chém gió phần phật trên bàn nhậu. Và hôm sau thì đi trễ vì dậy không nổi. Lại vào, ngồi đếm thời gian cho hết ngày.

Và cứ thế, hết tuần, hết tháng, hết năm, hết đời người.

Chuyện ngày nhà giáo

Năm ngoái, vào tháng 11, Tony đi công tác ở huyện T, tỉnh Đ. Gần chỗ khách sạn Tony ở có một quán tạp hoá nhỏ, chủ quán là một bà lão khá đẹp, nhìn trí thức, tầm 70 tuổi. Một buổi sáng, Tony ghé mua đồ thì thấy đóng cửa. Vô hỏi ủa sao bà đóng cửa sớm thế thì nghe bà nói "Hôm nay là ngày 20/11 nên cô lên trường cũ sinh hoạt chút, gặp các thầy cô cùng thế hệ cũng đã về hưu, rồi về nhà, hôm nay cô nghỉ bán".

Cái Tony đổi xưng hô, gọi cô xưng em cho nó ra vẻ học trò. Cô nói, năm nào từ lúc về hưu, cô cũng nghỉ bán hết vì với cô đây là ngày đặc biệt. Lúc còn đi dạy, năm nào đến ngày này nhà cô cũng rộn rã tiếng cười. Học trò cũ nhiều lắm, nhưng giờ người ta chỉ thăm thầy cô đang dạy. Tuy nhiên, cô vẫn đợi, biết đâu có đứa trở về, nên cô thay bộ đồ thiệt đẹp, trang điểm chút, rồi pha trà, bỏ ít kẹo ra đĩa để trên bàn. Cô hỏi Tony làm ngành gì mà cứ thấy xuống đây hoài vậy, Tony nói làm nông nghiệp. Cái cô kể anh X, anh Y đang làm việc ở các sở địa phương đều là học trò cũ của cô. Tony liền lấy điện thoại gọi cho các anh ấy, vì rất thân. Anh X, anh Y đều đi lên Cần Thơ cả, thăm viếng các thầy đang hướng dẫn hai anh làm thạc sĩ. Hai anh nói chỉ nhớ đã học qua cô giáo đó nhưng không rõ là lớp mấy. Và cũng không có thời gian. Nên thôi, hai anh nhắn Tony gửi lời hỏi thăm.

Nói chuyện với Tony mà cô cứ nhìn ra ngoài cửa miết. Nhưng tuyệt nhiên chẳng có ai, ngoài một số người ghé hỏi sao hôm nay cô đóng cửa quán vậy.

Tối đến rất khuya, Tony xong việc ngoài đồng và về thị trấn, tiện ghé tặng cô một món quà nhỏ. Cô đã thay đồ bộ để chuẩn bị đi ngủ. Lúc ra khỏi cửa, Tony có ngoái lại nhìn, thấy trên bàn chỉ có vỏn vẹn bó hoa của cô tự mua, và gói quà nhỏ của Tony, của một người xa lạ mà cô chưa kịp hỏi tên.

Kết thúc một ngày hiến chương nhà giáo

Đi chơi với đại gia

Để kiếm tiền, Tony đi làm con buôn, đối tượng bị gắn liền với thành ngữ "con buôn ép giá", đùng một cái, mọi người nói mày là doanh nhân. Tony ngơ ngác hỏi có thiệt hem mậy? Niềm vui giống như con hát bị vua Tự Đức mắnglà xướng ca vô loài, bỗng dưng được gọi là ca sĩ. Cái lên mạng search, đọc các tài liệu nước ngoài, mới hay nước mình làm gì có doanh nhân, chỉ có nhóm người tự nhận và 1 nhóm trông giống giống mà thôi. Nên nghe ai nói tôi là doanh nhân, nghe buồn cười không chịu được. Hôm bữa gặp chị kia nhìn quen lắm, trang điểm mắt môi lem luốc, vú móm lòng thòng, nói chị là nữ doanh nhân nè em, vì chị mới mở công ty kinh doanh thực phẩm. Ủa Tony nói sao em nhớ chị bán xôi mà. Chị ấy mắng ngay. Kinh doanh xôi, cháo lòng, bánh cuốn...trong hẻm nhà chị đều lên thành công ty kinh doanh thực phẩm. Mấy ông xe ôm lên đời thành " kinh doanh vận tải công cộng", mấy cò đất biến thành " công ty bất động sản". Nên tụi chị phải gia nhập hội doanh nhân, là 1 nhóm người biết mặc vét, đi xe hơi và có đi quánh golf, phải thuê chứ tiền đâu em. Rồi bỏ tiền đi học sang nữa, khổ thế. Hôm bữa có tham dự hội thảo nói về 3 kịch bản bất động sản, Tony thấy mấy anh ngồi họp ở khách sạn 5 sao mà kéo quần lên đầu gối cho mát. Đang đứng phát biểu, điện thoại reng là a lô và nạt nộ qua điện thoại như chốn không người. Hoá ra, anh dặn người nhà cứ 5 phút gọi 1 lần rồi cúp máy, để ổng tự thoại, cho người ta thấy là mình nhiều việc. Có bữa đang độc thoại, điện thoại lại reo vang.

Rồi Tony cũng hay đưa mấy the so-called doanh nhân hay còn gọi là đại gia ấy đi ngoại quốc vì mình biết nhiều ngoại ngữ, thông thạo đường đi nước bước. Ở trong nước thì kẻ hầu người hạ, lên xe xuống ngựa quen nên đi ngoại quốc (mấy nước phát triển), họ theo không nổi. Không đi thì lúc trà dư tửu hậu không có gì để khoe, nên cực chẳng đã. Ở nước ngoài, cực nhất là khoản từ ga tàu điện đến chỗ cần đến, thường phải đi bộ. Thế là các anh kêu mỏi chân, chê bai là hẻm bằng Việt Nam. Nhưng rút ngắn lịch trình thì

không ai chịu, phải tới cho bằng được chỗ nổi tiếng đó để chụp cái hình (các cty du lịch ghi chi chít điểm tham quan mới bán được tour là vì vậy). Nhu cầu khoe cao hơn nhu cầu tìm hiểu văn hóa lịch sử, nên Tony rút kinh nghiệm không thuyết minh chi cho mệt. Đi du lịch cốt để chụp hình, tụi Mỹ nó nói là Chinese-style tourism, tức du lịch kiểu Trung Quốc, hẻm biết vì sao lại gọi vậy nữa.

Một nhóm các doanh nhân đại gia Việt đi chung thì phải hết sức khéo léo, vì người nọ muốn hơn người kia (anh A mua đồng hồ 5000 usd thì anh B sẽ phải mua 6000 USD để hơn A), nên việc tiết lộ giá tiền là điều không nên với người hướng dẫn. Rồi ăn uống, sẽ phải có nước mắm, chanh và ớt, dù là cao lương hay mĩ vị gì của Tây Tàu đều không hợp khẩu vị, nên vượt qua cửa ải hải quan để mang theo là điều phải làm. Đi sở thú, họ có thói quen khoe là tao đã kinh qua rồi mặc dù trong lòng cũng tò mò, năn nỉ 1 câu là gật đầu ngay. Ví dụ đi ngang qua chuồng hổ, đại gia Bình Dương sẽ nói nhà tao có nuôi, khỏi coi; đại gia Hà Nội sẽ nói tao có ăn thịt rồi, khỏi coi; hay đại gia Cà Mau (không muốn mình bị xem là cà chậm), sẽ nói, tao có uống... cao hổ cốt rồi, khỏi coi. Câu hỏi mà đại gia nào cũng cười ngây ngất là "chắc sếp đã ăn thịt con này rồi ấy nhỉ"

Thêm nữa là chuyện nhà và chuyện xe. Biệt thự và xe hơi là 2 trong 3 yếu tố quan trọng cấu thành nên đại gia Việt (yếu tố thứ 3 là chân dài-sẽ nói sau), nên các đại gia có sở thích là đi ngoại quốc rồi tranh thủ mua biệt thự cho con nó sang học, đi ngắm các siêu xe để ưng bụng thì " nói nó tính giá rồi giao về VN cho tao". Nên Tony đâu có muốn đi châu Âu đâu, ngồi máy bay mấy chục tiếng ê đít thấy mẹ, nhưng vì họ muốn đi Ba Lê coi tháp Ép Phen, rồi qua Luân Đôn coi đồng hồ Bit Ben, rồi qua Milan mua giày da bóp da, coi xe Phe Ra Ri, đi Thụy Sĩ coi cáp treo núi An Pơ...nên phải chiều. Cứ vô chỗ mua sắm thì câu đầu tiên là " sao cái này rẻ vậy", nói to nhằm người khác nghe thấy, rồi cầm lên ném xuống như mua cá ngoài chợ, dù ví da hay cái mũ nào cũng cả mấy ngàn Euro. Có điều " Á Á dạ dạ...em qua liền"

(mai viết tiếp, đang ở khách sạn, đại gia gọi qua phòng coi □□□□□□□□ - đi lẹ sợ đại gia giận, quýnh quáng nên đang ở Ý mà nói lộn tiếng Tàu mới ghê)
Năm 2007,có một chú Ả Rập sang nghiên cứu thị trường, Tony làm cò hướng dẫn. Tony ăn vận soang trạng (tức sang trọng) ra sân bay TSN đón, chú ấy nói tao theo đạo Hồi nên mày phải lưu ý nhé. Anh tài xế bảo thôi mình dắt đi ăn cá hồi đi cho nó hợp vần. Anh tài xế là người Phan Thiết nên phát âm cứ lộn giữa ôi và oai. Ví dụ "Anh ấy là người nước ngồi, và anh ấy thích ăn cá hoài".
Tony phải book phòng KS có mũi tên trên trần để chú ấy hàng ngày hướng về thánh địa Mecca cầu nguyện, rồi đàm đạo về văn hóa Hồi Giáo, về các Caliph và sự khác nhau giữa 2 dòng Sunny – Shiai, về mái vòm các thánh đường ở Thổ, Tây Ban Nha, về bộ kinh Coran nổi tiếng, về nàng Sheherazade với 1001 đêm nhưng chủ yếu cũng xoáy vào các truyện nổi tiếng mà nàng kể như cuộc phiêu lưu của Sinbad, của Alibaba vào 40 tên cướp, Alađin và cây đèn thần… cứ mấy chuyện khác không nhớ nổi chi tiết để thảo luận. Những đóng góp của thế giới Hồi giáo như các con số trong toán học, mỹ thuật, thơ ca,… cũng được Tony nịnh hết biết. Tự hào dân tộc lên cao ngút trời, chú ấy hài lòng lắm, bảo là tao đi mấy nước khác, bọn nó chẳng biết gì về thế giới Hồi giáo tụi tao ngoài khủng bố. Tụi Việt Nam mày được giáo dục tốt như vậy, tao ưng bụng à nha. Sau đó cho Tony 1 vé đi xem triển lãm du thuyền ở Dubai mà Tony đâu có lấy, đói phải tắm gội cho sạch, rách phải dùng nước hoa cho thơm.
Để xác nhận là khách hài lòng, đi chung xe hơi, cứ khoảng 30 phút Tony lại quay sang đập vào tay chú ấy và hỏi "ông có hài lòng không", chú ấy nói "yes", cứ đúng 30 phút sau Tony lại đập cái bốp vào tay chú ấy và hỏi "hài lòng hay không hài lòng", đâu chừng chục lần thì chú ấy sợ quá bảo là "tao hài lòng lắm, xin đừng hỏi nữa".

Đưa ra Hà Nội để họp tìm mối, gặp 1 đại gia. Chú định lập nhà máy và liên doanh với vài công ty VN, biết tin, đại gia vui mừng ra sân bay đón ngay. Trên đường về thì không về thẳng khách sạn mà ghé 1 gara "tiện đường lấy

thêm 1 con xe". Vừa mệt vừa đói nên khi đại gia hỏi "mày thấy tao lấy con xe này nom được không" thì Tony chỉ nói "ok đó anh" làm đại gia giận. Vừa xuống máy bay bị jetlag nên Tony không nịnh được nhiều.
Xem thêm bài về jetlag:
Lúc đi ăn, đại gia rủ đi Lệ Mật ăn rắn, thấy Tony ậm ừ nên đại gia tức mình mua may quay cuồng, làm động tác miêu tả cảnh hành quyết con rắn sống để nuốt tim vào bụng, uống máu con rắn… rồi lột da chiên giòn, bẻ xương vào mồm nhai rau ráu…cho ông kia xem, ra chiều muốn rủ đi lắm lắm. Chú Ả rập hỏi ủa ông ấy miêu tả cái gì mà ngộ nghĩnh vậy, Tony bèn dịch đấy là điệu múa chào mừng khách phương xa, tập tục ở đây nó thế. Thấy không được, đại gia rủ đi ăn cóc, nhái, chó, mèo, chuột, gà rừng, nhím, bồ câu, đại bàng, khỉ, vượn, hươu cao cổ, ngựa vằn, hà mã…gì Tony cũng giả vờ hỏi ý thằng kia rồi từ chối hết. Hết chuyện hay sao mà đi ăn động vật hoang dã và thú nuôi, có phải là thực phẩm được chăn nuôi đại trà đâu. Đại gia trong Nam thì con gì cũng bắt đem về nhà nuôi để khoe, còn đại gia đất Bắc thì con gì cũng phải thịt. Thuyết phục không được, đại gia giận lắm, lầm bầm ngon thế mà bọn dở hơi này không ăn, nghi Tony kém ngoại ngữ, bảo thế thì thôi ăn ở khách sạn Daewoo vậy.
Đại gia đích thân cầm lái, vượt tất cả đèn đỏ và hềnh hệch cười " mày nói với ông ấy là tao quen hết với công an giao thông ở đây" làm chú Ả Rập xanh mặt vì sợ tai nạn." lần sau ông có sang, tao đích thân đánh con Mẹc S500 ra sân bay đón, chứ con này chán rồi", Tony vội vàng làm thầy thông y chang. Chú Ả Rập " Thanks". Đại gia" Mày có dịch là Mẹc không đấy, sao tao không nghe". Tony vội bào chữa " Mơ Si Đì (Mercedes)". Ông Ả Rập vẫn hờ hững: " Thanks". Đại gia buồn xo, chép miệng " mày nói thế nào mà ông ấy chả phản ứng gì, Mẹc Sơ Đét chứ phải chuyện chơi". Lúc sắp về, đại gia giả lả " hỏi giùm tao bên ấy ông ấy đi con gì đi". Chú Ả Rập nói con lạc đà. Sau này Tony mới hiểu con gì là con xe, nên mới dịch đúng, chú Ả rập nói tao không rõ lắm, có mấy chục chiếc cho công ty và cho gia đình (chú ấy có 3 vợ).-"mà sao cứ suốt ngày hỏi phương tiện giao thông vậy, bộ hết chuyện gì để hỏi rồi hả?-chú Ả Rập phản ứng gay gắt sau khi cứ xoay quanh đề tài automobile.

Đại gia tròn xoe mắt khi nghe ông này không quan tâm đến ô tô, mắng “lại kém ngoại ngữ, lần sau mày khỏi ra, tao nhờ thư ký tốt nghiệp ngoại giao, nó sẽ dịch hết ý tao. Xe ô tô ai chẳng quan tâm, có tiền phải mua siêu xe chứ. Mày toàn cắt ý, éo biết thì nói éo biết”. Tony rưng rức khóc. Thương cái phận làm cò hay bị đại gia sỉ nhục, tức bị xài xể kiểu người miền Nam hay nói.

Và đúng là xã hội ta quan tâm đến xe cộ thật. Nhớ hồi phổ thông, 1 lần cả lớp đạp xe sang nhà bạn Tuyết Tuyết chơi. Nhà Tuyết Tuyết thuộc loại khá giả, một cái ngoài lộ, 1 cái trong vườn. Cả lớp gửi xe đạp ở nhà ngoài và đi bộ trong vườn chơi. Chỉ khoảng vài ba trăm mét, đang đi thì tiếng xe máy gầm rú vang hồi từ phía sau. Cậu bạn ấy đi đâu về, ông chạy đến trước mặt đoàn học trò và dừng lại, kêu rất to ” Lê Trần Thị Hồng Hoa Tuyết Tuyết, lên Đờ Rim cậu chở về con”. Tuyết Tuyết phụng phịu ” thôi để con đi bộ chung với các bạn”. Cậu ấy quát ” Tao bảo mày lên Đờ Rim là lên Đờ Rim ngay có nghe không? Đờ Rim cơ mà, đâu phải chuyện chơi !”Tuyết Tuyết đành leo lên xe đi trước. Vừa leo lên thì ông cậu rồ ga thật mạnh phóng đi làm con nhỏ suýt té ra đằng sau theo định luật quán tính 3 của Niu Tơn FAB= -FBA. Khói xăng kéo dài thành vệt, mùi xăng thơm ngát suốt cả con đường làng..

May mà có em....

Rồi Tony lại đi Hà Giang một lần nữa. Không hiểu sao trong giấc mơ, thỉnh thoảng vẫn thấy bát ngát đồi núi của miền đất này. Đứng trước sự bao la của thiên nhiên, một bên là những đỉnh núi vời vợi và một bên là vực sâu thăm thẳm, Tony lòng mình thấy thanh thản vô cùng. Và nhớ lắm những con đèo với các cua tay áo, thử thách cảm giác mạnh của những ai dám phiêu lưu. Và mùa lúa chín, vàng rực những ngọn đồi. Dòng sông Nho Quế uốn quanh, đẹp như tranh vẽ.

Đợt trước đi khu phía đông, gồm cao nguyên Đồng Văn, Mèo Vạc, Yên Minh, Quản Bạ, đợt này Tony đi phía tây, giáp với Lào Cai, gồm Hoàng Su Phì, Xín Mần. Tặng quần áo ấm và bánh kẹo, lì xì năm mới cho các em người dân tộc, coi như việc thiện nguyện đầu năm. Hà Giang, với mình, là vùng đất đẹp nhất và có nhiều cảm xúc nhất ở Việt Nam. Cứ mỗi lần nhớ về Hà Giang, muốn viết về vùng đất ấy, thì ngôn ngữ lại trở nên bất lực. Chỉ biết nói rằng, hãy một lần trong đời, bạn đi Hà Giang đi, bạn sẽ thấy không hối tiếc bao giờ.

Và các phiên chợ vùng cao, người dân tộc với mớ rau rừng trên tay, xuống chợ bán được 2000 đồng và tạt qua húp bát thắng cố và 1 ly rượu ngô, thế là xong 1 buổi chợ. Chưa bao giờ, cuộc sống và quan niệm hạnh phúc đơn giản như thế. Và hàng ngàn hàng vạn con người như thế, bình yên ngàn đời dưới những gốc thông, những nương ngô, những ruộng bậc thang xanh mướt.

Vừa về tới xuôi, xe vừa ngừng, gần 20 bác xe ôm lẫn taxi lao đến tranh giành khách, cãi vả om tỏi, gầm gừ nhìn nhau, mà cách đấy có mấy phút còn ngồi uống trà anh anh chú chú. Mới thấy dưới xuôi, sự thực dụng, vô cảm và chụp giựt đã trở thành văn hóa mất rồi. Tony nhớ đến em, cô gái miền cao thanh khiết, váy áo sặc sỡ thong dong, dắt chó hay cặp nách lợn xuống chợ huyện, gương mặt thánh thiện trong veo. Trong đầu bất chợt nghĩ đến câu hát

trong bài “Còn Chút Gì Để Nhớ” của Phạm Duy " may mà có em, đời còn dễ thương".

Liều và Lĩnh

Lúc thực tập, Tony có đi làm cho một xí nghiệp giày xuất khẩu. Bên Hàn Quốc cung cấp một loại keo dán đế, có chứa dung môi dễ bắt lửa, nên quản đốc căn dặn công nhân tuyệt đối không được hút thuốc trong nhà xưởng. Nhưng vừa quay đi thì có cậu công nhân móc ra làm điếu vì thèm, thấy quản lý tới thì vội ném xuống sàn rồi lấy chân giẫm lên. Có lần vừa ném xuống, trúng vào lọ keo bị đổ, thế là cháy bùng lên. Mời lên phòng kỷ luật thì gật gật gù gù dạ em hiểu, em hứa, em thề, nhưng hôm sau vẫn chứng nào tật đấy. Tony phải đề xuất cho nghỉ việc vì chẳng mấy chốc mà nướng hết mấy trăm công nhân và biến xí nghiệp thành lò quay. Lúc đó có quánh có đập nó thì sự cũng đã rồi.

Giao thông ở ta là nơi biểu diễn cái liều nhiều nhất. Xa lộ, cao tốc và thình lình những người băng qua đường, trèo lên dải phân cách dưới làn xe vun vút. Cầu vượt bộ hành chỉ dành cho vài cặp tình nhân leo lên đó để ngắm xe. Hay những bạn thơ ngây đi ngược chiều hay đường cấm, vừa đạp xe vừa hát, vừa đạp xe vừa gặm bánh mì, nó tông 1 phát thì "câu hát ngân lên bỗng tắt nửa chừng". Những chiếc xe máy chạy cắt ngang đầu xe hơi cái rẹt, chỉ một phút lơ là của tài xế xe hơi là có thể leo lên nóc tủ suốt ngày ăn chuối xanh, ngắm gà khỏa thân, nhưng chỉ có người nước ngoài là thấy sợ, người Việt thấy bình thường với cảnh đó. Không ai hiểu sao có một quốc gia mà giao thông rối rắm phức tạp, nhiều loại phương tiện từ thô sơ đến siêu sang tranh nhau từng mét đường, còi bóp inh ỏi, la hét gầm gừ, ném vào nhau những ngôn từ xấu xí nhất của tiếng Việt và ánh mắt giận dữ khi va quẹt. Nếu đụng nhau, người đi xe đạp sẽ mắng người đi xe máy, người đi xe máy sẽ mắng người đi xe hơi. Cứ xe to hơn là có lỗi trước mắt và thường nhường nhịn thì là bỏ qua, nhưng nếu sừng cồ lại thì sẽ dẫn đến tranh chấp quyết liệt, thậm chí nói có mã tấu trong cốp xe tao nha mậy.

Có cái tự liều, như việc đi ngắm bão chụp hình, đứng càng sát chụp càng

đẹp rồi bị sóng cuốn xuống biển, Long Vương hỏi vì sao con chết thì nói ủa ông không coi hình con mới khoe trên facebook hôm nay hả? Đi tàu trên biển hay sông, có áo phao nhưng không ai mặc. Thậm chí có phà chở mấy trăm khách nhưng chỉ có vài chục cái áo phao, với quan niệm là xưa nay chưa chìm phà bao giờ. Lỡ sự cố xảy ra, thì tính sao?

Dân mình cũng chết nhiều vì tò mò. Nghe nổ cái đùng thì thay vì nằm xuống hay chạy đi, lại chen lấn nhau coi, sau đó nếu có nổ thêm một cái nữa thì chết sạch trơn. Chết trong ngơ ngác. Nhưng cũng có cái do người khác liều mà gây hại. Những sợi dây điện bùi nhùi dọc ngang trên phố, có thể sau trận "chiều mưa giông tới" là rơi xuống đường, nếu không đứt thì cũng tòn teng móc cổ người chạy xe máy, còn nếu đứt thì rơi xuống vũng nước ở đường phố, nơi nước thoát không kịp và nước cũng là chất dẫn điện tốt. Nhưng phải có sự cố thì mạng nhện ấy mới được tháo bỏ, còn dọn dẹp gọn gàng trước để hạn chế tai nạn thì không làm vì nghĩ không ra. Những bếp ga mini rỉ sét loang lổ vẫn được sử dụng bơm ga tới bơm ga lui cả trăm cả ngàn lần, bật lửa tanh tách trên các bàn nhậu và xung quanh là hàng chục khuôn mặt đang hau háu ngắm nhìn cái lẩu. Sự cố xảy ra một cái héng, thì lên bệnh viện cho bác sĩ gắp lưỡi heo ra khỏi lưỡi người. Những câu như " đưa tao ăn cho, chết chóc gì" thường thấy khi phải đổ bỏ thức ăn bị ôi thiu, khoai tây lên mầm, bánh kẹo nhuộm màu công nghiệp vì tiếc. Bị ngộ độc rồi thì mới vừa khóc vừa ói nói dạ để em rút kinh nghiệm.

Ở Trung Quốc, người ta cũng liều kinh khủng và hậu quả cũng khôn lường. Khi Tony đề cập đến thực phẩm có quá nhiều hóa chất của nước họ, họ trả lời tỉnh bơ "thì cũng sống là bao, 80 tuổi là cùng chứ gì" như một cách bao biện rất phổ biến.

Chúng ta hay đổ tai nạn giao thông là do đường sá chật chội xuống cấp, nhưng đó chỉ là một phần, cái ý thức giao thông mới là quan trọng. Chẳng hạn ở Trung Quốc, hệ thống đường sá ở một số thành phố duyên hải thậm

chí tốt nhất nhì thế giới, nhưng tai nạn giao thông vẫn xảy ra nhiều. Ở Tp Thanh Đảo, có lần anh Lý đang lái xe hơi chạy trên đường thì phát hiện anh Chu đi xe máy ở chiều ngược lại, thế là anh Lý vội thắng (phanh) xe cái két, chắc chỉ để chào hỏi nỉ hạo ma cho vui. Mấy chiếc xe đang chạy phía sau xử lý không kịp, thế là tông đít xe anh Lý cái rầm. Đợi miết không thấy anh Lý xuống xe vung tay chửi bới như mọi khi, tới mở cửa thì mới thấy anh Lý đã chết trên vô lăng. Hóa ra anh Lý vừa lái xe một tay, còn tay kia móc cứt mũi -một thói quen đáng yêu ở châu Á - thì bị tông từ phía sau nên hai ngón tay (đang nằm trong mũi, bị lực quán tính) đâm thẳng vào sóng mũi lên tận mắt, ngộp thở, chết.

Và báo chí thống kê, trên khắp Trung Quốc, một năm có khoảng 600,000 công nhân chết vì các lỗi ngáo ngơ, bất cẩn, liều mạng.

Các bạn làm sản xuất nói riêng, tuyệt đối không được liều.
Ở đời, liều thì sẽ lĩnh

Chuyện tàu điện ngầm

Và thành phố đã khởi công xây dựng hệ thống tàu điện ngầm. Người dân thì mơ màng bên ly cafe đầy hóa chất, mơ viễn cảnh tươi sáng của việc chui ra chui vào dưới lòng đất mát rượi và không sợ mưa, không sợ nắng, không sợ kẹt xe, khói bụi. Dù gì đi nữa, xe máy phải kết thúc vai trò lịch sử của nó, nhường bước cho các phương tiện giao thông công cộng của một đô thị văn minh, dù sẽ có rất rất nhiều người phản đối. Giới đầu cơ lật đật đi mua đất quanh các nhà ga mà có tàu dừng, mong là giá đất nơi đây sẽ lên để kiếm lời khi dự án hoàn thành. Các bạn chứng khoán thì mua ngay cổ phiếu của công ty nào liên quan đến dự án theo công thức đầu tư tài chính ở VN. Và râm ran trong các quán cafe, mọi người hỏi nhau ngồi xe điện là như thế nào, bước lên thế nào bước xuống ra sao, đặc biệt ai đã từng đi ngoại quốc thì ra sức hướng dẫn cho những người chưa đi. Cả thành phố sục sôi không khí điện ngầm và văn hóa điện ngầm. Một số phường xã có tuyến xe chạy qua ổ chức lớp tập huấn cách đi đứng nói năng trên tàu điện cho dân địa phương, ưu tiên hộ khẩu thành phố và KT3 học trước, dân nhập cư học các khóa sau.

Và đầu năm 2018, mọi thứ đều trơn tru vì có bàn tay vô hình của A Đam Xơ Mít, dự án hoàn thành. Dân thành phố nô nức đi thử. Mọi người "Hiếu Kỳ" tranh nhau mua vé. Hồi mới ra siêu thị cũng vậy mà. Tỉnh nào mới mở siêu thị đầu tiên mà chả chen lấn. Giá vé chính thức là 7,000đ cho tuyến từ Bến Thành đi Suối Tiên, trước mỗi ga có đội ngũ bán vé chợ đen lên đến 70,000đ (đội ngũ này xuất thân từ các nữ hoàng cóc ổi mía ghim, lên đời nhờ dự án tàu điện), ai làm biếng xếp hàng thì mua đi cho lẹ. Người người chen chúc đến Suối Tiên chẳng biết vì mục đích gì, đến Suối Tiên vẫn không xuống, ngồi lại cho nó quay về Bến Thành, rồi lại ngồi tiếp đến Suối Tiên. Rảnh quá mà, ngồi đồng quán cafe suốt mấy chục năm ớn quá rồi, giờ lên ngồi đồng trên tàu điện cho mát. Thông báo đọc vang vang trên tàu "hành khách nào nãy giờ ga nào cũng hẻm xuống thì vui lòng ra khỏi tàu, nhường chỗ cho người khác".

Rồi gia đình các tỉnh thành toàn quốc kéo nhau đi Saigon và mua tour du lịch " tham quan tàu điện ngầm". Hình ảnh cả nhà già trẻ bé lớn dắt díu nhau lên tàu, vừa đi vừa khóc vì sợ, tiếng con nít thất thanh gọi bà, tiếng ông ngoại bà nội tìm thằng Cu con Bé dáo dát. Áo bà ba và nón lá phấp phới, tiếng gà vịt heo qué inh ỏi, vì lên thành phố hổng lẽ không có chút quà quê. Còn dân tp thì trên tay ai cũng cầm một cái mũ bảo hiểm để đến ga xuống thì lấy xe máy chạy về nhà, vì theo lời một thanh niên ngồi bên cạnh "đi bộ là gì chúng tôi không hiểu, từ đầu hẻm đến cuối hẻm cũng phải đi xe máy". Chúng tôi chỉ đi xe máy, đi vài bữa tàu điện cho biết thôi chứ không tính việc đi lâu dài vì làm biếng đi bộ, không dừng ghé chỗ này, tạt chỗ kia nghe ngóng chuyện trò được, vừa đi vừa ngó tìm cửa hàng bán đồ mình muốn mua, cứ thấy đúng thì phanh dừng xe lại, mặc ở sau ai làm gì thì làm.

Hàng ngày từ 6h sáng đến 12 giờ đêm là tiếng rì rầm của động cơ tàu dưới lòng thành phố. Trên mặt đất khu vực các trạm tàu điện là tiếng khạc nhổ, tiếng loa báo chú ý móc túi, tiếng xe ôm, taxi và hàng rong hòa quyện vào nhau. Sau 12h đêm, còn lại trên sàn tàu là hộp cơm, bao ny lông, đất cát vôi vữa, lá chuối, vỏ lon coca, cứt gà cứt heo, kẹo cao su, vỏ chai nước suối.... lăn lông lốc. Các công nhân vệ sinh lại cần mẫn dọn dẹp, khiêng hàng tấn rác ra khỏi tàu, làm quần quật vừa xong thì bình minh đã ló dạng, những tia nắng đầu tiên soi rọi đến làm các chú chim thức giấc, reo vang trên những hàng cây. Và một số thanh niên tỷ phú thời gian bắt đầu lao ra đường và lập tức đi Suối Tiên bằng tàu điện.

Giật mình tỉnh giấc, hoá ra nằm mơ. Bèn ra phòng khách dắt xe wave alpha ra đi ăn sáng, bóp còi inh ỏi...

Coi mắt

(Truyện ngắn được bình chọn là một trong 10 truyện ngắn hay nhất mọi thời đại. Hội đồng bình chọn gồm Tony và đứa em Tony)

Nàng là con gái rượu của một gia đình trâm anh thế phiệt ở thủ đô. Xinh đẹp tuyệt trần, môi đỏ như máu, da trắng như tuyết, tóc vàng như nghệ. Giỏi giang khôn tả. Ăn học vừa chính quy vừa tại chức mãi đến 30 mươi cái xuân xanh mới nhớ nhiệm vụ thiêng liêng của phụ nữ là lấy chồng. Bèn thảng thốt đi tìm một nửa còn lại. Nàng tất tả đi du lịch, đi toàn vé hạng C mong làm quen với bậc không doanh nhân cũng là người sang trọng mới ngồi ở khoang nầy. Cứ 2-3 tuần nàng lại ra sân bay để tìm chồng, leo lên rất nhiều phi cơ nhưng toàn xui xẻo ngồi cạnh tụi mà nàng cho rằng rất nhảm nhí, không xứng với nàng. Lắm khi, vừa leo lên máy bay nàng nhìn quanh xem có ai hay ho không, vẫn không, thế là nàng khóc.

Anh cũng là bậc đại trượng phu lưng 6 tấc rộng thân 15 thước cao (hỏi diện tích của anh lớn hơn diện tích Từ Hải bao nhiêu cm vuông?). Nổi danh như cồn ở đất phương Nam vì tài võ nghệ thao lược và văn chương khét tiếng. Chỉ tội lưng hơi gù một tí nhưng anh hay an ủi " lưng gù nhưng tấm lòng chân thật" kiểu Lưu Dung. Anh và nàng gặp nhau ở một quốc gia xa xôi, tình trong như đã, mặt ngoài còn e, anh bèn xấn tới đưa cái card rồi khen nàng đẹp, nàng cứ giấu mãi khuôn mặt đỏ bừng trong làn tóc vàng như nghệ lõa xõa. Nàng thích anh thật rồi.

Rồi anh theo nàng về ra mắt bố mẹ. Biệt thự rất to và có cái cổng rất cao trên một con phố rất hẹp của một trong 5 cái cửa ô cổ kính. Bố nàng là giáo sư tiến sĩ về văn học dân gian Việt Nam, chuyên sưu tầm vè và ca dao tục ngữ của 53 dân tộc còn lại (trừ người Kinh vì có nhiều tiến sĩ khác sưu tầm rồi), mẹ nàng cũng tiến sĩ giáo sư về tàu điện ngầm đào tạo ở Liên Xô trong thập niên 70 nên sau khi về nước trở thành chuyên gia nội trợ giỏi. Trong

nhà, số lượng tủ sách và tủ rượu là ngang nhau. Các vật dụng trong nhà được sắp xếp theo hệ nhị phân một cách khoa học đến mức mà người thấp hơn trình độ đại học vào nhà có thể bị hoa mắt và không tìm được chỗ cũ sau khi sử dụng xong. Nghe đồn lúc xxx để sinh ra nàng, ông bố và bà mẹ đã phải tính toán hàm số, vẽ bao nhiêu là sơ đồ, đưa ra rất nhiều giả thuyết và chứng minh rạch ròi.

Vào đúng thời khắc đã được lập trình đấy, bà tiến sĩ điện ngầm liền hạ sinh ra nàng. Bầu trời nhan sắc Việt có thêm một ngôi sao lung linh tỏa sáng.

Nàng lớn lên trong vòng tay yêu thương của gia đình, các giáo sư viện sĩ, cầm kỳ thi họa đều giỏi cả. Tám tuổi đã thuộc làu Tứ thư và 10 tuổi thì Ngũ Kinh cũng rành rọt. 13 tuổi giải nhất cắm hoa toàn thành và 14 tuổi, đoạt giải nhì trong cuộc thi "mũi thêu đẹp" toàn quốc. Vừa trang trí bánh kem vừa gảy đàn bầu, vừa ăn vừa thổi sáo, vừa ngủ vừa kéo violon. Ba lần vừa đi chợ vừa bắt cướp chỉ với quả chuối đang ăn dở trên tay, nàng ném một phát bọn cướp đạp phải lăn đùng ra giẫy giụa. Nàng đa tài đến mức nếu Thúy Kiều sống lại cũng phải ghen tỵ, bước ra sông Tiền Đường thốt lên rằng trời đã sinh ra Kiều mà còn sinh ra Tuyết, nói rồi hộc máu chết (Chắc lộn qua Chu Du, chứ Kiều nào có đố kỵ như thế).

Còn anh thì nào có kém cạnh gì. Sinh ra và lớn lên ở một tỉnh miền Tây Nam Bộ, anh nổi tiếng thần đồng từ bé, rạng danh vùng sông nước châu thổ. Lên 14 tuổi, vừa mới dậy thì vỡ giọng, anh đã đoạt ngay giải nhất tiếng hát người leo dừa toàn Bến Tre. Anh cứ leo lên đỉnh cây dừa và ngồi hát vang trên đó, hái từng quả dừa ném xuống sông kêu bủm bủm văng nước đầy mặt ban giám khảo, nên ban giám khảo năn nỉ nói thôi mày xuống giùm tao, tao cho mày giải nhất. Ba lần leo lên sắp tới đỉnh Olympia thì cả ba lần đều bị đau răng, bèn bỏ cuộc. Anh còn là quán quân giải bơi lội vượt sông Vàm cỏ mở rộng (lưu ý là Vàm Cỏ Đông chứ không phải Vàm Cỏ Tây đâu đấy nhé) và đồng thời đoạt giải cầu thủ có gương mặt khả ái nhất trong cúp tranh vô

địch bóng chuyền toàn quốc. Anh đã lên ngôi về mặt nhan sắc trong một rừng các quần đùi áo số mồ hôi mồ kê nhễ nhại. Đội bóng của anh đoạt luôn giải phong cách vì không có màn rượt đuổi trọng tài. Ở nước ta, các trận đấu thể thao trừ cờ vua cờ tướng, còn lại từ bóng đá bóng rổ cầu lông bóng bàn..... thường có hơi hướm thi đấu võ thuật giữa đội ngũ cầm còi và các người chơi sau mỗi trận đấu, nên trọng tài ở ta, tiêu chuẩn đầu tiên là phải có khả năng chạy nhanh nếu muốn sự nghiệp cầm còi lâu lâu một chút.

Cũng đã mấy lần, nàng dắt vài chàng mà nàng có vẻ hơi ưng ưng ra mắt bố mẹ. Ông bố sau khi kiểm tra IQ tổng quát với hàng loạt các bài trắc nghiệm trên phòng khách, thì tới lượt phải nhảy xuống nhà bếp thi vấn đáp với bà mẹ. Bà mẹ thường kiểm tra khả năng phản ứng nhanh nhạy của ứng viên với việc chửi phủ đầu lúc ứng viên vừa ngồi xuống, kiểu như hôm nay mày trốn vợ sang đây à. Hầu hết các chàng trai đều bị đánh trượt do quá bất ngờ kiểu Mỹ Tâm Oh First kiss, you make me happy, you make me crazy. Mặc dù nàng cũng chuẩn bị rất kỹ cho các ứng viên bằng một bộ đề có một số câu hỏi thường gặp, các dạng trả lời kiểu thi bằng lái xe, ví dụ không cần đọc, cứ có chữ " tất cả" là đánh dấu vào, hay câu nào dài nhất là đáp án đúng. Lúc các ứng viên thi thố tài sắc, nàng thường tổ chức việc quét sân hòng hóng hớt nghe chuyện. Thế nhưng, trí tuệ của nàng không thể nào lường trước được mưu mẹo của hai bậc sinh thành, để rồi cứ lần hồi nhìn từng chàng từng chàng một dắt xe ra khỏi nhà, chân bước liêu xiêu, đầu không ngoảnh lại, bỏ mặc sau lưng thềm đầy nắng, lá và người con gái xinh đẹp với chiếc chổi tre hờ hững trên tay. Khi bóng dáng của ứng viên vừa khuất đầu phố, nàng buông chổi, òa khóc, nước mắt nước mũi ràn rụa như một đứa trẻ.

Thật ra thì ông bô bà bô cũng nóng lòng không kém. Mấy chục năm đi đám cưới người ta, chỉ mong một ngày tổ chức rình rang để thu lại. Ông tiến sĩ nhẩm tính thời bao cấp thôi coi như bỏ qua, sau vụ lạm phát 700% giữa thập niên 80 giá trị đồng tiền không biết bao nhiêu để quy ra thóc hiện tại. Trước năm 2000, hai ông bà đã đi 362 đám cưới, mỗi đám 50 nghìn, sau là 100

nghìn với 214 đám, từ đầu năm 2008 đến nay do việc mất giá của đồng Việt, họ đã phải tăng tiền mừng lên 200 nghìn, tổng cộng có 37 đám. Chi phí riêng cho việc cưới xin đã có sẵn trên file excel trong máy điện toán trong phòng làm việc của ông. Mong thu hồi vốn, bà tiến sĩ điện ngầm càu nhàu, đổ cho ông tiến sĩ văn học đã đưa các câu hỏi quá khó, đánh đố làm trượt hết các thí sinh tiềm năng. Ông tiến sĩ văn học thì khăng khăng lỗi là do bà, dẫn chứng là xưa nay học trò thi trượt đều là ở vòng vấn đáp cả.

Sau nhiều đêm trằn trọc suốt đêm nghe tiếng sông Hồng thở than, ông bà bèn hạ mức độ khó của đề thi xuống. Các câu hỏi được ông lập tức cắt bớt theo hướng có luyện thi thì có đậu. Bà quyết định sẽ thôi không hỏi những câu cắc cớ, nanh nọc nữa. Họ lo lắng cô con gái rượu của họ để lâu có thể biến thành cồn, không bán được. Đã mấy tháng trôi qua, họ chẳng thấy bóng dáng của ứng viên nào. Mãi đến hôm nay, nghe đứa con gái báo sắp có người bạn về thăm bố mẹ, ông bà tỏ ra mừng vui hớn hở khôn xiết. Từ sáng, bà tiến sĩ điện ngầm đã trang điểm thật kỹ, vận bộ áo dài màu tím hoa cà có thêu con rồng bay từ đầu gối tới tận vai, tóc uốn mấy lọn hất ngược ra sau. Ông tiến sĩ văn học diện bộ complet màu kem, chiếc áo sơ mi màu hồng cánh sen và chiếc cà vạt màu xanh nước biển, sự đối lập biền ngẫu chan chát trong việc pha màu được ông suy diễn sẽ tạo ấn tượng mạnh. Ông pha sẵn một ấm chè San tuyết thật to ngồi đợi, sốt ruột lâu lâu lại nhìn đồng hồ. Hà Nội mùa thu năm nay sao lạ quá, mưa đổ tầm tả, cả ngày chưa dứt. Nước bắt đầu không rút kịp, dâng lên ngập vỉa hè. Ông lo lắng thằng con rể tương lai trong phương Nam lặn lội ra, không biết có bị nước ăn chân không. Bà tiến sĩ thì cầm sẵn chai thuốc DEP ngồi đợi, định bụng thằng nhỏ vừa vào là lao đến, kéo quần nó lên bôi thuốc liền. Bà hiểu rất rõ tác hại của bệnh nước ăn chân, phải kiên quyết phòng hơn là trị.

Máy bay chờ anh phải lượn lờ trên không trung một lúc rồi đợi mưa bớt nặng hạt, phi công liền cho rẽ mây đáp xuống phi trường. Vừa mở cửa máy bay bước ra, anh chợt thảng thốt vì "bên em là biển rộng". Phía trước phòng đợi,

các doanh nghiệp nhanh chóng trang bị đội thuyền ghe và tàu cao tốc thay thế đội ngũ taxi thường ngày. Tài xế taxi nhanh chóng được huấn luyện các nghiệp vụ lái tàu như lặn, bơi, cút. Anh đang lớ ngớ trước một rừng cơ man nào là tàu cao tốc đang đứng đón khách thì một chiếc trờ tới. Sau hồi khẩu chiến mặc cả, anh cũng được mặc áo phao và lên tàu. Chiếc tàu nhanh chóng rẽ nước lướt qua sông Hồng, đến đoạn khách sạn Daewoo thì diễn ra hiện tượng tắc sông, dân phương nam gọi là kẹt thuyền. Trên đường phố, các phương tiện cơ giới đường thủy thi nhau chen lấn. Tiếng đập của cánh vịt, tiếng động cơ nổ, tiếng rú thất thanh của một em nào đó vô tình thò chân xuống nước bị cá rỉa vang vọng một góc đường. Thấy tình cảnh không ổn, anh bất ngờ tung ra một quyết định hết sức táo bạo, anh quyết định …bơi. Cởi hết quần áo bỏ vào một bao nylong to, anh nhảy ra khỏi thuyền, bơi về hướng nhà nàng. Một km đầu anh bơi bướm, đường bơi của anh điêu luyện đến mức những người biết bơi đều thấy chóng mặt. Bay bướm quá. Nhưng tới mấy km sau, do sức cùng lực kiệt, anh chuyển qua bơi sải, bơi ếch, bơi tự do. Chỉ còn 100m nước rút thì tới ngõ của nhà nàng, anh quá mệt, chuyển qua bơi chó. Bơi chó là kiểu bơi cuối cùng của anh.

Tồng ngồng đứng trước nhà nàng, trên người anh chỉ có mỗi một cái nây-y bé xíu hình tam giác cân màu hồng phấn (chú thích: nây y là nội y, tự nhiên tới đoạn nhạy cảm này cái nói tiếng Tàu, chán quá. Kiểu phim Việt Nam, tới đoạn cởi đồ tắm sông thì thể nào cũng có đoàn tàu chạy qua). Anh e dè bấm chuông cửa. Sân nhà đã biến thành một hồ bơi. Các chậu hoa là các hòn non bộ. Một đàn cá trắm và cá giếc vẫy đuôi mừng anh. Nàng mừng rỡ lội nước ra mở cổng, quần xắn cao tận bẹn, chi chít ven đùi là những bông hoa nhỏ, dấu ấn của một thời bị trái rạ đậu mùa do bà tiến sĩ quên tiêm chủng cho cháu nó. Đàn cá trông tưởng cá sấu đổi mồi, hãi quá không dám rỉa. Anh vừa lội vào nhà, bà tiến sĩ đã từ nhà bếp vọt lên, tươi cười đứng trên thềm tự bao giờ. Bà liến thoáng " Ôi anh đến thăm, phúc quá phúc quá". Ông tiến sĩ giả vờ thơ ơ, mắt dán vào màn hình tivi, thật ra là đang hóng hớt chuyện ngoài sân. Ai nói câu gì ông đều nghe hết, lâu lâu lại mỉm cười vì … hiểu.

Trên màn hình tivi đang diễn ra trận đấu bóng đá, giữa đội U35 Việt Nam và U35 Mông Cổ. Sân vận động tích nước thoát không kịp, biến thành một hồ bơi không lồ. Nhanh như cắt, ban tổ chức quyết định chuyển sang thi đấu bóng nước, các cầu thủ vội vã trút bỏ xiêm y trên người, tổ chức các pha ném bóng và té nước quyết liệt vào nhau. Các cầu thủ dân sông nước miền Tây trong đội tuyển Việt Nam bơi như rái cá, trong khi đội Mông Cổ quen cỡi ngựa thì hì hục ngoi lên hụp xuống chỉ mong không bị uống nước. Thẻ vàng thẻ đỏ được rút ra liên tục cho hành vi nhận nước (dìm đầu đội bạn xuống nước một cách cố ý). Đội nhà ghi điểm quá trời, trong khi đội bạn thì vừa bơi vừa khóc, chỉ mong hết giờ. Hết thúc trận đấu, bác sĩ phải đưa ghe vào sân, vớt các cầu thủ đội bạn lên khán đài nhằm hô hấp nhân tạo, vì bụng ai cũng ứ đầy nước. Các nhân viên nữ trong đội châm cứu bấm huyệt lợi dụng tha hồ hôn môi các hot boy cầu thủ đẹp trai đến từ xứ Thành Cát Tư Hãn. Ông tiến sĩ văn học vừa xem, vừa suy nghĩ sẽ phải đối xử với thằng này ra sao. Mưa gió thế này, uống ít rượu Làng Vân có phải ngon không. Đầu ông bất giác nghĩ về đĩa thịt chó và vài lá mơ thơm ngát.

Rồi anh cũng thay đổi xiêm y, lên nhà trên thi trắc nghiệm với ông tiến sĩ văn học trước. Ông nhìn anh có vẻ đắc ý lắm, nom sao mà ưa nhìn đến thế. Nhìn mãi rồi cũng ưa. Ưa nên lại nhìn. Nước da anh rám nắng miền nhiệt đới trông khỏe mạnh biết bao. Lại thêm mái tóc loăn xoăn trông nghệ sĩ phết. Nhìn anh, ông cứ gật gù mãi một lúc thì mỏi cổ quá nên thôi không gật nữa. Anh đang hì hục stick vào phần multiple choice, lại tẩy xóa và highlight các câu trả lời. Thỉnh thoảng ngước mắt nhìn ông cầu cứu. Ông vội gõ xuống bàn 3 cái, anh liền chọn đáp án C. Anh vốn thông minh và được đào tạo bài bản chính quy về các ám hiệu trong thi cử từ bé. Được một lúc thì anh cũng nộp bài. Ông tiến sĩ rọc phách (thói quen, cứ phải cầm dao rọc phách mới công bằng, mặc dù nét chữ, giọng văn kia là của gà nhà mình), sau đó đưa vào máy chấm. Anh đạt 27/30, vừa đủ điểm D (đạt), không bị H (hỏng)-(cái này ông copy từ phần thi lý thuyết của … thi bằng lái). Anh sau đó xuống

nhà dưới thi vấn đáp với nữ tiến sĩ điện ngầm.

Trong lúc anh thi vấn đáp, ông tiến sĩ văn học bèn nghĩ ra cách giúp anh. Ông núp sau cái tủ lạnh, đằng hắng liên tục, coi câu nào khó quá thì liệu ra tay giúp cho cháu nó. Còn nàng thì ngồi trong nhà bếp, trộn một đấu thóc vào một đấu gạo vào nhau, tổ chức nhặt thóc cho nó nữ tính giống chị Tấm. Thật ra tâm trí nàng rối bời, căng thẳng theo dõi câu chuyện ngoài kia.
- "Thế anh đã có nhà chưa? " Bà vừa hỏi anh vừa rót nước mời anh uống
- "Ý bác gái hỏi là nhà ở đấy đúng không ạ"
Bà phật ý lắm " Ớ cái anh này, tôi hỏi không nhà ở chứ là nhà gì"
"Dạ ngoài một số nhà ở, cháu còn có nhà máy" - anh trả lời.

Bà tiến sĩ giật mình thảng thốt. Anh bồi thêm "Dạ ngoài nhà máy, cháu còn có nhà may ". Ông tiến sĩ toát mồ hôi, vội mở tủ lạnh ra lấy một cục đá ra liếm và lau trên trán cho hạ nhiệt. Ông không ngờ nó giàu đến thế. Còn nàng thì hài lòng lắm, cứ lấy nhầm thóc bỏ vào gạo loạn xì ngầu cả lên. Bà tiến sĩ bất giác nhìn xuống cái áo dài đang mặc, không biết có hợp thời trang không, thằng này mà có nhà may là nó rành về fashion lắm đây. Anh đoán thế nên mới vội nịnh đầm ngay: "áo dài của bác gái đang mặc rất đẹp, nó thuộc về trường phái thời trang thu đông với chủ đề Hoài cổ ". Bà tiến sĩ điện ngầm cười hỷ hả, khoái quá đi mất. Cái thằng thế mà ranh.

Bà chợt nhận ra vị thế của mình. Bà vội nghiêm túc lại. Giám khảo bây giờ hay xuề xòa lắm, ai đời nhận xét về giọng hát trong một cuộc thi sao mai sao chổi gì đấy, mà cứ liếng thoáng " em hát có hai nốt bị phô, còn lại là rất tốt, chị rất hài lòng về cái váy của em, hôm nay trông em rất đẹp, chị xin cám ơn em". Chuyên môn không tập trung, cứ xoáy vào quần quần áo áo thế này là không ổn. Bà liền nghiêm giọng hỏi

- "Thế cháu có hộ khẩu thành phố chứ. Cố gắng kiếm cái hộ khẩu thủ đô cháu ạ".

Ông tiến sĩ lo sốt vó. Cục đá trên tay ông dường như tan nhanh hơn, chảy nước đầy nhà. Trong nhà bếp, nghe câu hỏi, nàng sợ hãi làm rơi một hạt thóc xuống đất mà cũng chẳng buồn nhặt lên. Câu hỏi khó quá, trả lời thế nào đây. Nàng biết anh không quan tâm mấy đến những thủ tục giấy tờ. Trả lời không hay lại bị out mất.

Anh thoáng suy nghĩ trong phút chốc, rồi mới từ tốn trả lời. Anh lễ phép hỏi lại cho rõ:

"Bác vui lòng cho cháu hỏi có phải cái cuốn sổ ghi tên các thành viên trong gia đình đấy phải không ạ? Thế nó có quan trọng không hả bác".

Anh vừa hỏi, làn mi cong chớp chớp liên hồi, nét ngơ ngác mà ta hay bắt gặp ở một người ngoại quốc cư trú tại Việt Nam lâu năm, nói tiếng Việt quá sõi nhưng chẳng bao giờ hiểu nổi thủ tục giấy tờ của chúng ta. Bà tiến sĩ điện ngầm bĩu môi:

"Gớm, cứ làm như trên giời mới xuống ấy, hộ khẩu ai chả biết. Giờ nhá, làm gì đi đâu người ta đều yêu cầu ngoại hình ưa nhìn và hộ khẩu thành phố nhá. Cứ như cái Tuyết nhà tôi, nó đi xin việc ở đâu người ta cũng say mê cả".

Rồi bà chép miệng, tỏ vẻ thất vọng lắm :

" Anh cũng nên kiếm một cô gái thủ đô mà lấy làm vợ, để có hộ khẩu nhé. Khối anh ở tỉnh chỉ mong cái đấy thôi".

Anh chợt hiểu ra, líu ríu xin lỗi:

"Dạ cháu cũng ít ở Việt Nam nên cũng không rành cái này lắm, mong bác bỏ qua".

Anh vội nảy ra một sáng kiến, kéo cái giỏ xách tới, anh lấy ra đưa cho bà một cuốn hộ chiếu. Từ trong hộ chiếu ấy, vài cái thẻ rơi ra. Bà nhặt lên và hỏi : "thế cái gì đây, toàn tiếng ngoại quốc".

Anh đáp:" Dạ đấy là cái thẻ xanh green card của Mỹ đấy ạ, cháu không có hộ khẩu thành phố nhưng có thẻ cư trú của Mỹ, visa 10 năm của châu Âu và thẻ thường trú nhân (PR Permenent Resident) của Hồng Công, là những nơi cháu hay lui đến. Không biết có thể thay thế được không, nhưng cháu cũng xin dâng bác xem qua".

Nghe đến chữ thẻ xanh của Mỹ, ông tiến sĩ văn học sướng tê tái. Ông muốn đi Mỹ tham quan nhằm sưu tầm thơ, vè và đồng dao của người Anh Điên từ lâu lắm rồi nhưng chưa có dịp. Nay nếu cái Tuyết lấy được thằng này thì sẽ là cơ hội lớn cho ông. Ông vội tất tả chạy lên kệ sách, lôi cuốn English for Today ra học ngay. Ông tự nhủ, từ nay, ông sẽ phải trau dồi tiếng Anh nhiều vào mới được.

Bà điện ngầm ngẩng tò te. Từ xưa đến giờ, đây là câu hỏi gai góc khiến bao chàng trai rơi lệ, muốn xe toang cái hộ khẩu tỉnh lẻ của mình. Và niềm tự hào hãnh diện bao lâu nay của người dân thành phố cũng đã bị anh xe toang. Quá sốc trước câu trả lời của anh, bà cứ luôn miệng lẩm bẩm “lẽ nào lại thế, lẽ nào lại thế". Lẩm bẩm hồi lâu, bà quên mất câu tiếp theo cần phải hỏi là gì, đành ngồi thừ mặt ra. Ông tiến sĩ đang cầm cuốn sách, chợt ngẩng mặt nhìn lên, sao lâu quá không thấy ai nói gì, thi vấn đáp chả nhẽ chỉ có hai câu. Ông quyết định rút di động ra, nhắn tin mớm đề bài cho bà.

Nghe tít, tít, bà vội mở điện thoại di động ra xem. Nắm được vấn đề, bà cười tươi thắm lại ngay:
-Thế cháu đi xe gì, mẹc sơ đét hay bờ mờ vê kép ? (BMW- bà vốn vẫn chịu ảnh hưởng của lối phát âm Liên Xô).

Ông tiến sĩ bèn chạy xuống gần vách với nhà dưới, áp sát tai vào vách hòng nghe cho rõ, tên các nhãn hiệu xe bây giờ toàn na ná nhau, nghe rõ đâu phải chuyện dễ. Còn nàng thì thôi không sục sạo thóc và gạo nữa, tập trung hết sức vào phần listening, nàng có kinh nghiệm qua các lần thi tóp phơ (TOEFL), chứng chỉ Cờ (chứng chỉ C) cũng như qua các cuộc thi "thiếu nữ nói tiếng Anh giỏi" toàn quận.

Trong lúc anh đang hì hục cộng trừ nhân chia và lục lọi trong trí nhớ của mình nhãn hiệu những chiếc xe mà anh đang sở hữu, bà tiến sĩ điện ngầm kiên nhẫn ngồi đợi. Hồi lâu, bà bèn lên tiếng phá tan im lặng:

- Thôi được rồi cháu ạ, bác hỏi cho biết vậy thôi chứ gia đình bác chẳng quan trọng gì chuyện vật chất cả đâu. Bản thân gia đình bác là một gia đình cơ bản mà. Cháu lưu ý là gia đình cơ bản đấy nhé - Bà cười giả lả, tiếp tục châm nước chè mời anh. Còn anh,

(Hết chuyện vì tác giả mỏi tay không viết nữa)

Phần II:
Tony và bạn trẻ

Ngáo ngơ là gì hả mẹ?

Bữa nay cậu nhân viên cũ ghé thăm. Lâu quá gần chục năm. Thấy da dẻ trắng hồng nên Tony hỏi sao dạo này đẹp trai vậy, ở bển mới về hả. Nó nói không, em ở trỏng mới ra. Hỏi ở trỏng là ở đâu, nó nói ở trỏng là trong tù đó anh.

Trời ơi hết hồn, nói ủa bị sao, nó kể em nghỉ bên Phượng Tím xong cái em xin vô một ngân hàng. Hôm đó có ông nọ vô gửi tiền, ổng gửi 2 triệu đồng, em nhập dữ liệu trên máy vi tính thành 2 triệu đô la Mỹ. Em mải nhắn tin với con nhỏ bạn nên nhìn cái cửa sổ VND và USD cứ nhấp nháy nên bấm lộn, nó nhảy lên đâu cả hai ba chục tỷ trong tài khoản. Ổng khách phát hiện ra được nên rút khá nhiều tiền ở nhiều chi nhánh khác nhau. Hồi đó ngân hàng em còn chậm xử lý nên ông này đi nước ngoài mất tiêu. Cái ngân hàng bắt em đền, em không có tiền nên phải vô trỏng ngồi gỡ lịch. Hồi đó báo chí cũng không có ầm ĩ như bây giờ nên chắc anh không biết.

Nghe kể mà thấy tội nghiệp cho chữ Hiếu của nước mình. Nó thật ra chỉ phù hợp làm nghề giải trí như hát hò nhảy múa nhưng gia đình nó ép bắt học tài chính, đơn giản vì ba mẹ nó thích. Thấy người ta ngồi trong ngân hàng mát rượi đếm tiền suốt ngày, da trắng như bông bưởi nên muốn thằng con mình cũng được vậy. Nó mà không nghe theo là ông đòi từ con, bà đòi tự tử. Rồi nó cũng vì gia đình mà học, vật lộn với các con số trong giảng đường, xong đi làm nhưng ở đâu cũng bị người ta mắng chửi vì tính không để ý. Lại thêm cái tính ham vui VÔ KỶ LUẬT nữa.

Nói mới nhớ, lúc nó làm cho hãng Phượng Tím là đã có hai năm kinh nghiệm rồi, nhưng bệnh ngáo ngơ bất cẩn vẫn chưa bớt. Biết không phải là thế mạnh thì phải cố gắng để hoàn thành công việc được giao, đằng này nó cũng không tập trung nốt. Làm việc thì mở 1 lúc nhiều cửa sổ chát chit, vừa tư vấn bên yahoo cho con bạn chuyện tình cảm, vừa nói chuyện đá bóng với

thằng bạn bên Skype, mở 4-5 cái trang tin tức, rồi làm admin mấy cái forum về quần áo, tình yêu, tình dục nên đầu óc bấn loạn, lúc nào cũng ngây ngây dại dại. Mình bước vào phòng thì nó vội tắt hết, bật email lên, giả vờ móc điện thoại ra gọi liền, rồi lầm bầm bữa nay khách hàng A sao không bắt máy nhỉ, cốt cho mình nghe thấy. Nó soạn thảo hợp đồng, số hợp đồng trên trang đầu là 01-MU thì trang sau là số 01-MC. Hỏi nó thì nó nói em lộn đội Manchester United qua đội Manchester City. Hay hợp đồng cho công ty Ngọc Hoa thì trang hai vẫn hiện ra tên của công ty Kim Huệ, hỏi thì nó nói chết, em lấy hợp đồng công ty Kim Huệ em sửa trang một quên sửa trang hai. Xong hỏi chứ em fax cho ai, nó nói em fax cho hai thằng luôn, Kim Huệ lẫn Ngọc Hoa đều nói đã nhận được. Ai thấy đúng thì ký fax lại. Cái mình mắng quá trời, nó ngồi buồn, nhắn tin cho người yêu nói bị sếp chửi quá, mà bản thân chẳng thấy có lỗi lầm gì (con người yêu của nó lúc đó là em kết nghĩa của mình nên méc lại). Chỉ có giấy in là nhanh hết, nó cứ in ra rồi sai, rồi sửa rồi in, lại sai lại in tiếp nên ở văn phòng, giấy nháp một mặt nhiều chất đống cao như núi.

Buôn bán làm ăn, nịnh khách đã đời cả tháng mới bán được một đơn hàng, nhưng sau đó thì thôi khỏi bán buôn gì nữa. Bữa thì nó lấy hợp đồng mua hàng với nhà cung cấp gửi luôn cho khách hàng, khách hàng biết giá mua nên lần sau ép giá chẳng còn lời lãi gì. Bữa thì lấy thông tin khách hàng gửi nhà cung cấp. Mỗi lần như vậy đều dũa nó te tua, nhưng lần nào nó cũng gân cổ lên cãi cho bằng được. Đỉnh điểm là lần ký biên nhận tiền đặt cọc, khách tới gửi 70 triệu đặt cọc, nó ghi "công ty tôi có nhận của quý khách 700 triệu". Mình đi ngang qua thấy nó đưa cho ông khách nên mới mượn lại cái biên nhận coi, thấy sai mới hỏi nó, nó nói à em lộn một con số 0, gãi gãi đầu cười hí hí. Mình hỏi chứ bữa sau khách đòi lại tiền đặt cọc, 630 triệu đâu đưa người ta hả em, nó im lặng, ngồi suy nghĩ một lát, nhìn lên trần nhà, nhìn xuống đất rồi nói, ở đâu anh nhỉ, em cũng không biết ở đâu. Nói thôi em à, em làm sai hoài vậy chắc em nghỉ đi, chứ anh làm gì có tiền đền những lỗi ngớ ngẩn này của em. Nó giận nên nói với đồng nghiệp lỗi bé như

con kiến, có sai một con số zero thôi mà ổng cũng đuổi việc. Ổng (tức Tony) dùng từ ngớ ngẩn cho lỗi đánh máy là một sự xúc phạm không thể tha thứ. Nó sẽ qua ngân hàng lớn làm cho Tony biết mặt, đừng tưởng hãng phân bón của ổng là ngon.Cái nó quày quả xách giỏ ra đi tới giờ.

Nay nó qua thăm mình, xách theo chai rượu, nói xin lỗi anh, hồi xưa anh dạy mà em không nghe. Mình nói thôi chuyện cũ bỏ qua, rồi hỏi giờ tính sao, định đi làm ở đâu chưa. Nó nói ở Việt Nam khó lắm anh, có tiền án tiền sự là người ta cũng e ngại, nên xin không được việc. Em phải đi nước ngoài anh à. Em đi làm phân tích tài chính cho các công ty chuẩn bị lên sàn chứng khoán Phnôm Pênh.

Ối. Để anh theo em qua đó anh quánh chứng khoán. Thấy công ty cao su nào loan tin nói giá trị vốn hóa 700 tỷ Ria thì có khi chỉ 70 tỷ Ria thôi. Giả sử công ty nào đó mua 3000 hecta đất trồng lúa thì có báo cáo 300 hecta, có báo cáo ghi 30000 hecta, em tung hỏa mù chả ai biết đâu mà lần. Anh biết nên anh ăn hết tụi Miên quánh gì lại. Có phàn nàn thì nó lúc nào cũng biện minh là "just a typing mistake, trứng vịt còn lộn huống hồ chi em".

Cái nó đi về, mình mở hộp đựng chai rượu vang của nó ra thì thấy cái thiệp, trên đó ghi "Chúc bạn sinh nhật lần thứ 20", trên chai còn có dán giá tiền của siêu thị năm nảo năm nào. Đoán là quà sinh nhật của nó cả chục năm về trước. Đứa bạn nào đó tặng mà cũng không thèm lột nhãn giá tiền, rồi thằng này đem đi tặng lại mà cũng không thèm gỡ cái thiệp ra khỏi cái hộp nữa.

Vậy mà ai nói nó ngáo ngơ là nó kiên quyết không chịu. Cãi cho bằng được.

Chuyện nói (bài một)

Trong xã hội mình, tồn tại một nhóm người mà người ta gọi là ăn nói vô duyên. Kiểu người này dân gian nó gọi là đồ "không duyên không dùng" gì hết. "Đồ con gái con lứa. Đồ đàn ông đàn ang". Họ nói xong, người nghe ngượng nghịu, lúng túng, không tham gia được vào câu chuyện, khiến sự giao tiếp đến chỗ bế tắc.

Thứ nhất là chuyện trình độ văn hóa. Mình phải phán đoán xem họ thuộc tuýp người học nhiều hay học ít mà có cách nói khác nhau. Gặp khách do điều kiện họ học hành không tới nơi tới chốn, mình đừng kể chuyện bằng cấp ra. Đừng đem kể về thành tích xưa em học đại học danh tiếng này đại học uy tín kia, lớp chuyên lớp chọn, em thi đại học mấy chục điểm, rồi chuyện bạn học, họp lớp, giảng đường ra nói làm người kia không biết góp chuyện thế nào. Còn với người có học, cũng phải hết sức khéo léo. Tâm lý ở Việt Nam là trường công thì được đánh giá cao hơn trường tư, tốt nghiệp trường đầu vào điểm cao thì được nể hơn trường có đầu vào thấp, nên người ta có khuynh hướng che giấu các trường học mà họ cho là không có giỏi, cốt cũng chút sĩ diện, con đừng ép.

Ví dụ dượng có lần gặp chị kia, chị học trường nào đó chắc cũng ít người biết. Dượng hỏi thì chị nói chị tốt nghiệp trường đại học Cà Mau, tức cùng trường với dượng. Cái dượng hỏi lại dạ vậy chị đồng môn với em rồi, học khóa mấy nhỉ, thấy chị ấp úng một hồi, nói hình như khóa năm 2000, chuyên về kinh tế mà dạy bằng tiếng Lào. Dượng nghe vậy biết là không phải rồi, nên thôi không hỏi nữa, chỉ nói dạ, chuyển chủ đề. Mình mà vặn vẹo thêm là làm gì trường này có khoa tiếng Lào, hay kiểu làm gì có khóa 2000, phải là K21, K22 chứ thì chỉ làm chị ấy quê. Quê thì khó huề. Nên con gặp ai nói tốt nghiệp trường nào đó mình biết, nếu mình hỏi chị biết thầy A, giảng đường B hay môn học C không, họ lúng túng nói kiểu hồi đó học nhiều lắm chả nhớ gì, thì thôi không hỏi nữa, nhé. Chuyển ngay chủ đề cho dượng. Con mà xoáy vô ép cho được thì một hồi lòi ra là chị tốt nghiệp Harvard, là trường không có nổi tiếng nên chỉ muốn giấu nhẹm đi. Con vui sướng biết bao vì tìm ra sự thật, nhưng cơ hội giao tiếp giữa con với chị ấy đến đây là kết

thúc. Vì con vô duyên.

Thứ hai là con phải có óc quan sát. Trong giao tiếp con cố gắng để ý theo dõi, quan sát những điểm chung giữa mình và đối tượng giao tiếp, nói cái gì mà cả hai đều hào hứng tham gia nghe và nói. Khi ngồi cùng một bà lão không còn răng, con đừng mời bà nhai khô mực. Nói ngon lắm, ăn đi. Ủa sao răng bà rụng hết trơn vậy, chắc bà ít quánh răng phải hem. Coi răng con nè, đều tăm tắp. Bà lão sẽ nhổ bã trầu vào mặt con. Hay con đi đám ma, con chúc tang gia có một ngày tang lễ thật nhiều niềm vui, hay ăn mặc quần áo xanh đỏ tím hồng, đứng chụp hình tự sướng đăng lên facebook, nói với gia chủ chết thì thôi chứ gì đâu mà buồn dữ vậy, ai hổng chết, còn vừa nói vừa cắn hột dưa nhả đầy nhà, móc điện thoại ra cười nói xôn xao.....thì một lúc cả tang gia sẽ bối rối. Hay đi đám cưới thì con lao lên sân khấu, rên rỉ hát mấy bài nội dung toàn tan vỡ và chia tay. Một hồi là bị cô dâu chú rể rượt dí con chạy có cờ luôn. Ngồi uống cà phê với một nhóm bạn, con phải tìm điểm chung của tất cả mọi người để ai cũng có thể tham gia vô nói, chứ trong nhóm có một anh rành bóng đá, còn tất cả các chị còn lại thì chỉ biết nấu ăn, con hào hứng nói bóng đá với anh kia, mấy chị còn lại sẽ chán, muốn bỏ về. Nên người thông minh nhất là người tìm điểm chung nhiều nhất, rồi triển khai cho họ góp chuyện. Thật ra, cứ hai người con gặp ngoài đường bất kỳ, họ đều có điểm chung cả, tại con không biết nhận ra ấy thôi. Ví dụ, họ đều là người Việt Nam, đều biết tiếng Việt, đều đang đi xe máy, đều thích ăn cơm hơn ăn phở, đều đọc Tony Buổi Sáng v.v…Con chụp lấy khai thác liền, thế là mọi người đều rôm rả tham gia, giao tiếp sẽ đạt đến mức xuất sắc, ai nấy đều nhìn con, yêu mến, say mê.

Nhưng con cũng phải để ý tránh làm tổn thương hay tự ái cho người nghe khi đề cập đến điểm yếu của họ. Vừa giao tiếp vài câu, mình phải lanh lợi nhận ra điểm yếu của từng người để đưa vô danh mục các chủ đề nhạy cảm, phải lái qua đề tài khác nếu ai đó đề cập. Giả dụ trong nhóm ngồi uống cà phê đó, có một anh rất xấu trai, mà có một chị cứ mãi huyên thuyên về sự thanh tú của dượng, thì chắc chắn anh kia cũng mặc cảm, cũng có chút buồn nhẹ. Con nghe thấy thì lập tức lái chủ đề sang hướng khác ngay. Nói "

dạ mấy anh chị hem biết chứ dượng Tony của con dạo này cũng xuống sắc rồi, À, mà cái bài viết về XYZ hôm bữa chị thấy hay hem, đọc xong em cũng muốn đi Hà Giang". Cái họ sẽ nói theo ý con vừa nói. Con rút kinh nghiệm nhé. Con chỉ đề cập chuyện ngoại hình của dượng khi đi cà phê với Alain Delon hay Lương Triều Vỹ.

Dượng

Chuyện nói (bài hai)

Ăn và nói đi chung với nhau, nên người ta hay bảo " thằng nhóc đó biết ăn biết nói", "con bé đó ăn nói khôn khéo, vừa khôn vừa khéo". Có hai điểm mà người ta hay quánh giá trong giao tiếp ứng xử, là Nói và Ăn. Hôm bữa dượng tiến cử một " con dượng" vô công ty kia thực tập, vô hai tháng sau, gặp sếp hỏi thử thấy nó ăn nói có được hem thì nhận vô làm giùm", người ta phán " Thằng đó Ăn được lắm". Dượng chỉ biết khóc.

Trở lại việc gặp đối tượng giao tiếp, mình phải khéo léo và tế nhị hết sức. Quan sát để chọn lời lẽ cho phù hợp. Luôn đặt mình vào hoàn cảnh của họ. Ví dụ gặp người muộn gia đình, hay chưa có bồ bịch gì, mình không nên nói tổ ấm riêng, nói chuyện con chuyện cái. Vì người ta không có để có thể góp chuyện. Nên mình có thể nói độc thân cũng có cái hay của nó, nhiều lúc em cũng muốn độc thân như chị để tự do đi đây đi đó, chắc chị đi du lịch nhiều lắm hả. Thế là chị ấy mặt sáng rỡ, thao thao ngay, vì bắt trúng đề tài. Khoe liền đã đi 25 nước. Hay gặp anh nông dân ở quê, thì những đề tài như vũ trường, siêu thị…mình nên tránh. Nếu ảnh có than thở ở quê buồn, thì mình đừng có hùa theo. Cũng đừng nói ủa anh sao hẻm lên Sài Gòn sống, ở chi dưới này buồn dzậy anh. Ảnh sẽ tủi thân, uống "gụ" và "mỗi khi chiều về, anh ngồi khóc bên dòng sông". Mình nên nói là em ớn sự xô bồ ồn ào ở phố thị rùi anh ơi. Sống ở phố chán lắm. Anh đang "trồng cây gì, nuôi con gì", năng suất ra sao? Có xài phân bón thuốc sâu của hãng Phượng Tím hem? Nói em thích quê anh quá hà, em thích sự bình yên của lục bình tím ngắt trôi sông, em thích tiếng bìm bịp kêu chiều nghe tha thiết. Em thích và em thích. Anh may mắn ở đây vì có không khí trong lành mát mẻ, về già em sẽ dọn nhà xuống đây ở với anh. Nghe vậy là ổng mát ruột mát gan, lao ra vườn, gà vịt heo qué gì cũng bắt làm thịt cho mình nhậu.

À, nói nhậu mới nhớ, có lần dượng nhậu với một nhóm thương nhân giàu có và một số cán bộ tín dụng ngân hàng mà mấy đại gia ấy đang giao dịch. Lúc

cao hứng, mọi người thao thao bất tuyệt về sử Tàu như Tam Quốc, Khuất Nguyên. Cậu cán bộ ngân hàng hỏi anh Tony ơi, Khuất Nguyên sống ở đời nhà gì ở Trung Quốc ấy nhỉ, cái dượng nói Khuất Nguyên là người nước Sở thời Chiến quốc. Một ông đại gia tên Thành nhảy vô, tụi mày trật hết, ăn học cho lắm vào nhưng rất ngu, Khuất Nguyên thì rõ ràng là đời nhà Nguyên rồi. Cái mọi người cãi qua cãi lại, cái cậu nhân viên ngân hàng âm thầm tra google trên Iphone, tra xong cái á, đúng rồi, anh Tony nói đúng, anh Thành nói sai, đây nè, thông tin như thế này thế này rồi đọc to lên. Ổng kia quê, giận tái mặt. Mắt ổng liếc một cái, dượng đoán là “rùi xong đời mày nha con, mai tao rút hết tiền gửi qua ngân hàng khác ”. Dượng thấy căng, cũng tội nghiệp cho cậu cán bộ tín dụng kia, lỡ chưa học kỹ năng giao tiếp nên mắc phải chút sai lầm. Cái dượng trổ tài liền, nói anh Thành cũng nói đúng, đời nhà Nguyên thì cũng có bao nhiêu là Khuất Nguyên, tên riêng mà, Trung Quốc dân số đông, trùng tên nhiều lắm. Nhưng bây giờ tất cả đều Khuất bóng, chỉ có chúng ta còn ở đây, thôi Dzô. Ông đại gia cười há há, uống cạn ly, nói Tony à, mai anh sẽ mua phân của hãng Phượng Tím để bón cây cảnh trong vườn. Khi người ta ưng bụng, cái gì mình bán họ cũng mua. Bạn nào làm sales nhớ lời dượng dặn.

Có lần dượng đi khách, ông khách này ở Bắc Giang vô. Khách hàng lớn, giàu có vô song. Cái cùng nhau đi thăm đại lý. Ngồi trên xe hơi từ Sài Gòn xuống Cần Thơ, đi tới Long An là ổng tháo giày ra cho mát. Người Việt hay vậy, hay bỏ dép bỏ giày ra ngoài hẻm biết vì sao, nơi công cộng như trên tàu xe máy bay, không được bỏ chân ra khỏi giày, trừ đi chuyến bay dài, nhưng người ta sẽ phải mang bít tất mới. Cái bít tất (vớ) của ổng bốc mùi, dượng nói thiệt, chuột chết ba ngày còn thơm hơn gấp vạn lần. Vậy mà ổng hẻm biết, vô tư cười nói. Miệng ổng thì cũng chả thơm tho gì, vừa mùi thuốc lá vừa mùi nha chu. Lúc đó hẻm biết nói sao để ổng bỏ chân vô lại trong giày nữa. Cũng chỉ muốn ổng im lặng. Nhưng nói gì bây giờ. Sợ ổng phật ý, vì ông này cực kỳ giàu có và quyền lực nên tinh tướng tinh vi lắm, nói huỵch toẹt ra chắc ổng đánh bầm mắt mình luôn. Thế là cả xe phải chịu đựng. Tới Tiền Giang thì

anh tài xế bắt đầu tay lái loạng choạng. Mọi người bắt đầu nôn nhẹ. Cô nhân viên đi cùng có một quả quít trong giỏ, cái lấy ra ăn . Dượng và anh tài xế đều xin vỏ quýt để ngửi. Cái ổng nói, ái chà, nhân viên hãng Phượng Tím sao thích ngửi vỏ quýt quá nhỉ, tài xế cũng bị say xe nôn ói là sao? Đâu khoảng 1h sau thì ổng cũng buồn nôn, bèn bỏ chân vô lại trong giày, vì sợ ói vô đôi giày Ý cả ngàn đô. Mừng hết biết.

Trong trường hợp này, ngôn từ trở nên bất lực, mình nói sao cũng chết, nên mình chuyển qua hành động, hy vọng họ nhận ra mà thay đổi. Mở cửa sổ xe cho gió nó vô át bớt mùi, ngừng lại tạt vô chỗ nào đó uống nước…sẽ giúp mình tồn tại được. Còn không thì cứ thấy xe rác ở đâu thì bu vô đứng cạnh ngửi cho quen, sau này mùi gì cũng thấy thơm cả. Và mình nhớ, đừng bao giờ rút chân ra khỏi giày ở chốn công cộng nhé, vì mùi hôi của mình có thể mình không nhận ra, nhưng là cực hình với người khác. Và vì thể loại này trong xã hội mình cũng nhiều, nên tốt nhất đi đâu cũng thủ sẵn một quả quýt.

Nên thấy ai đi đường mà cầm quả quýt, thì hỏi có phải " câu lạc bộ con dượng" hem. Còn thấy ai bị hôi chân, hay ở nơi công cộng mà hẻm có ý tứ gì cả, thì đưa bài này cho họ đọc.

Chuyện ở West Point (WP)

Ở Mỹ, đi xin việc làm, nếu vào thấy có ứng viên tốt nghiệp trường West Point cùng tham gia thì thôi coi như mình cầm chắc 1 suất rớt. Đi về cho nhanh, khỏi phỏng vấn nữa. Rất đông các sếp lớn của các tập đoàn ở Mỹ tốt nghiệp trường West Point, tỷ lệ giám đốc điều hành (CEO) trên sinh viên tốt nghiệp cao hơn Harvard, Stanford, hay Yale (lưu ý từ tỷ lệ). Trong giới CEO quốc tế, nếu nghe ai nói tao từng học ở West Point, người ta cũng nhìn mình từ trên xuống dưới, như 1 thực thể lạ, một con người hoàn hảo. Không xếp hạng được vì nó không có tiêu chuẩn để xếp.

Vậy West Point là trường gì? Đó chính là học viện quân sự Hoa Kỳ. Điều khá lạ là mặc dù là học viện quân sự, nhưng lại là lò đào tạo các quản trị cao cấp cho kinh tế thế giới. Sau 5 năm bắt buộc phải phục vụ trong quân đội, phần lớn các bạn rời bỏ binh nghiệp, học thêm một thạc sĩ quản trị kinh doanh (MBA), đi làm cho các tập đoàn. Rồi thăng tiến rất nhanh, thường trở thành quản lý cấp cao CEO tầm quốc tế mà các công ty săn đầu người hay tìm, để làm sếp ví dụ hãng hàng không quốc gia A, tập đoàn dược phẩm B, tập đoàn hàng tiêu dùng C...

Ở West Point, có một slogan là cứ đưa cho tôi một người không phải tâm thần, tôi đều có thể đào tạo thành 1 công dân ưu tú. Mỗi năm trường WP chỉ tuyển khoảng 1300 bạn, những học sinh ưu tú nhất của hơn 300 triệu dân Mỹ và 7 tỷ người trên trái đất. Và trong 4 năm học, bắt buộc phải loại thải 10%/năm, năm cuối chỉ còn dưới 1000 bạn ra trường. 300
bạn bị loại ấy, mấy trường như Harvard, MIT,Cambridge...giành lấy hết, vì chủ yếu rớt bên WP là môn thể dục chứ trí tuệ là vẫn quá ngon để đào tạo thành sinh viên ưu tú, giúp trường nổi danh.

Chương trình học ở WP rất đa dạng, từ vũ trụ đến cách bắt tay, cách uống rượu vẫn tỉnh táo, cách gấp mùng mền chiếu gối đến tranh luận các tác

phẩm của Victor Hugo, trên thông thiên văn, dưới tường địa chất, giữa thấu nhân tâm. Tony quen với anh bạn, tốt nghiệp trường WP và đang làm sếp một công ty đa quốc gia ở Singapore, mỗi lần gặp, ảnh kể về trường WP với một thái độ tự hào, mình nghe mà say mê, chiếc nhẫn biểu tượng của cựu sinh viên WPer trên tay anh lấp lánh.

Ảnh kể, sinh viên WPer vừa vào trường đã phải bị khủng bố tinh thần. Quan niệm là trụng nước sôi 100 độ rồi đem qua trụng nước đá, để sau này, dù có bất cứ sự cố gì trong đời, họ cũng cảm thấy bình thường, chẳng xi nhê. Đầu tiên là họ nhốt từng tốp sinh viên vào trong phòng, sau đó 2 giờ sau thì thả ra, yêu cầu trả lời các câu hỏi như có bao nhiêu bóng đèn trong phòng, bàn ghế màu gì, lúc vào mấy h mấy phút, lúc ra mấy h mấy phút, người ngồi bên trái bạn có đeo đồng hồ không, người bên phải tên gì....Trả lời không được là tự động cuốn gói về nhà. Bài học đầu tiên về ÓC QUAN SÁT, cái quan trọng nhất của một nhà quản trị tài ba. Và n bài học tương tự như vậy. Sau này, ảnh đem các bài học này chế biến lại thành tài liệu dạy sinh viên các đại học khác hay nhân viên thực tập cho tập đoàn, cứ 1 đứa "đoạt giải nhất ngáo ngơ toàn quốc" vào mà chịu học, 6 tháng sau thì lột xác thành 1 người mới hoàn toàn, thành cỡ Steve Job luôn. Tony xin tài liệu của ảnh, đem về VN dịch, áp dụng cho hãng của mình và đang biên tập lại cho câu lạc bộ con dượng. Các bạn bấm Like Tony Buổi Sáng để đọc các tài liệu này đã được Việt hoá theo Tony's style.

Anh nói, rõ ràng dấu ấn đào tạo rất quan trọng với người trẻ. Nếu chịu khó và có phương pháp đào tạo đúng, ngây ngô ngáo ngơ vẫn trở thành xuất sắc, vì chúng ta giỏi lắm chỉ sử dụng có 1/10 khả năng của bộ não. Trở lại hạc viện WP lừng danh bên bờ sông Hudson, cách không xa New York, đây là ước mơ của mọi ông bố khi có đứa con trai ra đời, và muốn nó ” đã mang tiếng ở trong trời đất, phải có danh gì với núi sông”. Đào tạo trở thành công dân có ích, giỏi giang, để thoả chí tang bồng hồ thỉ, vùng vẫy giữa đất trời. Khi 18-30 tuổi, trong lúc đám ngây ngô kia đốt tuổi trẻ trong các quán bar,

các quán cà phê, vũ trường, rũ rượi xoã tóc đi ra đi vô vì không biết làm gì, suốt ngày chat chit nhăng cuội, ngủ nhiều hơn học và làm nên đầu óc u u mê mê, nông cạn, cái gì cũng làm biếng, cũng lười…thì các bạn WPer đã phải vất vả đầu tư trí lực và thể lực. Thư viện WP mở 24/24, ở đó người ta thấy những cái đầu cắm cúi ghi ghi chép chép, những cuốn sách dày cộm phải đọc xong trong một vài ngày. Đọc nhanh và rất nhanh, để sau này đi làm, giấy tờ công văn, đọc nhoay nhoáy để phúc đáp, chứ thể loại thấy chữ nhiều đọc nhức mắt, thì thôi khỏi tuyển dụng. Nó đánh vần 1 công văn đọc xong mất hết cả ngày, năng suất lao động sẽ kém. Trí thức là phải đọc nhanh để làm việc giỏi, mà muốn đọc nhanh thì phải tập luyện.

Ảnh kể, kỹ năng thuyết trình, thuyết pháp sao cho người khác nghe mà rụng rời tay chân nằm trong chương trình học. Những bức tường ở WP luôn đông nghẹt học viên đứng nhìn vào đó, tập nói với bức tường, rùi tự thu âm nghe đi nghe lại, nói đi nói lại sao cho hay mới thôi. Nên sau này, mình gặp một CEO từng là WPer nói chuyện, ai cũng có cảm giác mình đã quen họ từ lâu lắm, nghe giọng nói ấm áp và trầm bổng ấy, mình chỉ muốn đi theo để được bảo ban, dạy dỗ, trưởng thành.

WPer được đào tạo kỹ về thể lực trong suốt 4 năm học. Dưới trời tuyết lạnh khủng khiếp, họ phải lăn lê bò trườn để tập thể lực. 5h sáng là kẻng đánh thức dậy, tập thể lực bằng các bài tập với cường độ nặng của vận động viên nhà nghề. Tập bơi, đứng nước mấy tiếng đồng hồ, ai đuối quá thì vớt lên, coi như rớt. Rồi tập vượt mọi địa hình. Rèn luyện thể lực sao cho mọi điều kiện thời tiết đều phải thích nghi, nóng 45 độ ở châu Phi hay âm 20 độ ở Alaska đều chịu được.

Kỹ năng tồn tại cho một Wper được chú ý đào tạo kỹ. Những lần trong đêm tối, họ bị thả giữa rừng, và tìm cách về lại trường bằng mọi khả năng có thể, nhìn các vì sao trên trời đoán hướng, tìm thức ăn, con gì ăn được, cây gì ăn được…. Và có khi đang ngủ say giấc, 2 h sáng bị đánh thức dậy để kiểm tra

kiến thức, với các câu hỏi như 10 vị tướng giỏi nhất mọi thời đại là ai, tướng Trần Hưng Đạo viết Binh Thư Yếu Lược với nội dung chính là gì, nếu bạn là Napoleon, bạn sẽ viết lại lịch sử của Waterloo như thế nào v.v.…Không trả lời được, phải đứng ngoài hành lang cả đêm để suy nghĩ, lên thư viện tự tìm tài liệu ngồi nghiên cứu, coi như nợ câu trả lời. Họ thiết kế một chương trình đào tạo để mỗi WPer có được dáng vóc của một người mẫu, sức khoẻ của một vận động viên Olympic, trí tuệ của một học giả, ăn nói như một thuyết gia, cư xử như một chuyên gia tâm lý.

Khi về già, họ thành lập các hội cựu sinh viên WPer alumni, đi câu cá bên bờ biển Ca-ri-bê, đi ngắm hoàng hôn ở Bali, thong dong tự tại, phong lưu tuyệt đỉnh, vì ai cũng có một tuổi trẻ học và làm như điên. Còn có những người đàn ông trên đời, về già rồi, mà vẫn cứ vật lộn mưu sinh, xin tiền vợ, xin tiền con cái, thì cũng có thể họ kém may mắn, nhưng cũng có thể họ đã lãng phí tuổi trẻ một cách vô bổ trong các trò trai gái, ăn chơi đàn đúm, xài tiền của cha mẹ, hay đơn giản là lười nhớt thây. Làm biếng thì sau này phải khổ, thế thôi. Trách ai.

Nếu bạn nhìn các học viên WP đánh đàn, nhảy, khiêu vũ, võ thuật, hát, ảo thuật, thám hiểm, vẽ…hay thậm chí tỉ mỉ ngồi cắt tỉa giấy để rèn luyện đôi tay khéo léo, bạn sẽ thấy mình sẽ phải cố gắng nhiều, thật nhiều nữa, bạn vẫn còn lười quá. Một ngày chỉ có 24h, là công bằng cho tất cả mọi người. Chúng ta phải ngủ 6-8 tiếng, tức 1/3 cuộc đời là cho việc ngủ, nên ai cũng chỉ còn 16h trong ngày. Nên phải chia ra, làm gì, học gì trong quỹ thời gian ít ỏi đó. Một WPer nếu sáng sớm không nộp được bảng mô tả công việc trong ngày (daily to-do list) cho bạn trưởng nhóm, thì coi như nắm chắc suất cuốn gói về quê. Không có chuyện ngủ dậy và ngày đó không biết mình phải làm gì.

Sinh viên người Việt ở West Point khá đông, nhưng đều là Việt kiều, nữ nhiều hơn nam. Du hạc sinh quốc tế ở WP một năm chỉ vài ba chục bạn, vì

đầu vào khó quá. Cambodia có một vị tướng trẻ ba mươi mấy tuổi cũng tốt nghiệp trường này. Bạn mà nhìn thấy cậu này, không mê thì thôi. Đẹp ngời ngời từ ngoại quan đến nhân cách, mạnh mẽ nam tính và thông tuệ, quý phái từ cốt cách đến tinh thần, một nụ cười cũng chứa sự bao dung như trời đất, thật là không có gì có thể so sánh nổi. Sự cố tranh chấp đền Preah vihear với Thái Lan, hai bên quyết không bên nào chịu nhường bên nào, thậm chí đã vang lên tiếng súng. Trước tình hình cấp bách đó, anh nhận nhiệm vụ của tổ quốc và lên đường đi đàm phán với người Thái. Và chỉ với ánh mắt ấm áp và vài câu nói sắc sảo theo phong cách West Point, bên Thái Lan phải xin lỗi và rút quân, nhường lại ngôi đền này cho quê hương Cambodia của anh. Và thái bình đã trở về trên quê hương Chùa Tháp...

Phỏng vấn xin việc

Sanh viên bây giờ tốt nghiệp ra, thất nghiệp nhiều quá. Có lẽ do kinh tế đang suy thoái nên không ngậm nổi lượng hàng của gần 400 trăm trường trên khắp cả nước hàng năm sản xuất ra. Thế nhưng 1 nghịch lý là ở các doanh nghiệp, lúc nào cũng than thở tìm không ra nhân viên giỏi để làm việc. Cung và cầu đều rất lớn, nhưng .....

Lỗi trước mắt thuộc về các bạn sinh viên. Coi như sức lao động là 1 loại hàng hóa đặc biệt, thì lương chính là giá của hàng hóa đó. Nên hàng tốt giá cao và ngược lại. Nên các bạn phải cố gắng làm cho mình tốt hơn, mới mong bán được giá cao. Tốt về ngoại quan lẫn chất lượng bên trong. Điều kiện học tập tốt hơn nhiều, nhất là về kinh tế gia đình hàng tháng chu cấp và tiếng Anh, tin học...nhưng kỹ năng truyền thông (communication) của các bạn lại kém hơn rất nhiều. Các kỹ năng mềm khác như tư duy giải quyết vấn đề, giao tiếp, tâm lý....phần lớn đều không bằng xưa. Từ năm 2004 đến giờ, Tony đã phỏng vấn mấy trăm bạn để cho doanh nghiệp mình và cho các doanh nghiệp bạn...và rút ra điều đó.

Cũng có thể do chu cấp gia đình tốt quá nên việc làm đối với 1 số bạn, nhẹ tựa lông hồng. Làm cũng được mà không đi làm cũng được, tháng cũng có mấy triệu gia đình gửi lên. Nên thái độ với công việc không tốt, ngay cả bữa đi phỏng vấn, rảnh thì đi, không rảnh thì thôi. Tony có lần hẹn phỏng vấn bạn kia, qua email hay CV đều tốt, ngoại ngữ tin học bằng cấp quá trời, tham gia đoàn đội nữa.... thế là hẹn 2h chiều hôm sau lên phỏng vấn. Ngồi đợi đến 3h không thấy đâu mới điện hỏi, sợ cậu ấy bị sự cố gì đó nghiêm trọng nên không gọi lại hủy cuộc hẹn được, ai dè nó ấp úng nói anh ơi em quên mất, giờ em đang ngủ trưa, có gì mai gọi lại cho em được hông? Dạ được, anh Hai.

Có cô bé kia tốt nghiệp loại giỏi, phỏng vấn đã đời vào làm được 2 ngày thì

lấp ló vào phòng Tony, hỏi em có việc này nói với anh được không. Mình nói được, nó nói em xin nghỉ vì công việc không phù hợp. Em tốt nghiệp quản trị kinh doanh, mà đi làm nhân viên văn phòng tức làm lính như thế này, má em la mắng em chết. Em phải làm công việc quản trị anh à, nên em đi coi có doanh nghiệp nào cần quản trị không thì em mới làm. Em chuyên về quản trị chiến lược đó anh. Dạ, thôi em về với má đi em, công ty anh ở đây có mình anh quản trị chiến lược à, em đòi làm thì anh thất nghiệp sao.

Rồi hồ sơ xin việc cũng vậy, chuẩn bị sơ sài bắt ớn. Đâu cái đơn xin việc mua ngoài tiệm, viết nghệch ngoạc vài chữ. Rồi giấy khám sức khỏe cái chi cũng 10/10, mặc dù mắt cận mấy độ, cứ như bác sĩ tặng không cho ấy. Rồi thậm chí có thư xin việc thấy ghi kính gửi công ty phân bón Phượng Hồng, mang đến nộp cho mình, mình nói công ty anh là công ty Phượng Tím em à, nó cãi Phượng Hồng. Mình nói ủa công ty của anh thì anh phải biết chớ, tên là Phượng Tím. Nó cãi 1 hồi thấy không xong nên nói thôi để em sửa lại, miệng lầm bầm nói Phượng Hồng không đặt, đặt Phương Tím nghe lúa thấy mẹ(mình đoán được, Tony vốn bậc thầy trong nghệ thuật nhép miệng đoán chữ). Có đứa đi phỏng vấn còn dắt theo 1 bầy ngồi lao nhao ngoài cửa, mình hỏi xin vui lòng cho biết ai đang xôn xao ngoài đó, nói dạ đám bạn thân của em. Mình hỏi, ơ mang theo chi vậy, nó nói tại tụi em đi chung cho vui. Lỡ anh không chịu nhận em thì em giới thiệu đứa khác vô liền cho anh coi, được thì nhận nó. Ôi dễ thương quá.

Thời gian toàn là facebook với chat chit, vậy mà đơn xin việc nào cũng ghi sở thích là đọc sách và thể thao. Cái mình hỏi, thấy bạn ghi sở thích là đọc sách, thế chẳng hay cuốn sách bạn đang đọc có tựa đề gì. Nó nói xạo nên lúng túng, ấp úng một hồi rất lâu rồi trả lời "Dạ, ……Cô giáo Thảo". Đó là tất cả nó biết về văn hóa đọc.Còn thể thao, em đang chơi môn thể thao nào, nó nói dạ em hay quánh bida độ vào buổi tối. Thỉnh thoảng cũng có tiến lên xập xám phỏm bài cào 3 lá. Cũng vận động tay mắt rất kinh anh à. Ừa, thấy em giải trí lành mạnh quá, anh sẽ nhận em.

Một sắc hoa ti gôn...

Năm 18 tuổi, Tony có đi gặp 1 ông cậu trước khi lên đường vô Sài Gòn. Ổng dặn, vô đó nếu ở nhà trọ hay ký túc xá, phải tuyệt đối không được ở chung với mấy cậu ấm cô chiêu. Vì sẽ ảnh hưởng đến tính mạng. Tony hẻm tin, nóigì ghê vậy cậu.

Vô SG, lên sinh hoạt NVH thanh niên, quen với nhiều bạn sinh viên đến từ các tỉnh. Tony qua ở chung với họ thay vì trọ chung với đồng hương, chỉ vì muốn khám phá các văn hóa các vùng miền khác nhau. Có lần cùng nhau thuê nguyên căn nhà ở đường Trần Văn Đang, trong đó có K, dân Đà Nẵng, hạc Bách Khoa. K là cậu ấm chính hiệu vì lúc ở quê, bố mẹ cậu ấy chưa cho K rờ vô cái gì trong nhà, cứ ngồi trong phòng trên lầu, tới giờ ăn thì xuống. K làm biếng kinh khủng, 1 cái áo đi về mồ hôi ướt đẫm chứ cũng treo cho khô, rồi mai mặc tiếp. Quần lót quần đùi thì góc nào cũng có, nhà tắm cũng có, bếp cũng có. Mền mùng chiếu gối thì chưa thấy giặt bao giờ, ai thấy hôi quá thì giặt giùm. Ăn thì toàn cơm bụi, anh em hùn tiền nấu thì K nói không, vì phải bị phân công nấu 1 bữa. Nên tới giờ ăn cơm, mọi người quây quần lại là K xách xe chạy đi.

Ba mẹ K viết thư gửi vô thôi là gửi. K chẳng trả lời bao giờ, nói làm biếng viết lại. Tắm cũng làm biếng. Đánh răng cũng làm biếng. Người hôi rình và răng đầy bựa mảng bám thức ăn. Cứ ôm cái truyện tranh ngồi miết, tóc dài rũ rượi, vừa đọc vừa nặn mụn, máu me đầy tay, rồi bôi lên tường, bôi vào quần áo. Sau đó thì bố mẹ nó mua cái máy tính gửi vô nên chơi game suốt. K nói ở ngoài quê tau chưa biết nồi cơm điện dùng thế nào hay trong tủ lạnh có cái gì trong đó. Cứ ai dọn ra thì ăn. 100% việc nhà, ba mẹ tau giành làm hết. Mỗi lần trong nhà trọ có tiệc tùng, kêu rửa rau là K không phân biệt được rau thơm và rau muống cái nào ăn sống cái nào phải luộc. Nhờ nấu canh thì nó đổ 1 nồi nước ngập tràn, nấu sôi cũng mất cả tiếng, xong phải đổ bỏ bớt hết 2/3. Làm cái gì cũng vụng về lúng túng, mê chơi game quên

uống nước, có lần bị sạn thận vì làm biếng đi tiểu. Bóng đèn hư không biết sửa mặc dù hạc kỹ sư.

Hậu quả của thói cậu ấm này là tính ngáo ngơ bất cẩn. Đi ra khỏi phòng là chưa bao giờ tắt điện tắt quạt hay đóng cửa. Mấy anh lớn tuổi trong phòng có la, nói phải tắt các thiết bị khi ra khỏi nhà chứ, một là tốn tiền điện, hai là cháy nổ bất cứ lúc nào xảy ra. K dạ rồi quên, cứ như tính bất cẩn có trong máu. Tony nhớ lời ông cậu dặn, sợ hãi, nên dọn đi chỗ khác. Đâu 1 tuần sau thì nhà trọ của nó cháy. Tại K ủi đồ vì đi ăn tiệc với bạn gái. Ủi trên cái mền (chăn), đang ủi nửa chừng thì điện cúp. K quên rút dây điện ra khỏi ổ cắm, để luôn trên cái mền rồi vọt đi cho kịp. Đâu tiếng sau, có điện lại. Nhà lúc đó khóa cửa đi vắng hết nên cháy bùng lên, rồi lan sang nhà bên cạnh. Nhà bên có 1 bà già chạy không kịp nên chết cháy.

Ba mẹ K nghe tin, bay vô. Trách gia đình bà già quá trời. Nói có cháy thì phải chạy đi chứ ngồi trong đó chi cho chết. Rồi gia đình bà già có bãi nại sao đó, nên K mới thoát tội. Rùi ba mẹ nó vay mượn tùm lum mua cho cái nhà ở riêng để tránh phiền người khác. K tiến hành tán tỉnh 1 cô bạn cùng trường, xấu hơn Thị Nở, nói chẳng thương yêu gì cái con này nhưng được cái biết hầu hạ tau nên tau giả bộ lúc nào cũng “rằng anh yêu em- ố ồ ồ ố ô”. Thế là con bé đó điên cuồng phục vụ, qua ở chung luôn, giặt đồ cơm bưng nước rót, hầu hạ tắm rửa K như nô lệ. Vừa ra trường thì K đuổi ra con bé này ra khỏi nhà luôn. K nói sao tau chả yêu ai mày ạ, coi phim buồn hay kịch buồn không bao giờ khóc. Không có lòng nhân ái, không biết vì sao phải thương người thương động vật yêu thiên nhiên cây cỏ.

K hạc 6 năm mới xong cái bằng kỹ sư, xin việc miết hẻm được. Ba mẹ K lúc đó về hưu nên hết tiền gửi vô. K phải đi làm bảo vệ cho một công ty, nhưng ngáp lên ngáp xuống. Rùi một bữa nói nhục, đòi nghỉ, vì thằng bạn cùng lớp giờ làm trưởng phòng, tao làm bảo vệ, không chịu được. Tony nói tại mày cả, lúc người ta hạc ngoại ngữ như điên, đọc sách như điên, giao lưu câu lạc bộ

này câu lạc bộ kia, làm dự án khoa hạc này công trình nghiên cứu kia, tham dự hội thảo này hội thảo kia…thì mày lang thang quán cà phê, đánh bi-da, ôm truyện tranh hay chơi game. Ra trường, người ta tham dự phỏng vấn tập đoàn này tập đoàn nọ, tham gia hạc bổng này hạc bổng kia còn mày thì cứ chờ ba mẹ coi xin việc gửi gắm. Giờ trách gì ai. Nó đi phỏng vấn không ai nhận vì nói 1 câu thì không đầy đủ chủ ngữ vị ngữ, cứ trống không. Không dạ không thưa. Đó là đặc trưng dễ nhận ra nhất của thể loại này. Không bao giờ đọc sách nên đầu óc nông cạn, có người nào giỏi giang mà không đọc sách đâu, họ đọc nhiều và rất nhiều nên mới hiểu được những thứ phức tạp, mới làm lãnh đạo được chớ. Đầu óc giản đơn thì lao động giản đơn. Cái nó nói mệt, kêu mẹ vô bán nhà về quê.

Rồi mấy năm sau, 1 lần đi Đà Nẵng, Tony ghé thăm. Ba mẹ K lúc đó già yếu nhưng vẫn đi xin việc cho nó. Cứ dắt đến chỗ này chỗ kia, K đứng ngoài, ông hoặc bà sẽ đi vô thương lượng về lương bổng, điều kiện làm việc. K lẽo đẽo theo như các bé mầm non. Mẹ K nói bác phải vào hỏi cho ra lẽ, chứ lỡ môi trường đó không phù hợp. Bác cũng không muốn ai nói nặng con bác. Nên tối về là ông bà vặn vẹo chuyện cơ quan, bắt nó kể lại hết chuyện gì xảy ra trong ngày. K kể lại rồi hôm sau ông bà sẽ đến nói chuyện phải quấy. Bác ghét cái kiểu đối xử với người làm như thế, không làm được thì bác lấy lương hưu nuôi nó, rau cháo qua ngày.

Bữa ghé thăm, mới hay nó còn 2 đứa em gái nữa, đều là tiểu thư lá ngọc cành vàng, trạc trạc 30 tuổi. Lúc Tony sang thì thấy ông cha đang dọn dẹp lau nhà, rửa xe máy, bà mẹ nấu ăn, còn 3 anh em nó thì đứa ngồi coi laptop, đưa chơi game trên di động, đứa đang dũa móng tay, chân gác lên tường. Rồi ông than bà thở, đấm lưng nói mỏi, cả ngày từ mờ mờ sáng đã phải giặt giũ quần áo, nấu cơm, rồi lau chùi dọn dẹp 3 cái phòng ngủ, 2 bác kiệt sức con ạ. Rút kinh nghiệm, em nó, bác không cho vô Sài Gòn, hạc ngoài ni cũng được. Hạc cho lắm rồi cũng thất nghiệp ngồi đó…

Sau đó, K có vợ. Lấy 1 cô kia lớn hơn K mấy tuổi, buôn bán bất động sản rất là giàu có. Cô này cả tuổi trẻ lo làm quá nên cứng tuổi quá rồi mới nhớ phải lấy chồng, bèn kiếm đại 1 XY về cho có người coi nhà coi cửa, có đàn ông trong nhà đêm hôm đỡ sợ. Hàng tháng, cô vợ đưa tiền cà phê nhậu nhẹt, hết tiền thì K ngửa tay xin. K đi làm hành chính văn thư ở công ty thủy sản quen biết với cô vợ, sáng vác ô đi tối vác về, lương không đủ tiền xăng. Vì không độc lập tài chính nên không độc lập được suy nghĩ, cô vợ bắt làm cái gì thì làm theo cái đó, cấm cãi, cãi thì cắt tiền. Nên K sống thân dây leo tầm gửi, còn cô vợ thành cây tùng cây bách. Ra đường gặp kẻ xấu đòi quánh thì nó chạy về méc vợ liền, cô vợ lao ra, gồng đôi tay lực sĩ đập phát bọn xấu chết tươi.

K là hậu quả 1 lối giáo dục không cho lao động chân tay, đặc biệt là các quý tử. Ở Việt Nam, tuyển lao động nữ dễ hơn lao động nam, từ lao động phổ thông đến lao động trí óc. Tony phỏng vấn 10 bạn nữ có thể nhận được 9 bạn vô làm, còn nam thì ngược lại, 10 đứa hết 5-6 đứa ngáo ngơ do cha mẹ không cho làm việc nhà, hình thành thói quen lười biếng và thụ động. Mọi thứ đều có người cung cấp sẵn nên hẻm phải suy nghĩ lo toan gì, vì ít động nên bề mặt não phẳng lì, không có nếp gấp, nói 3 câu thì hết 2 câu vô nghĩa. Toàn hỏi bây chừ em phải làm sao, làm sao và làm sao…

Tạm biệt K. và Đà Nẵng, trên máy bay bay về Sài Gòn, bèn cám cảnh mà làm thơ

“Em hãy là bờ vai vững chãi,
để anh nương tựa vào.
Em hãy là cây tùng cây bách,
để anh bò anh leo,

Anh như dây ti-gôn.
Cứ sáng sáng anh sẽ nở hoa cho em coi,

Nhưng xin đừng ngắt,
Tan nát đời hoa
Vì anh mỏng manh,
Vì anh yếu đuối….”

Chuyện ăn

Bài này đặc biệt hữu ích cho bạn nào muốn trở thành công dân toàn cầu hay một nhân viên kinh doanh giỏi.

Ăn là cái đầu tiên trong tứ khoái của con người. Với người Việt mình, cái ăn nó quan trọng vì mấy ngàn năm trong lịch sử, chiến tranh và đói kém liên miên. Nên mới có ăn giỗ, ăn Tết, ăn cưới, ăn mày, ăn xin, ăn năn...cái chi cũng liên quan đến việc ăn. Thậm chí một bác sĩ thường nói với người nhà bệnh nhân bị bệnh nan y là thôi đem về, coi muốn ăn gì thì cho ăn, nói vậy là biết rồi, trước khi rời khỏi cuộc đời, nên nếm được nhiều của ngon vật lạ. Tây cũng vậy thôi, họ cũng hay đưa ra danh mục các món ăn phải ăn trước khi chết.

Đặc trưng lớn nhất của ẩm thực chính là quan hệ với sản vật thiên nhiên ở địa phương. Nếu ở nơi cây trái tốt tươi, tôm cá đầy sông như miền Tây Nam Bộ chẳng hạn, thì ẩm thực ở đó phong phú hơn vùng cát trắng nắng chang chang như Phan Rang. Tương tự thì ở Thái Bình các món ăn sẽ đa dạng hơn ở cao nguyên đá Đồng Văn Lũng Cú. Có lần dượng đưa đoàn khách Việt Nam đi Ấn Độ, đến ngày thứ ba là khách bắt đầu ngán, nói sao ăn gì cũng mùi cà ri không vậy, lại chả có rau ăn lá gì cả. Rau ăn lá chỉ dừng lại ở salad bắp cải còn chủ yếu là củ và quả như cà rốt, hành tây, dưa leo, củ cải, bầu bí và hết. Nên có ông khách đại gia ở miền Tây nổi cáu, nói mày tiếc tiền chứ đưa vô khách sạn năm sao thử coi, tụi tao muốn ăn rau muống xào tỏi, rau lang luộc, canh mồng tơi rau đay nấu tôm, tao muốn ăn canh chua cá kho tộ. Tony nói anh à, thiệt là không có. Ổng chửi quá nên cũng dắt vô ăn buffet ở khách sạn lớn nhất New Delhi, ổng đi một vòng coi hết các món ăn và nói biết vậy tao ở nhà cho rồi.

Ở xứ Ấn hay Ả rập, nhiệt độ chênh lệch ngày đêm nó cao, nên rau ăn lá không có nhiều, và dẫn đến tập quán ăn uống như vậy. Cũng vì khí hậu nên

họ phải tẩm ướp thịt cá với các loại gia vị cay nồng, mới có thể bảo quản được lâu. Chưa kể là thói quen ăn bốc bằng tay, nên canh cua rau đay sao bốc được. Cũng vì thói quen ăn bằng tay mà các nước như Indo, Philippines…,dù rau ăn lá cũng tốt tươi nhưng họ không thể ăn giống mình, mà lại chủ yếu ăn đồ nướng, các món đều trộn nước cốt dừa sền sệt để bốc lủm vô miệng cho dễ. Nên dân vùng này mụn thôi là mụn, lại béo bụng chứ không có "thon thả giọt đàn bầu" như dân mình.

Còn Trung Quốc thì khí hậu mùa đông khắc nghiệt, nên họ ăn dầu mỡ nhiều, món rau nào cũng xào và mỡ có khi ngập dĩa. Vùng Nội Mông hay Tân Cương thì lại nấu cơm bằng mỡ cừu, nên nếu mình dị ứng với mùi cừu thì đi mấy vùng nay, tốt nhất là thủ một vali đầy mì gói. Người Hàn thì cái gì cũng kimchi, thậm chí phở Hoà ở Seoul dọn kèm dĩa kim chi thay vì dĩa rau thơm. Ở Nga hay Đông Âu, các món của họ mặn hơn khẩu vị của mình, như món thịt muối, cá hồi xông khói mặn đắng luôn nếu mình không ăn kèm với olive hay dưa leo ngâm chua.

Nói như vậy để mình chuẩn bị kiến thức về ẩm thực trước khi đi sang đó. Ăn uống nó quan trọng, mình đi dài ngày, không thích ứng được với thức ăn địa phương đó thì sẽ không có sức để làm việc hay học tập. Nếu quen cứ sáng nào cũng phải điểm tâm bằng một tô phở, trưa phải ăn lòng lợn lá mơ, tối phải đủ 3 món canh mặn xào, thì việc hoà nhập với bên ngoài hơi khó. Như dượng, từ lúc xác định mình đi làm thương mại quốc tế, phải tập ăn uống quốc tế luôn. Có những bữa tự dượng phải lên nhà hàng Ấn Độ, thử hết mọi món từ "nan" đến "masala", nên qua Ấn ở vài tháng chả sao. Hay có bữa dượng không ăn cơm, ăn bánh mì bơ tỏi, thịt nguội, xúc xích, khoai tây cho quen. Hay bữa nào tiền rủng rỉnh tí thi vô sushi bar ăn đồ sống của Nhật, ban đầu cũng không quen, nhưng sau này thì ghiền luôn. Hay dượng ráng ăn thịt cừu, thịt nướng kebab, fastfood, dù thấy chẳng ngon lành gì. Mình tập vậy để đi công tác, sau một ngày làm việc cật lực, tối về thì lại tiệc tùng nhậu nhẹt, hôm sau lại phải di chuyển với những khoảng cách rất xa. Mình

mà ăn uống khó quá, chỉ 3 ngày là đuối. Như cái anh đại gia hôm ở Ấn Độ, hôm sau đi gặp gỡ thương mại, ảnh không đi nổi, chỉ nằm ở khách sạn thoi thóp với mấy gói mì tôm chờ hôm sau nữa thì về nước, trong khi mấy đối tác khác thì lên hội chợ gặp tay bắt mặt mừng, hợp đồng ký quá trời. Anh đại gia nọ thì lỡ hết các cơ hội, nên chỉ về bán cho đại lý dưới ruộng dưới vườn, để ăn cá kho tộ canh chua suốt ngày chứ buôn bán quốc tế hẻm được.

Hồi đó dượng có tuyển 1 nhân viên làm kinh doanh, mọi thứ đều hoàn hảo trừ ăn uống. Nên khách nước ngoài qua, nó nói thôi Tony à, mày cho bạn này làm văn phòng hay cho nghỉ việc đi, chứ kinh doanh không hợp. Cá da trơn không ăn. Gà thì sợ ngứa. Hải sản dị ứng. Chuối thì nói hôi. Heo bò chỉ ăn nạc mềm, chỉ luộc không được nướng. Sữa không tiêu hóa được. Hành ngò tỏi tiêu ớt sợ nóng nổi mụn. Cà phê đắng. Trà mất ngủ. Nên đi ăn với nó, thấy chén cơm với nước mắm trong veo. Hỏi ra mới biết do từ nhỏ mẹ nó bảo thủ nên ăn suốt ngày cứ cà pháo mắm tôm rau dền luộc quất tới, nên nó chỉ ăn được mấy món đó. Lớn rồi sửa không được, thanh niên trai tráng thay vì cởi mở thì lại bảo thủ kiên quyết xưa sao giờ vẫn vậy, không dám thử. Nên chơi rất chán và cũng thấy tội. Nhiều cơ hội trải nghiệm với thế giới bên ngoài bị bỏ qua.

Chúc các con tự tin xách giỏ ra thế giới bên ngoài làm việc, học tập, vui chơi mà không phải gặp rào cản nào. Nếu mình nghĩ mình là cá mập thì phải bơi ngoài đại dương, cá ngừ cá kiếm thì ngoài biển, cá hô cá chép thì ra sông mà vẫy vùng. Chứ quanh quẩn trong ao làng làm chi, giành thức ăn chi với mấy con lòng tong tội nghiệp. Còn mình lười học tập, lười lao động, nói cái gì cũng cãi, cuộc sống ngày hôm nay chẳng khác gì ngày hôm qua thì suốt đời chịu phận cá lòng tong. Nhung nhúc ở trong ao, lâu lâu có thằng xuyệt điện nó dùng bình ắc quy nó rà 1 phát, thì phơi bụng trắng xóa và nằm hết trong nồi cá kho tộ.

Nói cái thèm cá lòng tong kho tộ quá à. Kho nồi đất sền sệt, bỏ tiêu thiệt cay

héng, trời mưa mưa lạnh lạnh, cơm trắng mới nấu lên. Trời ơi, ăn 4-5 chén cơm vẫn chưa no.

Nhưng đến chén thứ 6 thì no.

Óc tưởng tượng

Các bạn Mỹ của Tony hay hỏi, ở Đông Nam Á, nếu phải chọn 1 nơi để đi tham quan, thì nên đi đâu. Tony trả lời, it should be Bali. Còn nếu 2, thì có thêm Angkor Wat. Còn nếu 3, thì nên ghé thêm Hạ Long.

Mà nói mới nhớ, so với sự đồ sộ của Angkor Wat, thì ở mình không có công trình kiến trúc truyền thống nào có tầm vóc và quy mô tương xứng. Có lẽ do trí tưởng tượng chúng ta, mà có lần 1 giáo sư nước ngoài có đề cập là trí tưởng tượng của người Việt thuộc loại kém nhất thế giới. Do chiến tranh, hàng ngàn năm cứ giặc giã liên miên, đang ngồi tượng tượng cảnh thần tiên thì giặc đến, chạy muốn chết nên tưởng tượng bị đứt quãng. Nên chúng ta không có những tác phẩm với tình tiết ly kỳ phức tạp hay ý tưởng kỳ lạ độc đáo, đưa người đọc vào thế giới nửa thực nửa hư của nhiều nền văn học khác, như thần thoại Hy Lạp, 1001 đêm, Alice trong xứ thần tiên, Tây du ký, và gần đây là Doremon hay Harry Porter…(trừ chuyện cô Quỳnh ở Davao).

Tác phẩm như Truyện Kiều vĩ đại vì tài dùng tiếng Việt vô tiền khoáng hậu của Nguyễn Du chứ không phải vì cốt truyện ly kỳ độc đáo. Có lẽ khả năng tưởng tượng của chúng ta ít ỏi và nếu có, thì bị triệt tiêu. Những đứa trẻ toàn bị quát “ suy nghĩ vớ vẩn”, “ ăn nói lung tung linh tinh”.. hay nhận xét của cô giáo “ không nắm được ý của tác giả" thậm chí tác giả cũng không nghĩ ra cái ý đó. Trong khi theo 1 nghiên cứu khoa học, mọi đứa trẻ đều có sự tưởng tượng cơ bản giống nhau, không phân biệt màu da, quốc tịch. Vấn đề là khi lớn lên, tiếp thu cách dạy khơi gợi sự sáng tạo, , 1 bên được kích hoạt và phát huy. Còn bên kia hạc thuộc lòng và viết lại y chang những nguyên lý, những phát minh của người khác có khi đã mấy trăm năm. Bạn nào có trí nhớ tốt, viết lại đúng hết thì đạt thủ khoa 30/30, viết được lại 15/30 thì đủ điểm sàn. Và dẫn đến kết quả. Một bên bay lên vũ trụ. Một bên xúm xít ngồi quanh cái ao làng cãi nhau, năm nay xã ta nên nuôi con gì, trồng cây gì.

Hoàn cảnh lịch sử cũng đã giam hãm ông bà ta quá lâu trong cách học “từ chương trích cú”, chương 7 dòng 20 từ dưới lên của cuốn Tứ Thư Ngũ Kinh có ghi rõ. Lối nho hạc như vầy sẽ khiến tư duy bị gò bó trong lũy tre làng, trong năm cửa ô, trong khu trung tâm quận 1, trong “ xã nhà, huyện nhà, tỉnh nhà…”. Có ông nhà văn gì đó viết cuốn sách về 100 món ngon của xã ta, và nhiều trong xã mặc định là đúng. Riêng tôi thì thấy nhảm vì tôi thấy có món ngon khác mà ông ấy không đưa vào, hay món đấy chả ngon gì cả, vì ngon dở là cảm tính của từng cá nhân, ai cũng có quyền. Đề bài hạc môn văn toàn hãy phân tích nét đẹp của x của y, sự trong sáng của g của h,…chưa chi đã áp đặt nét đẹp và trong sáng, mình không thấy đẹp hay trong sáng thì sao? Nên lẽ ra phải là “bạn ý kiến gì về nhân vật A" hay “theo bạn, hoa nào là đẹp, món ăn nào là ngon".

Lúc đó, sự tưởng tượng của học sinh sẽ được đưa lên đỉnh cao. Có tưởng tượng mới biết quả đất hình cầu, mới có dòng điện chạy thắp sáng, mới có chiếc ống chứa mấy trăm người phóng cái vèo lên không trung mà ta gọi là máy bay, mới có cái smartphone quẹt quẹt. Thử nhìn từ trên xuống dưới trên cơ thể mình, toàn là kết quả của sự tưởng tượng của người phương tây. Từ mái tóc, cái quần âu, áo sơ mi, đầm váy, quần lót, cái đồng hồ, điện thoại, bút máy. Bước ra đường là xe đạp, xe máy, xe hơi, xe buýt, nhà cao tầng…tất cả đều hẻm phải do người Á Châu nghĩ ra. Ngay cả cái mạng xã hội này, cũng phải chờ tụi Tây nó nghĩ ra rồi xài. Nên có thể nói, cả 1 châu lục đang ngồi hóng sang bên kia coi tụi nó có phát kiến ra được cái gì mới nữa hem mà lật đật bắt chước.

Einstein từng nói “trí tưởng tượng còn quan trọng hơn tri thức.” Nên đậu thủ khoa, vô được trường chuyên lớp chọn, đại hạc tốp trên…cũng chỉ là việc mình đã nắm được kiến thức của người khác hơn 1 số các bạn khác trong 1 thời điểm nào đó. Làm giỏi mới hay, đứa có óc sáng tạo ra của cải vật chất, phát minh ra cái mới thì mới là đứa hay. Nếu hạc giỏi mà không

làm cái gì cho đời thì không nên khen ngợi. Trong bài thơ " Có những lúc", Lưu Quang Vũ viết' Tôi chán cả bạn bè, mấy năm rồi họ chẳng nói được câu gì mới".

Trong công việc, óc tưởng tượng sẽ giúp mình giải quyết công việc nhanh chóng hơn nhóm người không có khả năng tưởng tượng. Chẳng hạn như làm công việc chăm sóc khách hàng, công tác chuẩn bị sẽ phải có. Việc tưởng tượng đi tới gặp khách thế nào, khách nói câu gì, mình phản ứng lại ra sao...giúp mình tự tin đối phó với mọi tình huống. Ví dụ lúc gặp khách, nó vui thì mình làm sao, nó buồn thì mình phải nói sao, nó đuổi mình về thì cũng phải nói lại được 1 câu chớ. Hẻm lẽ "anh chỉ biết câm nín khi nghe em khóc". Hay khi tổ chức thực hiện 1 chương trình, 1 dự án, mình tưởng tượng ra hết những bước cần phải đi, trở ngại gì, cách khắc phục....thì việc thực hiện sẽ hoàn thành đúng tiến độ, trơn tru, ít vướng mắc. Sự tưởng tượng sẽ kết hợp với việc nhớ các sự kiện một cách logic đã có trong quá khứ. Khi gặp phải sự tương tự, mình có thể áp dụng. Vì kinh nghiệm không bao giờ được sử dụng chính xác 100% cho công việc tiếp theo, mà sẽ phát sinh nhiều yếu tố mới.

Óc tưởng tượng còn giúp mình hạc ngoại ngữ nhanh chóng, khi luôn nghĩ ra cảnh phải giao dịch, tiếp xúc....để có thể tự ngồi thực tập. Muốn thoát ra cái ao làng phải có ngoại ngữ chứ. Óc tưởng tượng còn giúp mình có một đời sống tinh thần phong phú. Đọc sách là 1 cách tưởng tượng tốt. Tốt hơn nhiều so với văn hóa nghe nhìn. Trận Xích Bích nếu mình đọc trong Tam Quốc diễn nghĩa, sẽ thấy vĩ đại hơn nhiều so với khả năng tưởng tượng và túi tiền của đạo diễn phim.

Có nhiều bạn đọc Tony Buổi Sáng và cứ tưởng tượng Tony là 1 ông già khoảng 50 tuổi, béo ngậy, hồn nhiên...đến khi gặp anh Tổng ngoài đời, trẻ măng như cậu sinh viên đại hạc, dong dỏng cao (1m80, 70kg), gương mặt ưa nhìn, đôi mắt biết cười và tác phong lanh lẹ như 1 cầu thủ Brazil, thì mới vỡ

òa cảm xúc. Càng yêu càng quý, càng thích càng say mê…vì hơn cả sự tưởng tượng.

Nhưng tưởng tượng cũng phải gắn với thực tiễn nghen. Tưởng tượng xong, phải quay về với thực tế ngay, để áp dụng. Chỉ ngồi tưởng tượng và không biết mình là ai, ở miền Nam thì vào Biên Hòa, ở miền Bắc thì vào Trâu Quỳ mà hái hoa, mà bắt bướm.

Chuyện Chửi

Xã hội mình làm ăn ngày càng khó, nhiều vấn đề bất cập khiến mọi người căng thẳng và sẵn sàng nói những lời thô lỗ cho nhau. Nhưng mình cố gắng khác biệt nhé, cố gắng mở miệng ra là nói những từ đẹp đẽ, thơm tho, hay ho cho nhau. Vì mình thuộc 1 nhóm người Việt trẻ văn minh, đẳng cấp, sang trọng về mặt tâm hồn…dù tiền bạc sự nghiệp chưa nhiều, thì nhân cách phải lung linh cho dượng.

Chửi chính là một sự bất lực của trí tuệ. Dượng chưa thấy 2 người phương Tây, 2 người Nhật đứng chống nạnh chửi nhau bao giờ. Ngay cả ở Thailand, Indonesia…cũng không thấy. Họ chỉ tranh luận đúng sai rồi thôi. Còn chửi tay đôi, chửi đổng, chửi móc méo, nói ngôn từ xấu xí mày là con vật này, cha mẹ mày là….thì chỉ thấy ở Trung Quốc và Việt Nam.

Tiếng Anh, chữ "chửi" rất ít ai dùng (scold), trong khi tiếng Trung thi rất nhiều câu có chữ này (ma). Dượng so sánh trong 2 cuốn 3000 câu tiếng Anh thông dụng thì không thấy câu nào nói chữ chửi bới trong khi cuốn 1600 câu tiếng Hoa phổ thông thì tràn ngập. Tây nó bực mình, nó có chửi thề để hạ hoả, nhưng đứng chửi nhau, lên mạng chửi nhau…thì không. Nhật nó bực mình, nó nhào vô quánh 1 cái, rồi hết. Vậy đi, bực quá thì chửi thề 1 cái, rồi thôi, lo làm lo hạc, dành thời gian cho việc khác.

Nên mình cũng đừng vào các trang mạng mà có mấy bài viết chửi bới nhé, chả có gì hay ho, đọc sẽ bị lây nhiễm cái tiêu cực của người viết, vì họ nhìn vấn đề phiến diện, cực đoan và méo mó. Mấy ông già văn hoá cũ hay chửi lắm. Mấy đứa trẻ mới tập viết cũng bắt chước mấy ông già này, cái gì cũng chửi. Thêm mấy chị biết viết lách chút cũng chửi để nổi tiếng. Còn comment thì ôi thôi, toàn chửi cho đã, vì ném đá trên mạng thì dễ do không lộ diện. Giải quyết được vấn đề không, rõ ràng là không.

Thì mình thông cảm, chửi là 1 sự bất lực của trí tuệ. Trí tuệ mình có mà, mình khác. Lo đọc các page văn minh, các trang web văn hoá nghệ thuật, thể thao, lịch sử.

Mình cố gắng thoái khỏi văn hoá xấu xí này

" Mẹ! Mẹ ơi cô dạy
Chửi nhau là không ngoan
Cái miệng nó xinh thế
Chỉ nói điều hay thôi."

Còn mình đọc bài này rồi mà vẫn tham gia cộng đồng chửi ấy, thì coi bức hình minh hoạ. 2 chị mặc váy chửi nhau, vì mất gà hay mất chó gì đó. Sau luỹ tre làng, mấy ngàn năm còn quá nhiều cái cũ.

Óc tinh tế

(Hôm nay mình hạc bài "rèn luyện óc tinh tế" nha các bạn trong câu lạc bộ CD)

Chơi với người tinh tế rất thích, vì nó đồng nghĩa chơi với người thông minh và nhạy cảm. Người tinh tế luôn thấy được các điều li ti nhỏ xíu trong người khác, trong mọi sự việc. Nên xử sự cũng từ đó mà khéo léo hơn, được việc hơn.

Óc tinh tế, phần lớn là do bẩm sinh, cứ sinh ra tự nhiên nó thôngminh tinh tế. Một đứa trẻ mầm non có gương mặt sáng bừng, biết quan sát đám đông để phản ứng sao cho phù hợp, ví dụ nó biết nhịn, không ta ben (ta ben tiếng Trung Quốc là ỉa) lúc cha mẹ đang ăn cơm là 1 đứa trẻ tinh tế. Khi lớn lên, nếu được giáo dục tốt về nhân cách, chắc chắn đứa trẻ ấy sẽ thành công.

Tinh tế, nôm na là đi guốc trong bụng. Mày nghĩ gì, tao đều biết hết. Và tìm cách làm cho họ vui lòng. Xoay chuyển mọi tình thế. Rút lui khi thấy dấu hiệu cần phải rút. Tiến tới, quẹo trái quẹo phải lúc được bật đèn xanh, bật xi-nhan..nên người tinh tế nhanh chóng đạt được mục đích trong giao tiếp.

Nhưng vấn đề quan trọng là, óc tinh tế có đào tạo được không. Câu trả lời là được. Học tập từ cha mẹ, thầy cô, sếp, đồng nghiệp tinh tế cũng giúp mình có óc tinh tế. Kiểu ăn coi ngồi, nồi coi hướng (dượng bị alzheimer nên hay lẫn lộn, bạn nào sắp xếp lại giùm dượng).

Vì sao phải đào tạo sự tinh tế cho mỗi đứa trẻ? Bởi vì vì tương lai của nó. Làm gì thì làm, dù là kỹ sư hay bác sĩ, giáo viên hay công nhân, giao tiếp vẫn là chìa khoá để thành đạt, trở thành lãnh đạo hay thăng tiến. Ví dụ như là công nhân, nếu có sự quan sát,nhanh chóng hướng dẫn người khác làm theo, đọc được ý nghĩ của lãnh đạo....thì khả năng làm nhóm trưởng, phân

đội trưởng hay quản đốc nhà máy là rất cao. Không ai để bạt cái đứa lù đù, ăn trên ngồi trước, không dòm không ngó, mắt mũi để đâu đâu...sao làm lãnh đạo được. Tầm nhìn chỉ thấy có mỗi dĩa thịt heo trước mặt thì thua.

Người làm kinh tế thì càng phải được chú trọng rèn luyện kỹ năng này. Giao tiếp trong kinh doanh rất nhiều, óc tinh tế sẽ giúp họ luôn đạt được điều họ muốn. Và ai cũng ngưỡng mộ, nể phục, muốn làm ăn với họ.

Và muốn tinh tế, người ta tổng kết phải có hai điều: yêu người và tập trung khi nói chuyện.

Yêu người, tức lòng nhân ái.

Nhân ái, nhân là người, ái là yêu. Lòng nhân ái chính là lòng thương người, thế thôi. Nếu mình hẻm có lòng yêu người thì không thể nào có thể tinh tế được. Nếu nhìn người đối diện với ánh mắt thờ ơ, vô hồn, cúi gầm xuống, lảng đi chỗ khác, nhìn Tony thanh tú như vậy mà cứ như đang nhìn cái vỉa hè, thì thôi, không đào tạo được. Chỉ khi ta có lòng yêu người 1 cách thật lòng và tự nhiên, nhìn ai ta cũng nhìn kỹ càng chăm chú, tìm cái hay cái đẹp của người đó, thì mới tinh tế được.

Người kém tinh tế chơi rất chán, vì phải nói huych toẹt ra thì họ mới hiểu. Yêu cầu mới làm. Là dạng người vô tâm và kém cỏi trong giao tiếp. Sống cùng hay làm việc cùng với họ, mình rất mệt vì cảm giác họ hơi ngu ngu. Đặc trưng của nhóm này là không có óc quan sát, cứ làm theo ý mình, không nghĩ về người khác, ích kỷ vô cùng, kém giáo dục do gia đình cũng chẳng tinh tế gì. Người ta nói khéo, nhắc khéo, có một số cử chỉ ám chỉ này nọ...họ nhìn trơ trơ như mắt cua, thường hay nói "phải nói tui mới biết chớ....", hay " nói ngứa đi, tui gãi cho". Trời ơi, dân châu Á mà, ngượng thấy mồ, ít ai dám nói mình ngựa quá....nhưng rất mong được gãi. Nhìn phải biết chứ, khóc....

Ví dụ: một người đến thăm mình, trời thì nắng nóng, môi miệng cháy khát. Mình nhào vô nói chuyện 3 tiếng đồng hồ liền, quên rót ly nước cho họ là thiếu tinh tế.

Một ví dụ khác, đi chung với 1 nhóm người, mình mải nói chuyện riêng với 1-2 người, số còn lại không tham gia được vì không biết đề tài đó, có vẻ không hào hứng câu chuyện đó, mình vẫn cứ thao thao nói là người kém tinh tế.

Một đứa trẻ muốn ăn món gì đó nhưng không dám, mình nhìn ánh mắt của nó và nhận ra ngay. Mình thương nó và nhường cho nó ăn. Chứ hẻm phải

ngồi ăn ngon lành, nhai kêu cót két, nước bọt phun ra 2 khoé miệng, nhả xương đầy bàn, kệ ai thèm thì mặc. Nhìn cái miệng nó nhai mà muốn vả 1 cái cho gãy răng.

Trong một bàn tiệc, mình nhìn thấy khách có vẻ ăn ít, thì có thể món ăn mình gọi không phù hợp, nên gọi thêm món khác. Hay họ chưa có chén đũa muỗng, mình gọi phục vụ mang ra, hay thấy họ chưa có chỗ ngồi, mình đứng lên nhường cho họ. Chứ hẻm phải nhào vô là ăn lấy ăn để, lấy đũa bơi móc trong dĩa thịt, lựa miếng ngon ăn, miếng dở chừa lại. Ăn xong lấy móng tay xỉa miếng thịt chó dính trong kẽ răng ra, thấy ngon bỏ lại vào mồm. Vừa ngậm tăm vừa nói chuyện. Có phụ nữ trẻ con ngồi đấy mà hút thuốc phà phà. Hay lấy ngón út móc ráy tai (cứt ráy) ra, rùi đưa lên mũi ngửi. Rùi nhăn mặt…nói sao hẻm thơm.

Người kém tinh tế còn thể hiện việc hay khoe ở chỗ không phù hợp. Lạc lõng và kệch cỡm. Giữa khu nhà lụp xụp tồi tàn, quất lên 1 cái biệt thự 12 tỷ, diêm dúa. Giữa khu công nhân ở trọ, quất luôn 1 con chó ngao 20.000 đô, ngày ăn 1 ký thịt bò Úc. Giữa lúc bà con nông dân miền Tây đang thu hoạch đồng áng, đang cắt lúa gánh lúa nắng nóng mệt thấy bà, nàng ở Sài Gòn về chơi, mặc váy hồng cánh sen- áo 2 dây màu xanh đọt chuối, mang guốc cao gót, qua cầu dừa vừa đi vừa nhún, tay cầm theo cái dù màu tím hoa cà. Thì coi sao được. Nhìn muốn xô xuống ao cá dồ…

Nhiều người vào quán cà phê hay nơi công cộng mà nói to như chốn không người. Hôm bữa dượng ngồi cà phê làm việc, 3 cô bên cạnh kể chuyện tình yêu, gào thét như đấm vào tai mọi người. Mọi người nhìn khó chịu, một số chuyển bàn, một số tính tiền rồi lật đật đi…nhưng 3 cô vẫn thao thao bất tuyệt. Dượng mới qua nói 3 bạn ơi, vui lòng điều chỉnh âm lượng cho vừa đủ nghe thôi, nãy giờ chuyện tình tay ba giữa cô Tuyết và thằng Bình thằng Hân tôi nghe mồn một hết. Rồi chuyện quần dây áo nhợ của mấy cô size nào, khách ở đây cũng rành hết. Dượng góp ý dễ thương vậy mà 3 cô đó nói

gọi điện cho xã hội đen chạy tới quánh dượng…Là sao? Why?

Mình càng thương người, yêu thiên nhiên, yêu cái đẹp, ….thì sự tinh tế càng cao. Sự tinh tế không có trong loại người thực dụng, vô cảm, yêu tiền bạc hơn mọi thứ, tức loại phàm phu tục tử. Thể loại phàm phu tục tử không bao giờ đọc sách, vì họ thấy chữ nhiều là ớn, nên cũng dễ nhận ra. Coi kịch buồn hẻm bao giờ buồn, vì không có đồng cảm. Nên tâm hồn khô héo, dẫn đến cốt cách thô lỗ, ăn nói bạt mạng, không biết nên nói gì vào lúc nào với ai.

Tập trung khi nói chuyện:

Thứ 2, muốn có sự tinh tế, phải tập trung khi nói chuyện . Nói chuyện với ai thì chú tâm vào NGƯỜI nói chuyện và CÂU CHUYỆN đang nói. Đừng vừa nói chuyện vừa nhìn đồng hồ, vừa nói chuyện vừa tính toán ngày mai đi chợ mua gì…

Chú tâm vào nghe. Nghe là 80% của sự giao tiếp. Nghe với trái tim, nghe với ước muốn được chia sẻ và đồng cảm, nghe với tư cách của một người hỗ trợ. Đặt mình vào hoàn cảnh của người nói, thấu hiểu hoàn toàn họ. Nghe mà như nuốt từng lời.

Nhìn người đối diện. Nhìn là 10% của giao tiếp. Nhìn thẳng vào, ánh mắt dịu dàng ấm áp, không phải nhìn trừng trừng như ăn tươi nuốt sống người ta. Cũng đừng nhìn lên trần nhà, nhìn xuống gầm bàn…Đừng nói chuyện mà mắt cứ nhìn ra đường, hay liếc lên màn ảnh tivi. Nhìn người đang nói sẽ giúp nghe rõ hơn và đúng hơn. Nhìn chính là nghe ngôn ngữ thân thể, đọc các cử chỉ tế nhị của cơ thể người ta, rồi phân tích và xử lý.

Và nói chính là 10% còn lại của giao tiếp. Lúc nói, làm ơn nói cho rõ ràng. Mình chưa nói hay được thì tập nói đúng. Nói rõ, gãy gọn, diễn dạt dễ hiểu một vấn đề, vì mục đích của nói là cho người ta biết ý trong đầu mình, đừng để cho người ta thấy trong đầu mình là một mớ các ý kiến bùng nhùng, nên nói năng ra nó mới lộn xộn thế. Nói chưa hay thì chỉ nên nói rõ ràng theo các ý, ý 1 là, ý 2 là, túm lại là…., đừng bắt chước vòng vo kiểu MC trên tivi nghe bắt mệt. Mình nên lựa những lời tích cực, đồng cảm, chia sẻ, cám ơn, khen ngợi…. Dùng chức năng nói giảm nói tránh với các vấn đề tế nhị, chẳng hạn như hôi nách, giữa chốn công cộng đông người mà móc cứt mũi, vân vê nặn mụn, ngậm tăm xỉa răng, rút chân ra khỏi giày, hút thuốc miệng mồm thúi quắc mà không ăn kẹo chewingum trước khi nói chuyện thân mật với mình….., đừng nói thẳng kiểu dượng nói lúc nãy, họ nổi điên lên là họ

quánh mình chết.

Tuy nhiên là ngoại trừ thể loại kém tinh tế quá, phải quát thẳng mới hiểu. Kiểu như ở Trung Quốc, ngay cả những khách sạn lớn hay sân bay, đi vệ sinh công cộng là một cực hình cho những người văn minh như người mình. Đàn ông con trai Trung Quốc không được hướng dẫn xèo ben (xèo ben là đái) phải ngay vào bồn cầu, nên cứ bắn toè loe ra ngoài, vàng cả thành bồn cầu, ướt cả sàn, mùi hôi thối nồng nặc. Nên người Trung Quốc thấy xấu hổ với bạn bè quốc tế sau Olympic Bắc Kinh, mới dán trên toilet những câu đại loại như " một bước gần tới bồn cầu- một bước tới văn minh" hay " bạn hãy đứng sát vào, cái đó của bạn không dài như bạn nghĩ.." nhưng hẻm có hiệu quả. Dơ dáy vẫn hoàn dơ dáy vì thể loại này không được gia đình giáo dục từ nhỏ, nên chẳng để ý để tứ gì. Thế là bây giờ người ta sửa lại, ghi rõ luôn " hãy tiểu thẳng vào bồn, đừng làm ướt sàn, đừng vứt thuốc lá vào, không được khạc nhổ nơi đây, không được rút chân ra khỏi giày trên xe buýt, máy bay, hay chốn công cộng, yêu cầu nói khẽ cười duyên.." vì tinh tế không nổi nữa. Và ghi rõ hình phạt luôn.

Muốn nói hay, phải đọc nhiều. Từ vựng và logic ngôn ngữ nó vô đầu mình một cách tiềm thức lúc nào chẳng hay, đến lúc hữu sự tự nhiên nó tuôn ra vun vút. Ngoại ngữ cũng vậy, đọc nhiều thì sẽ có vốn từ vựng để nói tốt, ai ai cũng say mê cả.

Túm lại, yêu người và tập trung khi nói chuyện, mình sẽ thành người tinh tế.

Và tinh tế là lợi thế số một trong giao tiếp và ngoại giao. Mình cứ tập đi, rồi sẽ có.

Nếu rèn luyện óc tinh tế không xong, thì rèn luyện óc tinh tướng cũng được.

Dượng

Môi nào hãy còn thơm...*

Có đứa con dượng hỏi, con có anh bạn, nói gì cũng cãi, khư khư ý mình. Con và đám bạn nhiều lúc tức điên lên, muốn đập nó. Con phải làm sao?

Dượng chợt nhớ chuyện xưa, có 2 anh chàng kia cãi nhau. Một anh nói là 4 lần 7 là 29. Một anh nói 4 lần 7 là 28. Bất phân thắng bại. Cái đem lên quan xử. Quan cho anh 4x7=29 về, còn giữ anh 4x7 =28 lại, quánh mấy roi mới thả. Anh này ức lắm, vì mình đúng mà sao lại bị quánh. Cái ông quan mới nói, nó ngu nó mới nói 4x7=29. Thả nó về xã hội. Trước sau gì cũng có người quánh nó. Hoặc ngu quá thì nó sẽ tự chết, không cần trừng trị. Còn lỗi của mày là đi cãi với cái đứa ấy về 1 cái chân lý rành rành. Nên mày mới có tội.

Dượng may mắn được tiếp xúc với thế giới bên ngoài, và với đầu óc cởi mở của mình, đã nhìn thấy ngay cái gì lạc hậu cần phải loại bỏ, cái hay cần phải tiếp thu, cái gì đẹp đẽ cần phải giữ . Mấy cái như thực dụng tính toán ích kỷ, không tình không nghĩa, nói dối và ăn cắp, ăn thịt chó mèo và thú hoang, khoe mẽ và háo danh, sĩ diện và đố kỵ, lười học và lười làm, kịch cỡm và giả tạo, lề mề và chậm chạp, tham lam và tiểu nhân, chen ngang và tranh giành, chửi bới đánh đập nhau, rập khuôn máy móc…đều là những thứ làm cho mình kém văn minh đi, cần phải loại bỏ. Còn ai xung quanh biết mà không sửa thì cũng chả sao, họ có quyền chọn cách sống ấy. Nó không tình không nghĩa vô cảm lạnh lùng thì nó sẽ bị cô lập, nó nói dối thì bị mất lòng tin, nó ăn cắp thì trước sau gì cũng bị quánh, nó ăn thịt chó thì trước gì cũng ngây dại vì chất độc cyanua trong bã chó vô người, nó đố kỵ thì sẽ bị bệnh Chu Du mà chết, nó lười học lười làm thì nó sẽ nghèo khổ suốt đời, nó tham lam thì sẽ bị quả báo…Ông quan nói nào có sai.

Các bài viết của dượng không nhằm mục đích câu like câu view, vì dượng Tony chỉ là 1 người ẩn danh, không mưu cầu nổi tiếng cá nhân hay thương mại, dượng bán phân bón thuốc trừ sâu, cố tụt quần tụt áo để nổi tiếng trên

mạng làm chi. Nên mấy đứa yên tâm là dượng tử tế, đàng hoàng, theo dượng, có gì hay ho dượng chỉ cho, mấy đứa chỉ tốt lên, giỏi lên thôi. Tại dượng thấy ai cũng chỉ sống khoảng 100 năm trên trái đất này, với 1 đời người thì dài nhưng thật ra cũng chỉ là 1 cái chớp mắt của vũ trụ. Nên trong cái chớp mắt ấy, sống sao cho đẹp, cho hay, cho đến mọi tận cùng của cảm xúc, yêu thương và được yêu thương trở lại. Trong sáng, thánh thiện, quý phái sang trọng về mặt tâm hồn, có phải hay hơn không?

Người có tư tưởng tiểu nông thì hay tự ái, bảo thủ, đọc TBS nó ghét lắm, vì như cái tát vào mặt vậy, nó đâu chịu được. Thông tin nào tụi nó đọc cũng suy diễn theo hướng tiêu cực, chắc không được, khó lắm,…chỉ có ngồi lê la trên mạng, comment hết trang này tới trang khác là được. Nên các bạn share bài của dượng trên FB cá nhân của mình, mà có mấy comment viên nhảy vô ý kiến ý cò kiểu tiểu nông như thế này, không nên tranh luận. Mình chỉ đọc đúng 1 câu Kiều :

“ Người mà đến thế thì thôi.
Đời phồn hoa cũng, là đời bỏ đi”.

Rồi unfriend. Bạn bè là phải sàng lọc liên tục. Chơi chi với thể loại ấy, nó kéo văn minh của mình xuống thì mệt. Unfriend rồi bĩu môi khinh bỉ cho dượng.

Phết phẩy và ma lanh

To X và Y,

Như anh trao đổi với 2 đứa sáng nay, nhớ lời anh dặn nhé. Anh giao cho phụ trách mua hàng, phải hết sức bản lĩnh. Đừng bao giờ bán rẻ nhân cách mình trong các giao dịch kinh tế.

Ngoài xã hội nhiều đối tác nó hay đề nghị, khi mình mua cái gì đó, họ sẽ gửi lại cho mình 1 ít. Mình mà gật đầu một cái, coi như xong.

Vì nó đưa cho mình tiền đó, tươi cười đó, nhưng trong lòng nó chẳng coi mình ra cái gì đâu. Thậm chí là coi thường. Và chất lượng hàng hóa dịch vụ đó sẽ kém hơn, dù sao cũng đã có mình bảo kê bên trong rồi. Mình lỡ nhận tiền rồi, không nói được. Nó giao hàng xấu hàng kém, giao hàng chậm, dịch vụ kém….mình cũng phải làm ngơ.

Do vậy, nếu có ai đề nghị chuyện cắt hoa hồng hay commission cho mình, lập tức từ chối, yêu cầu cắt thẳng vào giá hàng. Em vừa nói như vậy 1 phát, đối tác sẽ nể em ngay. Và họ cũng sẽ nghiêm túc trong việc giao hàng, làm hàng…vì tự nhiên họ sợ những con người như vậy. Mình nói với họ là em thay mặt công ty giao dịch, nên tiền này là của công ty, không phải cá nhân em. Mong anh chị thông cảm. Lúc đó, họ ngồi nghe mà không mến phục em thì thôi.

Xã hội ai cứ phết phẩy ma lanh, kệ ai. Mình không theo họ. Mình nhận của họ vài ba chục triệu đồng, chả giàu lên được, nhưng nhân cách mình dần dần bị hủy hoại. Mình không trở nên đẳng cấp được mà trở thành loại người rẻ tiền, bắt đầu vì tiền trong mọi suy nghĩ. “ Ăn quen, nhịn không quen”, mình lỡ ăn lần 1 là sẽ có lần 2. Rồi lần 3 lần 4. Nên mọi giao dịch sau này, tự động mình sẽ vòi tiền, nếu không có là mình làm khó làm dễ, gây khó khăn

để người ta phải " hiểu ý", dẫn đến việc gì cũng chậm trễ.

Mình làm có thu nhập đàng hoàng, thu nhập cũng không đến nỗi tệ, nên biết đủ em à. 1 đồng mà do chính mồ hôi nước mắt của mình tạo ra, mới có giá trị thật sự, em cho cha cho mẹ, cái đó mới là hiếu thảo. Chứ ăn cắp rồi cho cha mẹ thì đó là bất hiểu chứ không phải là hiếu thảo nữa. Và không ông cha bà mẹ nào có thể yên lòng xài cái đồng không sạch ấy, khi biết được sự thật.

Rồi sau này mình có con, con cái sẽ không tôn trọng mình nếu biết mình không sạch như vậy. Mình la mắng nó, bảo đừng nói dối, đừng ăn cắp, nó nói sao cha mẹ không làm mà nói con, mình cứng họng…Chưa kể, tiền nào của mình là của mình, tiền không phải của mình mà do phết phẩy ma lanh mang lại, thì cũng sẽ ra đi dễ dàng.

Anh dặn 2 đứa kỹ như vậy. Anh giao nhiệm vụ mua hàng, 2 đứa cứ mua, báo giá bao nhiêu anh sẽ không kiểm lại. Nhưng đừng để làm anh thất vọng. Và phụ trách mua hàng, ranh giới giữa cái thiện và cái ác, giữa chân thật và tham lam rất mong manh, ranh giới giữa sự tử tế và sự dối trá lọc lừa cũng mong manh không kém. Ngạn ngữ Trung Quốc có câu rất hay là " chỉ có những gì mình không làm thì người ta mới không biết". Nên mấy đứa cố gắng, phải BẢN LĨNH cho anh. Đừng có làm mình HÈN đi vì vài ba đồng vớ vẩn. Làm với anh, theo anh, anh đào tạo mọi kỹ năng để sau này đứng vững với đời, làm gì cũng kiếm tiền nuôi vợ con được. Nên mình phải giữ vững nhân cách. Để sau này, làm gì đi đâu gặp ai cũng ngẩng cao đầu….

A Tony

Chuyện đọc

Để có được gương mặt sáng trưng

Nói chả phải khoe, tới giờ, Tony đi được 21 quốc gia và vùng lãnh thổ. Trong đó 1 nửa là đi mần ăn, tức sang o ép nó mua phân mua thuốc, còn lại là các đợt đi du hạc, hay các hội nghị, hội thảo chủ yếu về nông nghiệp, kinh phí các chuyến đi này thường do nước ngoài tài trợ. Tony cứ viết 1 cái thư sang, nói muốn đi, lời lẽ không rõ thú vị sao đó mà sau đó bọn nó ok ngay và chuyển tiền để mua vé máy bay và chuyển thư mời sang để làm visa. Đấy, viết dễ thương nó được lợi như thế đấy, các bạn nếu đang là hạc sinh sinh viên thì cố gắng hạc văn cho tốt vào. Nhưng nhớ phải sáng tạo nhé, vì thư mà có tính chất copy từ ý tưởng đến cách trình bày của ai đó thì tụi Tây nó ném vào sọt rác ngay sau khi đọc 2 dòng.

Như Tổng đây lúc đi thi đại hạc, cũng ô mega tê cộng phi, cũng tính số mol vừa đủ, cũng biết cân bằng để axit với ba zờ cho ra muối và nước (nên chúng ta có thể áp dụng cái này, nếu lỡ giựt bồ của ai đó mà sợ tình địch nó tạt axit, thì nhớ thủ 1 lọ ba zờ trong túi. Lỡ bị tạt axit thì móc lọ ba zờ lên tạt lên ngay để tạo phản ứng trung hoà ra muối và nước, thế là an toàn...). Ủa quên, vì khối A nó vào được nhiều đại hạc, nên nhiều bạn tập trung quá mức, thậm chí thời Tony hạc, có bạn giải bộ đề tuyển sinh từ năm lớp 10, nên sau 3 năm luyện, thi trường nào cũng hai mấy điểm, nhưng viết chính tả sai be bét, thậm chí không biết biện chứng nghĩa là gì. Cái ra trường, viết đơn xin việc thì lủng củng, luộm thuộm, diễn đạt không trôi ý muốn nói, mà ác là một số đại hạc lớn hay công ty lớn, nó bắt phải viết tay nó mới chịu.....nhận vô hạc hay làm.

Ra trường đi làm còn ác hơn. Trừ đặc thù kỹ thuật trong sản xuất hay sửa chữa máy móc thiết bị hay lập trình, các việc khác đòi hỏi kỹ năng truyền thông. Lúc này người ta nói chuyện với nhau, giao tiếp với nhau bằng email, điện thoại, các cuộc gặp gỡ, đàm phán, trình bày, thuyết trình...những kiến

thức toán lý hoá sinh kia trở nên hết sức mờ nhạt, thậm chí không dùng. Không ai hỏi mày tính giùm tao cái lim log này hay cái sin cos kia, khúc xạ ánh sáng, bước sóng tần số gì ráo trọi..mà nó thấy nói trơn tru lưu loát là khen hay. Tất nhiên dân tự nhiên có cái logic tốt, nên trình bày rõ ràng, không có miên man như dân văn chương. Nếu là dân tự nhiên mà có được kỹ năng nói tốt và viết tốt, thì ra trường xin việc ngon lành hơn và làm việc cũng ngon lành hơn.

Chưa kể là lúc trà dư tủu hậu, người ta nói về lịch sử, về địa lý, về văn chương thơ phú, về luận điểm này triết lý kia. Nên ai có kiến thức này, dễ được lòng người khác. Hay trong giao tiếp tiếng ngoại quốc, có những chữ mình chưa biết hoặc nghe không ra do họ phát âm lạ, nhưng kiến thức xã hội đó giúp mình đoán ý và trả lời lại ngon lành. Thật ra là do Tony chăm đọc sách. Sách là hệ thống các vấn đề đã được sắp xếp, nên mình đọc nhiều, vô hình trung sẽ sâu vào tiềm thức, tự nhiên tư duy ngôn ngữ của mình nó tốt lên. Tất nhiên phải lựa sách mà đọc, nhất là uy tín và khả năng thẩm mỹ của người viết, đặc biệt là sách văn học chứ kẻo thành vitamin quá liều. Muốn coi sách có đọc được không thì cứ ra nhà sách, mở 1 cuốn bất kỳ, sau đó mở 1 trang bất kỳ, đọc 1 đoạn bất kỳ. Đọc được hết đoạn đó mà hiểu, thì mới mua. Ngạn ngữ phương Tây có câu, đại ý là đừng bao giờ đi hỏi ý kiến hay đi tư vấn với một người không có thói quen đọc sáchvì họ có thể sẽ cho lời khuyên trớt quớt hay câu thành ngữ "người ít đọc sách thì không thể hiểu những vấn đề phức tạp " . Hay câu today a reader, tomorrow a leader...nên Tây hay Nhật, Hàn, thậm chí Thái, dân nó đọc sách rất kinh. Ở ga tàu điện ngầm nào cũng đọc, ở trên máy bay các chặng bay đường dài, đèn đọc sách lúc nào cũng bật sáng.....Việc đọc sách nhiều sẽ giúp cho gương mặt nó trở nên thanh tú và sáng trưng, dù xấu nhìn vẫn sáng.....

Vậy thôi, vài dòng chia sẻ với sắp nhỏ. Thường người ta hay nói em mạnh toán hoá thì em yếu sinh lý, và ngược lại. Nhưng Tony hy vọng bạn nào cũng mạnh sinh lý, mạnh toán hoá, mạnh thể dục thể thao, mạnh văn sử địa hết

nhen....

Chúc các bạn thi thiệt tốt!

Dặn dò các bạn phòng nhân sự

Đợt tuyển dụng tới đây, lưu ý ứng viên phải thuộc cộng đồng văn hóa đọc. Văn hoá đọc ở đây là đọc sách chuyên môn, sách văn học, tin tức kinh tế xã hội...chứ không phải truyện tranh nhảm nhí hay mấy cái trang tin tức tụt quần cởi áo trên mạng.

Ở nước ngoài họ đào tạo sinh viên, bắt đọc 2-3 cuốn 1 tuần. Phải đọc rất nhanh, để sau này đi làm, giấy tờ công văn, đọc nhoay nhoáy để phúc đáp lại. Thể loại thấy chữ nhiều nhức mắt, thì thôi gửi nó cái “thank-you letter”. Nó đánh vần 1 công văn xong mất hết cả ngày, lọ mọ 1 ngày nữa mới trả lời lại được, thì năng suất lao động sẽ rất kém. 1 ngày ở công sở, hằng hà sa số thư từ email của đối tác, công văn của ban ngành, rồi tài liệu chuyên môn, cơ hội kinh doanh qua thông tin trên mạng…Thông tin sẽ đến ùn ùn, phải xử lý thật nhanh.

Tuyển sales cũng vậy. Cũng phải là bạn có văn hóa đọc. Biết chữ thì phải đọc chớ. Đọc sẽ làm cho người ta có 1 đẳng cấp hơn hẳn. Trong bàn nhậu, tiếp chuyện với khách, nhân viên bán hàng nào đọc nhiều thì cái gì cũng biết, góp chuyện đẩy cao trào lên, nhậu thấy vui. Ví dụ người ta bàn về truyện Tam Quốc, mình có đọc qua nên tham gia được, còn cũng có người miệng câm như hến kêu uống thì uống thôi chứ chẳng biết Nguỵ Diên là ai. May ra nói về mấy nhân vật trong truyện Kim Dung họ còn biết sơ sơ vì có coi phim, vì mấy truyện này có dựng thành phim. Vì có nhiều người chỉ thích coi phim chứ lười không chịu đọc, dù biết chữ. Phim ảnh nói chung không thể bằng sách trong việc bồi dưỡng óc thẩm mỹ cho chúng ta được. Vì làm biếng đọc nên ngôn ngữ nói cũng sẽ không có trơn tru. Đám này tiếp xúc khách hàng, họ chán vì kiến thức ít ỏi, 1 hồi không biết nói gì bèn nói lại cái cũ. Cái gì cũng không biết nên khách sẽ chê ngu. Gặp nhau 3 lần cũng mỗi chuyện đấy kể hoài.

Biết chữ mà không đọc thì đầu óc đơn giản. Đầu óc đơn giản thì sẽ làm lao động giản đơn. Xã hội chia 2 nhóm, lao động trí óc và lao động phổ thông. Lao động trí óc là có văn hóa đọc để tiếp nhận kiến thức không ngừng, nhóm này sau này làm chỉ huy, làm chủ. Do điều kiện không được đi học ngày nào nên không biết chữ đã đành, không trách họ, còn đám biết chữ nhưng lười đọc thì thẳng tay loại. Nó biết chữ mà làm biếng đọc, thì chuyên môn sẽ rất kém, vì tài liệu chuyên môn đâu có dựng thành phim hay clip cho mấy đứa nó coi được.

Mình cứ kiểm tra năng lực hết rồi mới tuyển, kể cả người quen gửi gắm vào, nhận hết, cho thi, thi đạt thì vô làm, không thì thôi. Trong vòng 30 phút phải đọc xong các bài thi, và trả lời tóm tắt ý chính. Bạn nào không quen mà đọc chậm, thì cho rớt, chứ vô làm việc kém, mọi người làm xong 10 việc nó mới xong 1 việc. Dù nó nói chỉ cần ăn lương 1/10 thì mình cũng không nhận, ngồi chật chỗ.

Dù ứng viên tốt nghiệp thạc sĩ tiến sĩ mà đọc chậm quá, mình có thể bố trí vô nhóm lao động phổ thông ở dưới xưởng. Không chịu nhìn chữ thì cho nhìn máy móc và sản phẩm, bưng bê khuân vác. Không chịu nữa thì gia nhập đội quân thất nghiệp ngoài kia, về cho cha mẹ nó nuôi tiếp.

Chứ tuyệt đối không cho thể loại lười đọc làm văn phòng hay chỉ huy nhé. Tốt nghiệp đại học mà tranh làm công nhân với các bạn do điều kiện mà không được đến trường ngày nào, tranh việc với các bạn không biết chữ thì ác quá...

Lấp liếm và mỏi miệng

Hôm nay mình coi chữ TRUST. TRUST là lòng tin. Lòng tin là thứ quý giá nhất trên đời. The most expensive thing. Mất nhiều năm để gây dựng (take years to earn), nhưng vì vài ba giây làm mất (a matter of seconds to lose).
Các bạn trong hãng vui lòng ghi việc cần phải làm vào sổ. Việc gì chưa làm, do quên, nếu được nhắc, lập tức làm ngay. Tuyệt đối không được lấp liếm nói đã làm rồi. Ráng bịa ra đã gọi nhưng ông đó chưa bắt máy. Dạ đã gửi mail cho ổng, ổng nói OK anh. Nhưng thực tế là chưa, lúc đó mới làm. Anh sẽ kiểm tra ngay lập tức và hậu quả thì mọi người đã biết.
Anh không chấp nhận mọi sự không trung thực từ nay về sau. Chưa làm thì nói chưa làm. Không làm thì nói không làm, anh giao người khác phụ trách. Mình nói dối, ăn cắp, dù chỉ 1 lần thôi, nhưng sẽ đánh mất lòng tin từ người khác. 1 LẦN BẤT TIN, VẠN LẦN BẤT TIN. Ông bà mình nói có sai đâu. Cái này mình tự trách mình chứ không trách người khác, tất cả là do mình hết.
Thương lái Trung Quốc làm mất lòng tin của người dân Việt Nam vì họ đã nói 1 đằng làm 1 nẻo, tự đánh mất lòng tin, chứ không phải là người Việt Nam tự nhiên không tin họ. Vợ không tin chồng thì chồng nên coi lại mình, sao để vợ không tin thế. Nhà cung cấp không cho khách hàng nợ nữa, lỗi là tại khách hàng, cứ đàng hoàng tử tế đi, đến hẹn là trả nợ, kẹt tiền thì nói kẹt và xin gia hạn thì làm gì có chuyện không ai cho NỢ. Có nhiều đối tác hãng mình, cứ tiền mặt trả trước thì mới nói chuyện, vì mấy lần chính miệng giám đốc gọi điện nói là ngân hàng fax lệnh chuyển tiền liền…nhưng có đâu. Tuần sau mới trả. Lúc đó lại lấp liếm cái máy fax bị hư, cái tài khoản ngân hàng hết tiền giải ngân, rồi thậm chí con bé nhân viên ngân hàng nó bị đau tay nên không fax được. Thấy coi thường khi nghe những lời bao biện như thế.
Có lần Tony thuê đơn vị sửa chữa nhà ở Thủ Đức . Cậu chủ thầu xây dựng đi lên đo đạc để báo giá. Đang làm thì điện thoại reo, nó nói " rồi rồi, đang chạy qua đây, tới đường Lê Văn Sĩ rồi, còn 5 phút nữa tới. Chờ em chút" rồi cười hềnh hệch. Nói "ông khách kêu qua kiểm tra chất lượng công trình em xây cho ổng năm ngoái, nó bị thấm nước. Nhưng em ưu tiên anh trước".

Thấy sợ quá,Tony nói khỏi báo giá đi em. “Vì công trình của anh vài bữa nếu bị sự cố vậy, em cũng nói lấp liếm vậy chắc anh chết. Em nói 5 phút qua ngay, ông kia ngồi đợi, trong khi đó từ đây qua bển cũng mất 1 tiếng. Em làm mất thời gian của người khác, thay vì em nói thật 1 tiếng nữa qua, thì ông kia lại có thể sắp xếp công việc đi đâu đó, thay vì ngồi chờ rồi sốt ruột rồi gọi, rồi lại nghe 1 phút tới liền..nhưng em đang tận Thủ Đức. Cả xã hội này bị lãng phí thời gian kinh khủng nếu ai cũng 1 dây chuyền nói dối như em”.

Rồi có ông khách hàng, thấy đạo mạo cũng hay nói chuyện đời. Bữa ngồi nhậu chung, ổng vừa kêu thức ăn, khui bia ra chuẩn bị uống. Thấy điện thoại reng, vợ hay con gì đó gọi, ổng nói đang trên đường về. Sắp tới rồi, đang kẹt xe chỗ cầu Thị Nghè, chờ chút đi. Rồi cười ha hả, nói cứ nhậu thoải mái đi, khuya anh về cũng được. Mình thấy khinh bỉ liền, nói dối cả với con nít. Nên thôi, không có nhậu lần 2. Nhìn mặt thấy khinh bỉ thì tôn trọng gì được mà cụng ly, mà nói chuyện. Vì thể loại nói dối riết thành quen mồm, gặp ai cũng nói, làm gì cũng không thành thật được. Chuyện vô thưởng vô phạt cũng xạo cho được. Nếu bạn thuộc thể loại này, thì gặp ai cũng nên im miệng. Không ai nói bạn bị câm.

Cả cuộc đời mình nên xây dựng lòng tin, từng li từng tí một. Vì không còn lòng tin thì chính mình mới là người thiệt hại. Có sao nói vậy, thành thật, trung thực…thì sẽ có cảm tình từ người khác. Và lúc đó, muốn gì cũng được, làm gì cũng thuận lợi. Vì người ta tin.

Còn cứ nói dối, thì cứ phải chạy theo. Phải động não nghĩ ra cách chống chế. Và trí nhớ phải tốt để nhớ hôm bữa mình lấp cái gì, liếm cái gì…

Cả đời không khá nổi vì hẻm có ai tin. Cả cuộc đời cứ lấp và liếm.

Có khi lấp không được, thì phải đào lên mà liếm….

Dọn dẹp và sắp xếp

Các bạn coi cái hình bảng hiệu này nhé. Bảng hiệu này được treo rất nhiều ở nước ngoài. Đầu tiên là mấy chỗ có nhiều trẻ em. Nhưng sau đó, nhiều người lớn có dơ dáy bầy hầy hơn cả trẻ em, nên người ta treo luôn ở mọi nơi.

Clean up là dọn dẹp, sắp xếp.

Nhiều công ty phỏng vấn, thấy ứng viên kéo ghế ra ngồi xong cái đứng lên bỏ đi, đánh rớt luôn, vì không biết xếp lại cái ghế. Ly nước uống dở trên bàn cũng không đem dẹp. Cứ để đó. Mở cửa ra rồi không khép lại. Lấy giấy tờ xuống coi rồi không bỏ lên. Lấy hàng ra coi rồi vứt lung tung trong siêu thị. Làm rớt rác xuống đất mà cũng không buồn cúi xuống nhặt bỏ vào thùng rác. Hôm bữa Tony vô phòng họp công ty kia, thấy phòng họp mùi thức ăn còn nồng nặc. Trên bàn còn cây tăm xỉa răng còn dính chút máu, và 1 miếng thịt nhỏ bên cạnh cây tăm. Thấy lạnh sống lưng. Ăn sáng thì phải ăn ở nhà hay ở ngoài chứ, mắc mớ gì đem lên công ty ăn. Mình phải tự quản trị thời gian của mình chứ, 8h vô làm là 8h vô làm. Còn không dậy sớm được để ăn, ỉa hay tắm rửa, thì nhịn ráng chịu. Không thể ăn cắp giờ làm để thực hiện hành vi cơ bản này được.

After yourself tức sau khi sử dụng xong. Clean up after yourself là phải làm sạch sẽ, phải dọn dẹp, trả lại hiện trạng y chang như cũ. Pick up là nhặt lên. Đổ giọt nước xuống sàn phải lau khô. Vấy bẩn chỗ nào thì phải làm sạch chỗ ấy.

Yr habits are a reflection of you: Thói quen của mày chính là tấm gương phản chiếu mày là ai. Habit (đọc là há bịt) là thói quen. Reflection (đọc là rì phéc sình) là phản chiếu lại, phản xạ lại.

Nên mình phải để ý, ở đâu treo tấm bảng này, mình vô phải quan sát coi trật

tự của nó thế nào, sử dụng xong, trả lại nguyên trạng. Nên nếu mình làm cha làm mẹ, nhắc nhở con kỹ việc này. Còn nếu là mình, phải chịu khó để ý quan sát, kẻo bị sỉ nhục ở nước ngoài. Họ rất khó chịu khi mình bày ra mà không dọn dẹp. Hay lau tay thiệt khô mới bước ra ngoài, đừng làm cái cái nắm tay ở cửa ướt nhẹp, người sau mở cửa, sờ vô cái tay cầm ướt nhẹp như vậy, người ta sẽ sợ hãi vì gớm.

Cách đây mười mấy năm, Tony đi Anh Quốc ghé đứa bạn đang du học. Nó thuê phòng ở 1 cái nhà gần trường, toilet và nhà tắm phải dùng chung với chủ nhà. Cái mình sử dụng xong, có tấm kính chắn giữa nhà tắm và bồn cầu, nhưng không rõ sao nước nó vẫn văng ra ngoài được. Cái cuộn giấy vệ sinh mình lấy ra sử dụng, quên bỏ lại trên kệ phía trên mà để ngay trên bồn rửa mặt. Bồn cầu xài xong lại không đậy nắp. Lúc đó còn ngáo ngơ, mới ra trường không được ai dạy dỗ mấy cái này.

Tối, nhỏ bạn đi về, bà chủ nhà kêu lên. Bả hỏi là ở Việt Nam, bộ tụi mày không được dạy về clean up after use hả. Mày lúc mới qua cũng vậy, tao nói miết mới sửa. Còn bữa này your friend (ý nói Tony) lại tiếp tục didn’t clean up after himself. Mày nói với bạn mày là "his mom is not here".

Mình nằm trong phòng lắng tai nghe. Thấy có tiếng cười của sinh viên mấy nước khác cùng nhà trọ. Có 1 sự cá nục không hề nhẹ.

Chuyện ngủ

Mình có 24h/ngày, chia làm 3 cho việc ngủ, cho việc làm và cho việc cá nhân. Như vậy, giả sử đời người là 99 năm, thì 33 năm ngủ, 33 năm mần ăn kiếm tiền và chúng ta thực sự chỉ sống có 33 năm, cho n hoạt động từ hạc tập, ven nghệ ven gừng, yêu đương gia đình, bạn bè, du lịch, cà phê cà pháo...

Như các sinh vật khác trên trái đất, cuộc sống diễn ra ở 2 trạng thái chủ yếu là thức và ngủ, kể cả cây cỏ, chim muông. Việc nằm yên và nhắm mắt sẽ giúp các tế bào mới được tái sinh ra thay thế các tế bào cũ, kể cả các nơ ron thần kinh. Nên phải ngủ đủ 6-8 tiếng trong ngày, kể cả việc ngủ các giấc ngủ ngắn để bù lại việc chúng ta không có 1 giấc ngủ sâu liền tù tì. Thời gian thích hợp nhất cho việc ngủ, ở nông thôn là 10h PM và thức dậy lúc 5h AM. Còn ở thành phố là 11h và 6h. Các bạn trẻ lỡ có gen di truyền không cao thì phải ngủ trước 11h đêm, vì tế bào xương chỉ nhân chia lúc 11h00 đến 2h00 mà thôi. Nên uống 1 ly sữa lớn loại giàu canxi trước lúc ngủ 45 phút để tăng hiệu quả tối ưu cho chiều cao. Hồi dượng tốt nghiệp đại hạc chỉ có 1m 75. Tình cờ đọc được bí quyết này, có niềm tin mãnh liệt, nên mới mua sữa tươi của Úc hay New Zealand, tuần nào cũng hết 3 hộp. Năm 25 tuổi, đo lại thì được 1m78, cái ngưng uống sữa, sợ năm nào cũng tăng lên 1 cm vậy thì năm 45 tuổi sẽ là
2 mét.

Các bạn thức chủ yếu bây giờ là vì cái internet. Tuy nhiên, cái gì cũng phải có giới hạn. Hàng ngày, coi FB 1-2h thì còn được, coi miết cả chục tiếng đồng hồ thì bị nghiện mất rồi. Phí phạm thời gian quá, cuộc sống ngoài đời thật hay hơn nhiều so với cuộc sống ảo. Tò mò là tốt, đặc biệt trong nghiên cứu khoa học, tìm tòi cái mới để hạc, cái mới để làm ăn, vùng đất mới để đi đến du lịch...còn tò mò chuyện cá nhân của người ta, thì chẳng tạo GDP cho xã hội. Hay ngay cả việc đọc sách sau12h đêm cũng không nên. Trừ các bạn

làm ca đêm thì buộc phải ngủ ngày để bù lại, thì đa số chúng ta làm ngày và ngủ đêm. Chúng ta chỉ có 24h, nếu dành nhiều cho mạng ảo tức phải cắt thời gian các hoạt động khác. Mở cả ngày rồi, cần nhắm lại trong 6-7 tiếng cho con mắt của mình nó nghỉ ngơi, ngày mai nó lại mở tiếp cho mình làm ăn hạc hành.

Hôm bữa có mấy bạn CLB con dượng qua Villa De Tony uống gụ, rồi ngủ lại. Lúc 2h sáng dượng thức giấc, xuống dưới phòng khách thì thấy 3 bạn vẫn say sưa ôm laptop. Hỏi sao không ngủ đi, thì báo là mắc đọc tài liệu và chat trao đổi hạc tập. Mới nói đâu đưa dượng coi, thì thấy mở toàn web tin tức ruồi bu nhảm nhí của ca sĩ diễn viên, chat toàn với nick " khoai lang mọc mầm" và "nắng hồng sót lại", nội dung là "bạn tắm chưa, có tắm nước nóng hem, bữa nay ăn món gì, ca sĩ X sửa mũi đẹp hay xấu...". Chi vậy.

Nên tắm nước ấm trước khi ngủ. Mặc quần què áo cụt, đừng có quần jean hay áo sơ mi đóng thùng, đội mũ cối. Chọn loại rộng rãi và vải 100% cotton. Quánh răng sạch sẽ, rửa mặt bằng sữa rửa mặt cho hết chất nhờn và bụi bám do đi xe máy cả ngày, đừng rửa mấy loại sữa này vào buổi sáng vì chạy xe ra đường có khi nắng nó táp vô, hết đẹp. Các bạn nữ đừng có bắt chước mấy diễn viên phim Việt Nam, ngủ mà vẫn quánh môi son má hồng, gắn maccara, lỡ ngủ há mồm, nước miếng và ghèn thi nhau chảy, thì tội nghiệp cái gối.

Rèn luyện tính kỷ luật cho mình. Đừng nuông chiều bản thân. 11h ngủ là phải ngủ. 6h dậy là phải dậy. Trừ những ngày đặc biệt như lễ tết, tiệc tùng...ngày bình thường là phải ngủ sớm và dậy sớm tập thể dục thể thao. Mình mà ngủ quá 8h trong ngày, não mình bị lag hay idle, rất nguy hiểm, đứa ngủ nhiều nhìn biết liền, vì cái mặt nó sưng xỉa, nhìn ngu ngu. Hẻm có thanh tú được. Ngủ đủ và sâu sẽ có trí nhớ tốt, gương mặt đẹp sáng bừng, hạc tập hay làm việc đều có năng suất cao.

Thiếu ngủ hay dư ngủ cũng đều làm cho người mình nó xấu xí. Xấu là dượng hẻm có chơi, nhìn nhức đầu thấy mẹ.

Các câu hỏi cắc cớ

Thỉnh thoảng bạn vẫn gặp những câu hỏi, mà Tony tạm gọi là cắc cớ, thường của nhóm người hoặc ngáo ngơ hoặc thích gây lộn. Ví dụ: mày thấy phở ở Hà Nội so với phở ở Sài Gòn cái nào ngon hơn. Mày đi Trung Quốc, Hàn Quốc thấy gái ở bển so với gái Việt Nam đẹp hay xấu? Mày thấy Thanh Lam hát bài "Nửa đêm ngoài phố" hay hơn hay Bảo Yến hát hay hơn. Bác sĩ tốt nghiệp ĐH Y Khoa Huế và ĐH Y Khoa Tp HCM, ai giỏi hơn. Mày thấy thanh niên Mỹ béo phì hay thon thả….

Và ngày xưa khi còn khờ dại, Tony cũng gân cổ lên cãi với các câu hỏi dạng này. Vì thích Việt Nam nên nói gái Việt Nam đẹp hơn. Thích Sài Gòn nên nói phở Sài Gòn ngon hơn. Thích Bảo Yến nên nói Bảo Yến hát hay hơn. Qua Mỹ được 1 tiểu bang thấy bạn bè toàn béo phì nên nói tụi Mỹ béo lắm, đứa nào chả béo. Rồi suốt ngày cãi nhau với bao nhiêu người, với những câu hỏi tương tự về mọi ngóc ngách của cuộc sống. Rồi giận rồi hờn.

Sau này qua HBS học, thấy học viên nào đặt mấy câu hỏi giống vầy, các giáo sư sẽ chỉ mỉm cười và im lặng. Xong ổng đưa micro cho học viên khác, không thèm trả lời. Mình mới thắc mắc, nói ủa sao thầy không trả lời vậy. Cái ổng mới nói, với các câu hỏi dạng này, nó sai từ phương pháp đặt câu hỏi, nên tốt nhất là im lặng. Nhưng có lần có một thầy cũng trả lời, câu hỏi là theo ý kiến riêng của thầy, Pizza ở Ý ngon hay ở Boston ngon hơn ạ? Thì ổng nói là tui thấy ở Boston ngon hơn, vì tui sống ở đây 20 năm, quen khẩu vị ở đây. Và quan trọng hơn là tui nói ở đây ngon, tui có thể chạy ra tui ăn liền chứ không thể bay qua Ý được. Nói xong, cả lớp cười ồ. Riêng anh người Ý nóng máu lên, đứng dậy phản ứng liền, nói Pizza và mì ống là đặc sản riêng có của người Ý, sao dở hơn người Boston làm được. Vâng vâng và vâng vâng. Cái mấy cánh tay khác giơ lên, định phản biện. Ông thầy mới nói, đừng nên phản ứng vậy, vì sẽ không đi tới đâu, và rất nhảm. Vì sao, ổng giải thích:

1. Nói Pizza ở Ý và ở Boston. Ý là ở đâu? Thành phố nào. Có hàng ngàn tiệm Pizza ở Ý và mấy trăm quán Pizza ở Boston, so sánh dựa trên cơ sở nào, quán nào, loại bánh nào? Có quán sang trọng cũng có quán bình dân. Có quán à-la-carte (gọi món) và cũng có quán fastfood (thức ăn nhanh). Có đầu bếp chuyên nghiệp và cũng có mấy bà nội trợ tự làm ở nhà. Còn nếu lấy trung bình hay bình quân hay nhìn chung thì phải có cơ sở, khảo sát bảng biểu đàng hoàng thì mới nói.

2. Ngon hay dở, đẹp hay xấu, xinh hay không xinh, tuyệt vời hay nhảm nhí, sang hay quê, vừa miệng hay không….là các tính từ 100% cảm tính, tức cảm nhận của mỗi cá nhân. Họ có gu thẩm mỹ, văn hóa, giới tính, sự trải nghiệm khác nhau thì sẽ cảm nhận khác nhau. Nên khi tôi nói " theo ý kiến của riêng tôi", thì phải được tôn trọng chứ mắc mớ gì cãi lại hay chê bai. Cơ sở nào để mình thì đúng thì người khác thì sai, cơ sở nào cho rằng cảm tính của mình là văn minh còn của người là thấp kém? Còn trích dẫn từ báo chí hay sách vở, thì cũng chỉ là cảm tính của nhà báo đó, quan điểm của tòa soạn đó, của nhà văn đó, của nhà xuất bản đó thôi. Không thể lấy làm chuẩn được.

Như Tony Buổi Sáng, có người đọc thấy hay, nhưng cũng có người thấy dở. Có người đọc và nắm được cái thông điệp truyền tải, có người chỉ coi chi tiết nào hài để cười. Có người nghĩ là "đá xéo" mình, vì cái xấu của mình được ổng mô tả thật quá, nên giận không đọc nữa. Có những cuốn sách nói về tật xấu, có người phải mua cả chục cuốn, vì vừa mua xong, mở ra đọc bài đầu tiên, tưởng nói mình, giận xé sách. Nhưng tò mò nên mua lại, đọc bài thứ hai, lại tưởng nói mình, xé tiếp. Sách có bao nhiêu bài là bấy nhiều lần xé.

Tony mở sách cũ say mê một thời ra đọc, mới thấy các bác nhà mình viết văn cảm tính và áp đặt quá. Món ngon Hà Nội, cảnh đẹp Hà Tiên, nhan sắc Tuyên Quang, cà phê Buôn Mê Thuột ngon nhất thế giới,… đọc thấy toàn ý

kiến chủ quan của tác giả. Ai nói ngược lại (đám đông mặc định là đúng vì tư duy lối mòn của mình) là bị ném đá tơi bời. Các chủ đề này suốt ngày gây tranh cãi, cứ có ý kiến mới là đám đông sẽ không chịu, vì khác với CÁI CŨ, CÁI QUEN THUỘC. Tính" thủ cựu" thì Tây Tàu đều bị, Tàu nhiều hơn Tây do giáo dục cứng nhắc rập khuôn, ít sáng tạo, kiểu tầm chương, trích cú của thầy nho xưa, sách có câu, sách có câu…

Thậm chí, để tranh luận khi có ai chê Tony Buổi Sáng viết dở, có người có viện "dòng 30 từ dưới lên, trang 27, cuốn Tam Quốc Diễn Nghĩa xuất bản năm 2990 có nói, ông Tony Tèo là người viết hay nhất thế kỷ 22…" thì cũng chỉ có tác dụng tham khảo. Hay-dở là cảm tính, là ý riêng của ông La Quán Trung chứ mắc mớ gì xem đó là chân lý?

480 USD ++

“ Cháu xin chào Tony Buổi Sáng, cho phép được gọi là chú, xưng cháu a! Cháu làm Tour Guide chuyên dẫn tour cho người nước ngoài. Lần gần đây nhất cháu dẫn khách đi may áo dài. Cháu được giới thiệu tới một nhà may theo cháu thấy cũng khá ổn, không quá đắt, khách cũng rất thích. Nhưng có một điều là ở đây nếu ai dẫn khách tới sẽ hưởng 10% hoa hồng. Ban đầu cháu thấy việc này cũng bình thường. Nhưng gần đây, cháu có đọc bài viết của chú về Du Lịch nên cháu lo lắng không biết việc nhận số tiền đó có làm cháu phục vụ khách kém đi không, dần dần sẽ hình thành thói quen xấu (như chỉ dẫn khách tới cửa hàng duy nhất đó thôi) hay không (dù sản phẩm cung cấp cho khách không phải là tồi). Cháu rất mong sẽ nhận được câu trả lời của chú!”

Tony reply: Vui lòng gọi dượng xưng con cho nó Nam Bộ. Vì tui gốc Cần Thơ nghen cô nương. Việc điểm du lịch gửi lại 10% cho hướng dẫn là bình thường. Có tiền mới có động lực làm việc. Chỉ sai khi dịch vụ hàng hóa ở đấy kém mà mình ép khách vô cho được. Hay chủ động gửi giá, áo dài 1 triệu chứ nói cửa hàng báo giá cho khách 2 triệu, rồi mình ghé lấy sau. 10% là hợp lý cho ngành dịch vụ, ở Mỹ người ta cũng tip 10-15%, mình biến tướng nó mới ra tiêu cực.

Còn việc sử dụng 10% đó thế nào là tùy mình, ngay cả khách hỏi mình cũng nói luôn, chả sợ. Kêu cửa hàng cắt thẳng vào giá cho khách, hay lấy rồi cho lại khách hay mình cất, đều được. Giống như tiền tip. Đưa thì lấy thôi, miễn là phải phục vụ cho tốt. Không sĩ diện nhưng cũng không chụp giật.

Kể nghe chuyện cũ. Thời còn sinh viên, có lần Tony đưa đoàn khách Nhật đi mua ở 1 cửa hàng gốm sứ. Khách mua 200 USD và Tony được 20 USD. Xong Tony nhận, ra khỏi cửa hàng, gửi lại 20 đô này cho khách, nói tiền commission của guide đó, tao gửi lại mày. Khách rú lên từng hồi vì sung

sướng, trước khi ra sân bay về nước, gửi lại 1 lá thư. Trong thư viết " Tụi tao xúc động vì cách mày thể hiện, có 20 USD mà mày cũng đưa lại. Mày lại đẹp trai và ăn nói có duyên quá. Tao và bạn bè sẽ quay lại VN vì VN có những người dễ thương như mày". Kèm theo 500 USD.

Hỏi, qua hành động trên, Tony và đất nước của anh ấy đã lãi được bao nhiêu đô?

Lời thề Hippocrates

Hôm trước, một đệ tử đến tạm biệt anh Tony và tạm biệt Sài Gòn, về Đắc Nông để làm việc. Cậu ấy vừa tốt nghiệp ĐH y khoa Tp HCM, và về quê chứ không bám trụ Sài Gòn như các bạn trong lớp. Nó nói em thi vào ĐH y khoa, thật ra là không đủ điểm nếu không được ưu tiên miền núi. Nên em phải về anh à, chính cái chữ "miền núi" đó đã giúp em có 1 cơ hội vào giảng đường. Rồi sau vài năm nữa, nếu muốn học tiếp thì có thể em lên lại Sài gòn, thì cũng không muộn anh há. Mình nói ừa, thanh niên còn trẻ, cứ trải nghiệm, ở trên đó, em còn có thể trực tiếp chẩn đoán mổ xẻ, chẳng mấy chốc mà kinh nghiệm làm việc còn hơn các bạn ở đây, khi ra trường chuyên môn chỉ dừng lại ở việc pha trà rót nước cho các cây đa cây đề. Làm không công ở bệnh viện Chợ Rẫy mấy năm trời làm gì em, em đào tạo làm bác sĩ mà, đâu phải y tá đâu. Sống trên đời biết ơn nghĩa như em, ơn nghĩa với người, ơn nghĩa với vùng đất em sinh ra, ơn nghĩa với vùng đất em lớn lên…. là hết sức đáng quý. Lòng biết ơn là cái giúp con người khác các động vật khác. Em làm gì thì làm, đừng có đánh mất mình vì chút vật chất cỏn con, em hãy kiêu hãnh để ngẩng đầu với chính em. Chia tay, mình tặng nó cuốn sách You Can Win mà mình rất ưa thích, và dặn dò, dù gì đi nữa, phàm đã chọn nghề y cao quý, thì chớ có quên lời thề Hippocrates.

Sinh viên y khoa khi tốt nghiệp, đều phải tuyên thệ, còn gọi là lời thề Hippocrates, ông tổ của ngành y phương Tây. Coi như lời hứa danh dự của nghề. Mà tiếng Việt mình cũng hay, có 2 nghề mà người ta gọi là bác, là bác sĩ và bác tài….đơn giản vì giống nhau ở chỗ, đều nắm sinh mạng của người khác trong tay. Nên khi hành nghề phải tuyên thệ, vì 1 phút chốc nào đó, chất con nổi dậy lấn át chất người, sẽ vì mình hay vì tiền mà đánh đổi mạng sống của người khác. Những nhiệm vụ lớn lao, người ta bắt buộc người nhận nhiệm vụ phải quỳ xuống tuyên thệ, vì chỉ còn cách duy nhất là đánh vào tiềm thức, đánh vào lương tri, tận sâu trong tâm khảm họ….trước những cám dỗ vật chất. Và một khi đã tuyên thệ, người ta sẽ sợ hãi khi vi phạm,

một nỗi sợ vô hình.

Nói đến nghề y mới nhớ, hồi còn ở quê, ở đầu thị trấn có một bác sĩ, tên A. Lúc đó còn học tiểu học, có lần sáng ngủ dậy, mình bị sốt cao rồi ói. Bà dì chạy ra vườn hái lá chùm ruột giã rồi đắp trên trán cho mát, nhưng một hồi sau thì tình hình cũng không khả quan hơn, sốt còn cao hơn nữa, mặt mũi xanh lè. Má mình phải nghỉ dạy, lật đật đạp xe đèo con chạy ra thị trấn, ghé nhà bác sĩ A nhờ khám. Xuống xe, mình đi loạng choạng vào sân nhà ổng và có ói 1 ít vào bồn hoa, thật ra cũng chỉ toàn nước thôi chứ có ăn uống gì. Ổng đi ra, đứng trên thềm cao, mặt mũi khó chịu nói sao chị lại để cháu ói vào bồn hoa, hai mẹ con đi đâu có việc gì. Má có la mình, nói sao con lại ói vào đó, rồi đứng khép nép nhìn lên, ánh mắt van lơn, nói bác sĩ ơi giúp giùm con chị, nó bịnh đột ngột quá. Mà bữa nay nhà chị không có tiền, chị chưa tới kỳ lãnh lương nên khi nào lãnh chị sẽ mang ra liền. Thấy ổng chần chừ nên má mình cũng tỏ ra khá lanh lợi khi đề cập là có quen cô Hay, cô Thạnh, cô X, cô Y.... tức các cô giáo cùng dạy trong trường Ninh Quang nhưng ở thị trấn gần nhà ổng, để ổng yên tâm là không bị xù. Nhưng ổng nhìn nhìn 2 mẹ con, nhìn chiếc xe đạp mini cà tàng rồi phán, thôi chị đi chở cháu đi chỗ khác đi, tui đang bận. Mình vẫn ngồi dưới đất và ói. Má mình năn nỉ nói bác sĩ cho cháu vô nhà, coi cháu giùm một chút có sao không, nếu nặng thì chị chở ra bệnh viện, làm ơn làm phước giùm chị, chị mang ơn suốt đời. Ổng nhìn cái bồn hoa và tức giận bỏ vào nhà, đóng cửa lại. Má đứng khóc như mưa trước nhà làm mình khóc theo, con nít mà, thấy mẹ khóc là hay khóc theo. Rồi sau đó hai mẹ con ra bệnh viện huyện, ở bên kia cầu Dinh, có ông y sĩ gì đó lấy viên thuốc màu vàng đắng nghét cho mình uống hạ sốt, nằm nghỉ một lúc thì về. Mình nhỏ xíu, đội cái mũ vải rộng thùng thình của chị Hai, ngồi phía sau xe đạp như con cóc, vịn chặt cái yên xe vì sợ té. Lúc đạp xe đi về ngang qua nhà ổng, mình có ngoái nhìn vào. Coi cái chỗ lúc nãy ói đã có ai dọn chưa, tự mình cảm thấy sợ hãi vì cái tội ói vào bồn hoa nhà bác sĩ. Và ám ảnh đến bây giờ, khi thấy ai đó dửng dưng trước mạng sống của người khác. Và giá trị của 1 cậu bé thông minh đẹp trai như vậy mà chẳng

đáng bằng cái bồn hoa ?

Và trên khắp đất nước hình chữ S này, không khó để bắt gặp hình ảnh những người mẹ gầy gò, quần đen và chiếc áo sơ mi đã sờn, đội nón lá, gồng mình đạp xe chở những cậu bé, cô bé nhỏ xíu như cái kẹo ngồi đằng sau ba-ga để đến trường với một niềm tin tươi sáng, rằng thế hệ người Việt tiếp theo sẽ không khổ cực như cha mẹ chúng.

Và cậu bác sĩ mà Tony nói ở đầu bài, sau khi về quê, trở thành 1 bác sĩ đầy tâm huyết. Sẵn sàng đến các thôn bản xa xôi để chữa trị cho mọi người. Làm nhiều nên chuyên môn cực giỏi. Một ngày làm việc, buổi tối vẫn đều đặn đi tập tennis rèn luyện thể lực và đến nhà thầy dạy tiếng Pháp trong thị xã Gia Nghĩa để hạc thêm. Nói cứ mỗi lần em lười biếng, chán nản vì buồn…thì lại nhớ đến những lời anh dặn dò, nhớ đến lời thề Hippocrates bên ngôi trường có cái hồ Bao Tử thân yêu.

Và bây giờ, cậu ấy đang thay đồ để tối nay đáp chuyến bay đi Paris hạc lên cao nữa, theo 1 hạc bổng toàn phần của chính phủ Pháp.

Bon Voyage, Bình !

Sắp xếp thời gian

Hồi lâu, dưới quê có một cậu con nhà hàng xóm, tên V, thi cấp ba miết không đậu, má nó nói thôi đưa lên tp cho Tony đào tạo. Nó ở chung với nhà Tony. Nó nói bữa nào em cũng kiệt sức vì nấu cơm, cái Tony đứng coi nó nấu ra làm sao. Đầu tiên là nó bỏ gạo vô nồi, đổ nước, cắm điện xong ngồi chờ. Cơm chín rồi, nó bèn nấu nước để luộc rau. Lại khoanh tay đứng chờ. A nước sôi rồi ! Nó reo lên, bèn lấy rau ra nhặt. Nhặt và rửa rau xong thì nước sôi lâu quá nên cạn queo, nó bèn đổ thêm nước, đứng chờ tiếp. Xong món rau luộc. Giờ đến món cá kho. Nó lấy cá ra khỏi tủ lạnh, a, bây giờ thì mình phải đứng chờ rã đông. Rồi kho. Bốn tiếng thì xong một bữa ăn gồm cơm, rau luộc, cá kho. Nói thôi em lên phòng nghỉ đây. Ăn hẻm vô vì em đã kiệt sức.

Đem chuyện này kể các bạn trong hãng. Mọi người cười hi hí, nói tụi em đâu có vậy. Cái mình nói tụi bây y chang chứ có gì khác đâu. Thời gian là công bằng với tất cả mọi người, nhưng có người làm được nhiều việc, cũng có người làm một việc không trôi. Có thể phụ thuộc vào hệ số thông minh, có những người bản năng là làm việc nhiều hơn người khác. Số còn lại thì phải được đào tạo để biết cách sắp xếp thứ tự ưu tiên trong công việc, theo anh, sơ đồ Gantt là hay nhất. Anh phân tích nè:

1- Việc đang diễn ra, không tác động vào nó cũng diễn ra, thì mình tranh thủ làm việc khác. Đứng nhìn vô đó làm gì? Chờ làm gì? Ví dụ: cơm trong nồi cơm điện. Có nhìn vào thì cơm cũng không ngon hơn. Hay fax cái hợp đồng, đứng nhìn trân trối vô cái máy fax thì nó cũng không chạy nhanh hơn. Anh thấy các bạn đứng chờ máy tính gửi mail đi mà sốt ruột. Đừng có để thời gian chết.

2. Việc người khác có thể làm được, giao họ làm, nhờ họ giúp. Như bạn A, mình là cán bộ xuất nhập khẩu, giữa bề bộn các email báo giá cho đối tác nhập khẩu, bỏ đi lên kho lấy mẫu là sao? Việc này có thể nhờ ai đó làm, bạn

tài xế ngồi rung đùi đó chi, sao không nhờ. Chỉ lên kho lấy cái mẫu mang về, thì ông xe ôm đi vẫn được. Mình dành thời gian cho việc email báo giá, khách hàng nó xác nhận, có phải mình xuất khẩu được đơn hàng cả trăm ngàn đô không. 50 ngàn đồng cho ông xe ôm vẫn lãi chán. Dao phay không dùng để chém ruồi hay gọt hoa quả.

3. Bạn B làm kế toán cũng vậy. Trưa qua anh thấy cái phòng họp không được sạch, anh nói ai rảnh thì hút bụi nha. Thấy em chạy lật đật đi hút bụi liền. Đang cần phải thanh toán để lấy bộ chứng từ, một ngày ngoài cảng phí lưu bãi phát sinh 20 USD/cont, thì ưu tiên hút bụi. Phê bình thì gân cổ lên cãi, nói hút bụi quan trọng hơn. Hút xong thì đã đến 4h chiều, ngân hàng không làm việc nữa, nên phải dời qua sáng mai giao dịch. Người lúc nào cũng chạy như con rối, vì không biết cái gì ưu tiên hơn cái gì. Mua vé máy bay hay văn phòng phẩm thì kêu họ giao cho mình chứ mắc mớ gì phải chạy đi lấy. Ai gọi cũng dạ và làm ngay, lao ra đường vun vút, nhưng việc gì cũng không xong.

4. Hôm hãng mình đóng cửa đi công tác, mọi người tranh thủ khởi hành từ Đà Lạt về Thành phố từ lúc 4h sáng để chiều 1h30 mở cửa làm việc, bao nhiêu thứ đang tồn đọng. Bạn C vẫn không về, chiều anh gọi thì vẫn ngồi bờ hồ Xuân Hương đợi ông khách hàng về chung “cho vui”, mặc dù đi hai xe. Và đến khuya hôm sau mới về đến Sài Gòn. Anh hỏi thì ông khách hàng nói đi đường tối thui, xe nó chạy trước, xe tao chạy sau, tao thấy không có gì vui.

5. Trước đây hãng mình có bạn D, phụ trách nhập khẩu nguyên liệu. Anh Tony đi công tác, dặn dò các việc như báo giá, hỏi tình hình lô hang nguyên liệu, theo dõi mẫu…để sản xuất lô hàng xuất khẩu, em nhớ nha D. Nó dạ ran, ghi chép vào sổ khí thế. Cuối tuần về, thấy việc gì cũng chưa làm. Hỏi chứ tuần qua em bận gì, nó nói bận dịch file tiếng Anh cho ông Thế, là ông khách mới quen. “Em dịch ngày lẫn đêm, vì đó là đối tác khách hàng, em phải chăm sóc”. Còn nguyên liệu nhập về cảng không ai lấy, phạt hết mấy trăm đô tiền lưu cont lưu bãi. Nhà máy sản xuất thì không có nguyên liệu

nên mấy chục công nhân ngồi chờ. Ngày xuất hàng bị dời lại, nhà nhập khẩu nó giận nó hủy hợp đồng. Bên DHL mắng vốn nói gọi miết không ai fax công văn qua để giao mẫu. Các anh chị khác thì nói ai kêu làm gì bạn D cũng cáu, D nói đừng giao nhiều việc, tôi không phải ba đầu sáu tay, việc gì cũng phải từ từ. Hãy để tôi dịch tài liệu để con ông Thế. Con bé đó năm nay lớp 9 rồi, xong lớp 12 là phải đi Mỹ du học. Chỉ có ba năm nữa thôi nên việc này rất gấp, không thể chậm trễ.

Nghe nó trình bày xong, có một gương mặt thanh tú thảng thốt, môi miệng mím chặt không nói nên lời. Và Tony đã khóc.

Chuyện vệ sinh

Ở các nước tiên tiến, học sinh được dạy rất kỹ về vệ sinh cơ thể. Do đặc thù là hay ra mồ hôi, và vận động nhiều, nên mùa hè ở nước ngoài (hay phần lớn thời gian trong năm ở nước ta), cơ thể bạn nam phải được vệ sinh sạch sẽ. Ở Việt Nam thì không ai được học cái này cả, nên nói chung một số sinh viên nam hay nhân viên nam ở môi trường văn phòng không được thơm, gây khó chịu cho đồng nghiệp nhưng không ai dám nói vì ngại. Đặc biệt là các bạn phải có việc chạy ra ngoài lúc trời nóng bức, xong cái vô văn phòng máy lạnh, rút chân ra khỏi giày cho mát, thì ôi thôi, chuột ở đâu chết ấy nhỉ? Tony lược dịch từ bài học ở trường nước ngoài và thêm thắt chút đỉnh cho phù hợp điều kiện nước ta.

Các bạn nam đọc và cố gắng làm theo nhé. Các bạn nữ thôi thì coi như đưa bài này cho các cậu ấy đọc để nhắc nhở một cách ý nhị "rằng em yêu anh, ố ồ ồ ố ô..."

1. Trời nóng, ngày phải tắm gội hai lần. Buổi sáng, dùng xà phòng khử vi khuẩn (bảo vệ được vi khuẩn không xâm nhập khoảng 6h -10h) trước khi đi làm cho sảng khoái, một lần vào buổi tối trước khi đi ngủ. Tắm ban đêm nhớ dùng xà phòng thơm có độ kiềm thấp hoặc không dùng cũng được, nhưng nên dùng sữa rửa mặt để làm sạch bụi bẩn bám sau một ngày đi xe máy, chất nhờn tiết ra quện với khói xe máy nếu để lâu sẽ thành những bông hoa nhỏ trên mặt. Sữa rửa mặt không phải là mỹ phẩm (cosmetics), chỉ là sản phẩm vệ sinh da (skin care), nhiều bạn nam hay nhầm cái này. Cái này bình thường, không phải là điệu đà đâu. Nếu không dùng được sữa rửa mặt, phải rửa nước thật kỹ.

2. Dùng bột thơm baby powder (loại cho em bé dùng) để thoa vào các vị trí có dấu sắc trong cơ thể (5 vị trí chủ chốt, đố bạn là cái gì) và bỏ vào giày để hút ẩm. Lưu ý chỉ dùng loại không có mùi hương. Vớ (bít tất) và quần lót,

quần áo thời trang công sở, một ngày một bộ, không được mặc lại vào hôm sau. Nên mua loại có nhiều cotton hơn hơn polyester sẽ hút ẩm tốt hơn cho khí hậu nóng của nước ta. Vậy chúng ta nên sắm 5 bộ đồ tây, 2 bộ đồ quần jean áo thun, 6-7 đôi vớ, 10 cái quần lót quần đùi là được.

3. Nếu bạn nam nào có hút thuốc thì sau đó phải nhai chewinggum or dùng kem đánh răng đặc biệt cho người hút thuốc (có bán trong siêu thị) trước khi đi gặp khách. Đừng để khách cứ ngại ngùng quay đầu chỗ khác rồi trong lòng mong muốn thằng này đi về sớm giùm, cho tao thở.

4. Nếu dùng nước hoa, phải xịt vào các vị trí không ra mồ hôi trong cơ thể, ví dụ phía sau dái tai hay khuỷu tay (cùi chỏ). Tuyệt đối không xịt nước hoa vào các vị trí có dấu sắc nhé.

5. Thường chúng ta hay đánh răng rồi mới đi làm, ăn sáng dọc đường trên đường đến cơ quan. Ăn sáng và ăn trưa là hai lần ăn, có nhiều mảng bám trên răng, dễ sinh vi khuẩn, sinh khí gây hôi miệng, do vậy phải chải răng trước khi vào làm ca chiều. Dùng nước súc miệng pha loãng 2-3 lần/tuần trước khi ngủ để làm sạch vi khuẩn trong khoang miệng hoặc nước muối cũng được. Buổi sáng nên uống một ly cà phê pha loãng hay trà xanh để hơi thở lúc nào cũng thơm tho, nói chuyện thơm ngát.

6. Ban đêm ngủ, chỉ mặc quần đùi rộng và thoáng.

7. Nếu đã đi làm có tiền, vào chiều chủ nhật, sau khi chơi thể thao, mình nên đi gội đầu và mát xa mặt để thư giãn, giúp máu lưu thông trên não, sẽ thông minh tỉnh táo vào tuần sau, học tập hay làm việc đều đạt hiệu quả cao nhất. Cao cấp hơn thì họ đi spa, mình ít tiền hơn thì có thể tự mua về tự tắm gội. Và vẫn đẹp rạng rỡ, không thua kém tài tử quốc tế nào. Có gương mặt đẹp thanh tú, cơ thể cân đối khỏe mạnh thì làm gì cũng thuận lợi hanh thông.

(Biên soạn theo tài liệu của một trường trung học quốc tế Singapore)

Hạc ngoạ ngữ

Bữa nay Dượng nói về chuyện học ngoại ngữ và tầm quan trọng của việc học ngoại ngữ. Mấy con dượng lắng nghe nhé, ghi chép vô vì dượng nói như thi tốp-phơ ấy, nói một lần thôi chứ hẻm có nói lại.

Là con gái, phải học ngoại ngữ. Để chi, tăng cơ hội kiếm chồng. Dân số Việt Nam có 90 triệu thì chỉ có 45 triệu đàn ông. Trong khi ngoài kia có 3.5 tỷ đàn ông trên thế giới. Nên xác suất thống kê mà nói, mình có ngoại ngữ, lấy Việt hẻm được thì lấy Tây, nên coi như mình có nhiều lựa chọn hơn. Mấy anh Việt Nam lôm côm mà hắt hủi mình, các bạn hất mặt lên trời cho dượng, nói do you think you are delicious (mày tưởng mày ngon hả) liền. Tụi nó sợ, biết đâu sẽ điều chỉnh lại hành vi, sẽ nâng như nâng trứng, hứng như hứng hoa. Thế giới phẳng rồi, không nên thủ cựu phân biệt Tây Ta. Cứ là người, đàng hoàng tử tế thì lấy, quốc tịch nước nào cũng được.

Là con trai, phải học ngoại ngữ. Để chi, tăng cơ hội kiếm tiền. Ở Việt Nam ít việc thì xách giỏ qua nước khác mần. Tạo hoá sinh ra đàn ông và đàn bà, từ ngàn xưa đã phân công lao động rõ ràng rồi. Trai săn bắn, gái hái lượm. Nó là con gái, nó hái được gì thì hái, nó lượm được gì thì lượm. Còn mình đàn ông đàn ang vai u thịt bắp, thì phải ra rừng sâu, lên núi cao săn bắn đem về nuôi cả nhà. Nên phải học ngoại ngữ điên cuồng vô, để săn bắn quốc tế chứ. Lỡ vợ mình thèm cá hồi, mình phải qua Na Uy săn chứ. Có khi vợ lại thèm cá tuyết, lại phải chạy qua Nhật câu. Hẻm biết ngoại ngữ sao đi được? Mình hẻm đáp ứng được, nó bỏ đi lấy Peter hay Johnson nào đó ráng chịu à.

Mình đàn ông con trai, cơ bắp cuồn cuộn hẻm lẽ cũng đi hái lượm? Đeo cái yếm đỏ và nhởn nhơ dưới mấy gốc thông hái nấm? Còn cô vợ số đo ba vòng 90-60-90 lại đi săn bắn về cho mình ăn. Cô ấy yếu đuối thế sao chiến đấu được với thú dữ ngoài bìa rừng? Còn mình thì đầu đinh đầy sẹo lại ngồi thêu bên cửa sổ, mưa rơi qua song cửa thì ngước mắt lên nhìn, ràn rụa nước mắt.

Chờ cô ấy mang đồ ăn về thì ngả vào bờ vai của cô ấy, để được che chở chở che. Giống quỷ hem.

Dượng thấy có ba nước châu Á, họ học tiếng Anh từ lớp 1 đến lớp 12, là Singapore, Philippines và Ấn Độ, nên lao động của họ có lợi thế ghê lắm. Ví dụ ở Philippines, nhiều vùng nông thôn xa xôi, nhiều bạn vì điều kiện khó khăn quá nên bỏ học từ lớp 3. Nhưng học 3 năm tiếng Anh rồi, nên các câu đơn giản như giặt đồ, nấu cơm, lau nhà,..họ đều biết, nên đi xuất khẩu lao động sang Hồng Công và nhiều nước lắm. Kiếm cũng được nhiều tiền từ các nghề như giúp việc, lao công….thu nhập cao hơn hẳn quê nhà. Họ ra nước ngoài làm giáo viên tiếng Anh, ca sĩ, y tá v.v…nên hàng năm, riêng lượng ngoại tệ họ mang về để xây dựng đất nước là 26 tỷ đô la Mỹ, lớn lắm. Dượng thấy tụi nó nói tiếng Anh lưu loát mà ham, giá như mình cũng ham học ngoạ ngữ như vậy, cơ hội việc làm mình sẽ tốt hơn. Chưa kể là làm việc cho các doanh nghiệp nước ngoài đầu tư ở nước mình nữa, lương thưởng trung bình cũng cao hơn doanh nghiệp trong nước.

Rùi mình cũng phải đi đây đi đó để mở mang đầu óc, coi người ta học hành làm ăn thế nào. Phải có ngoạ ngữ để tự mình đi, thay vì kè kè theo em thư ký hay phụ thuộc vào phiên dịch như thế hệ trước. Không có chuyện không có khiếu là không học được đâu. Có phương pháp và chịu khó, là học được hết. Có bạn nhanh hơn, có bạn chậm. Mình chậm thì đầu tư thời gian nhiều hơn.

Hồi đó, dượng học tiếng Anh chủ yếu là tự học chứ chưa vô trung tâm nào, đến lúc tốt nghiệp ĐH là vốn từ nhiều lắm, dù nghe nói hẻm được tốt vì hẻm có máy cát sét để nghe băng. Dượng mua tờ Vietnam News và Saigon Times, dịch hết tất cả các bài qua tiếng Việt. Rồi lấy bài tiếng Việt đó dịch lại tiếng Anh, so với bản gốc. Làm miết khi nào gần giống thì thôi. Nên từ mới nó vô trong đầu mình. Sau này lên đọc các trang web của nước ngoài để lấy tiếng Anh chuẩn của họ, rùi cũng làm tương tự. Riết rồi viết y chang như họ. Vốn

từ phong phú, dịch được nhiều câu khó như phong trào nạc hoá đàn lợn, hội thảo đầu bờ, hoà nhập mà không hoà tan , xây dựng nông thôn mới, kè mới kênh mương…

Rồi nghe nói thì mình tập nghe trước. Trước một từ mới mình phải tra nghĩa và tra luôn cách phát âm. Rùi lên youtube, gõ vô các chữ như "Free English lesson" hay chữ gì mình muốn học, ví dụ mình làm ngành may mặc thì gõ vô " English for textile/garment", nó ra cả ngàn bài, từ vựng chuyên ngành tha hồ mà nghe, giọng bản xứ không. Còn nói thì phải có điều kiện, phải làm môi trường nói tiếng Anh thì mới nói tốt được. Còn không phải tham gia các câu lạc bộ nói tiếng Anh hay đến các lớp trong trung tâm mới có điều kiện nói được. Xong cái mình tập thuyết trình, tự trình bày một vấn đề bằng tiếng Anh, một mình trong nhà tắm đi, rồi thu âm lại. Rồi mở ra nghe, đầu tiên mắc cười lắm, nhưng sau đó mình sẽ tự tìm cách phát âm lại các từ mình nói sai. Tự mình sửa là hay nhất.

Đó là kinh nghiệm của dượng. Các bạn khác cũng có cách khác như xem phim nước ngoài, nhưng dượng thì hẻm có xem phim nên chỉ học theo cách trên. Chúc các bạn học tiếng Anh hay các ngoạ ngữ khác lưu loát nghen. Học thiệt giỏi, thi TOEFL IBT 120/120 thì Harvard nó cấp học bổng cho, rồi thành đồng môn với dượng.

Dượng yêu các bạn. I love you all.

Ngựa hay là ngựa đường trường

“Chào chú, tụi cháu là sinh viên Đại học tỉnh X. Chúng cháu ở ký túc xá và đều là từ các huyện lên cả. Cô giáo sáng qua giới thiệu Tony Buổi Sáng, thế là tối qua cháu và các bạn thức cả đêm để đọc. Lúc khóc, lúc cười, lúc giật mình thon thót vì thấy mình trong đó. Cháu và bạn cháu sáng nay cà phê với nhau và quyết định sẽ thay đổi cuộc đời, sẽ chăm chỉ lên thư viện đọc sách, học thêm ngoại ngữ qua youtube, sẽ giao lưu phát biểu thường xuyên để hoạt bát lanh lợi như chú nói. Tụi cháu sẽ tham gia mọi phong trào, tham gia mọi đề tài khoa học, sẽ lên mạng đọc thông tin chứ không chat chit nhăng cuội nữa. Khi tốt nghiệp, tụi cháu sẽ đi nước ngoài học thêm hoặc làm việc. Nếu không được thì sẽ về quê, làm giàu trên quê hương của mình với một niềm tin sắt đá. Cám ơn chú đã giúp tụi cháu bỏ qua mặc cảm tự ti của sinh viên tỉnh lẻ. Cháu yêu chú”

Tony trả lời: “Chào bạn. Đúng vậy, tỉnh lẻ hay thành phố giờ có khoảng cách gì nữa đâu cho học hành. Ngày xưa phải ở thành phố lớn mới có thư viện, mới có giáo sư đầu ngành. Bây giờ thời đại Internet, ở đâu cũng có tri thức, miễn là mình chịu khó tìm tòi.

Lên internet thì thông tin gì cũng có, tiếng Anh thì giáo trình nào cũng có, nghe giọng chuẩn Mỹ chuẩn Anh luôn, thầy ngoại luôn. Cứ vô youtube, gõ vào “ English” là nó ra hàng vạn bài, tha hồ mà nghe. Vô các website tiếng Anh của nước ngoài mà cắt các bài báo về dịch. Còn dạy về Photoshop, Corel, Access, Excel…gì cũng có.

Chú có quen một bạn kia, người Khơ Me, học ở ĐH Trà Vinh, ở tỉnh xa như vậy nhưng thi IELTS đạt 7.50, dù ngành học không phải tiếng Anh, bạn ấy chỉ học qua internet thôi mà đã vậy đó. Nên bạn ấy được học bổng đi Singapore thực tập sáu tháng, rồi chuẩn bị đi Úc học lên nữa, tương lai rạng ngời. Đừng có biện hộ học dở là do không có điều kiện. Chủ yếu là mình.

Muốn là được. Quyết tâm là được.

Chỉ có một tuổi trẻ để nhìn thấy thế giới rộng lớn ra sao. Lớn lớn chút là ngại đi lắm, vì lúc đó có gia đình riêng, rồi sức khỏe cũng giảm, trí nhớ cũng giảm. Mình đi nhiều thì tính tình sẽ cởi mở, phóng khoáng, hào sảng. Học cái hay, cái đẹp, cái văn minh rồi mang về quê hương.

Đừng ngại mình là học sinh sinh viên tỉnh lẻ, ngày xưa khác, giờ khác. Ngựa hay là ngựa đường trường".

Toán đố

Bữa nay qua chơi hãng bạn, Tony thấy ông sếp hỏi nhân viên, 1kg vàng 4 số chín (99.99%) có thể chế tạo ra maximum được mấy ki-lô-gam hợp kim có hàm lượng vàng 10% vậy em. Một kỹ sư điện tử tốt nghiệp một trường thuộc khối công nghiệp đang mần việc ở đây, bứt tóc bứt tai, tính miết 15 phút ra được kết quả là 10kg.

Thấy nó lập phương trình x, y, z rồi tích phân đạo hàm và khai căn bậc hai gì đó.

Cái ổng hỏi thêm, giờ giá 1kg vàng bốn số chín bây giờ bao nhiêu vậy em. Nó nói không biết. Dượng kêu thì thử search đi, trên mạng có mà. Nó search 30 phút, nói chỉ có giá một lượng thôi, không có giá 1kg. Dượng hỏi một lượng bao nhiêu tiền, nó nói 36 triệu. Dượng nói vậy một lượng là bao nhiêu gam rồi nhân lên em. Nó search 30 phút nữa, nói 37.5 gram. Rồi im lặng.

Rồi, vậy 1kg vàng thì bao nhiêu tiền. Nó lập tức lập hàm f(x) và vẽ đồ thị Parabol. Một giờ trôi qua vẫn chưa ra đáp số. Thấy bấm máy tính lia lịa. Chia một cũng bấm. Nhân một cũng bấm.

Ngồi chờ nó giải toán nên Tony lên mạng, tình cờ đọc được thử link này: http://kinhdoanh.vnexpress.net/tin-tuc/doanh-nghiep/mot-nguoi-singapore-lam-bang-15-nguoi-viet-2989707.html

Thấy một người Singapore trung bình làm gấp 15 lần người Việt. Vậy nếu một đứa Singapore ăn hai chén cơm, mình phải ăn khoảng mấy hột?

Biết một chén cơm trung bình có 500 hột gạo.

Biển rộng trời cao, con vẫy vùng...*

Hơn hai năm trước, trên máy bay đi Singapore, Tony có ngồi cạnh một cậu thanh niên có gương mặt sáng bừng của sự thông tuệ, ánh mắt sáng của ý chí, tác phong cử chỉ đều hết sức lanh lẹ. Cậu bắt chuyện trước, hỏi chú đi công tác hay đi du lịch. Tony nói là đi công tác, còn bạn. Cậu ấy mới kể là cháu đi Singapore đợt này là phỏng vấn việc làm. Tony ngạc nhiên lắm, mới hỏi ngọn ngành. Cậu ấy nói là tốt nghiệp xong một trường trong nước, tìm việc ở Việt Nam khó quá vì kinh tế đang suy thoái, ngành cậu học ít công ty tuyển, nên cậu tìm việc ở nước ngoài, chủ yếu các nước lân bang để dễ đi lại. Cậu vô các website trung tâm việc làm, đọc các mục cần người trên các báo, rồi thậm chí post C.V (đăng sơ yếu lý lịch) của mình cho các trung tâm săn đầu người của Thái, Sing, Hàn, Hồng Công, Cambodia, Lào….Cậu nói may mắn đã mỉm cười, một công ty ở Sing sau khi qua skype online interview (phỏng vấn qua internet), họ muốn cậu qua để gặp ban giám đốc trước khi quyết định. Thế là cậu lên đường, đây là lần đầu tiên xuất ngoại và cũng là lần đầu tiên đi máy bay.

Tony trong lòng thấy ngưỡng mộ. Tuổi trẻ cần như vậy. Dám đi, dám nghĩ, dám làm, dám dấn thân. Mới ngỏ lời hỏi cháu có muốn chú giúp gì không, chẳng hạn như đường sá đi lại. Cậu ấy nói cậu tìm kiếm hết rồi, xuống hầm sân bay Changi ra sao, đi chuyến tàu ngầm về ga nào cháu đều đọc kỹ và in ra hết. Còn công ty đó, cháu cũng đã nghiên cứu rất kỹ mọi thông tin của họ. Tony mới hỏi thôi bây giờ chú giả bộ phỏng vấn cháu vài câu nhé. Câu nào thấy cậu ấy cũng trả lời lưu loát và tự tin. Nhưng duy chỉ một câu Tony hỏi, ” giờ thì chúng tôi đã phỏng vấn xong, bạn có câu hỏi gì cần hỏi không?”. Lúc này thì cậu lúng túng, dạ nói cái này thật sự là cháu chưa nghĩ tới. Tony mới nói là người nước ngoài hay hỏi câu này để đánh giá khả năng đặt câu hỏi của ứng viên. Mình mà hỏi thông tin về công ty họ là rớt đài vì không chịu nghiên cứu trước. Hay hỏi một câu vu vơ, họ sẽ nghĩ mình nông cạn. Hay hỏi nhiều quá, họ cũng thấy khó chịu. Mình chỉ chọn một câu hỏi

thôi, nhưng thật đắt vào.

Cậu ấy suy nghĩ một lúc lâu rồi nói chú giúp cháu. Tony mới kể cho cậu ấy nghe về câu chuyện của mình. Đó là lần phỏng vấn việc làm ở một công ty mà Tony ưa thích, lúc cũng vừa tốt nghiệp. Vì đã chuẩn bị kỹ mọi thứ, nên họ hỏi cái gì mình cũng trả lời được. Nhưng tới câu này thì Tony lúng túng, vì học ở Việt Nam, quen kiểu trả bài, thầy hỏi thì nói, không hỏi thì thôi, không có khả năng hỏi ngược lại. Suy nghĩ mất mấy phút, Tony mới nhìn thẳng vào mắt của anh trưởng phòng kinh doanh và chị phụ trách nhân sự, nói rõ là em đã cố gắng hết sức cho lần phỏng vấn này, và cho công việc này. Em có thể có một đề nghị là nếu anh chị thấy em chưa phù hợp, thì giới thiệu giúp em vô phòng ban khác, hay các công ty khác. Anh chị ra trường đi làm lâu năm, có nhiều mối quan hệ, anh chị có thể giúp em được không. Em chỉ có sức lao động của thanh niên trẻ tuổi, em có thể làm việc ngay và bất cứ nơi đâu, em có hoài bão và em có sự thật lòng. Có được không ạ? Lúc đó anh trưởng phòng bắt đầu lúng túng, còn chị nhân sự vui vẻ nói được em, chị thích cách nói rõ ràng của em. Vừa về nhà, Tony viết ngay một lá thư cảm ơn anh chị ấy đã dành thời gian phỏng vấn mình. Và tuần sau, Tony nhận được thư mời vô làm việc. Sau này chị ấy kể là lúc đó, tụi chị thấy có sự chân thành trong câu trả lời của em, trong mắt em, nên đồng ý nhận vào. Em đi bán sức lao động, và bọn chị là người mua, kỹ năng bán hàng của em rất tốt. Giới thiệu sản phẩm tốt, giá cả phải chăng, ngoại quan đẹp, bảo hành rõ ràng, giao hàng ngay.

Vậy đó. Mình phải có sự chuẩn bị chu đáo khi đi tìm việc. Nhỡ may mình chưa phù hợp thì họ cũng tiến cử (recommend) mình cho bạn bè người quen của họ. Trong bất cứ tình huống nào, mình cũng có sẵn một vài câu hỏi ngược lại, nhưng phải tuỳ tình huống phỏng vấn lúc đó nữa, không được rập khuôn bắt chước. Và phải chân thành, mọi lời nói đều xuất phát từ trái tim mình. Cái gì từ trái tim sẽ đến với trái tim, dù chỉ là một ánh mắt thiết tha. Cậu sinh viên nghe nói thế, cám ơn Tony. Lúc đó chỉ cho cậu ấy cái email

yahoo mà giờ quên mất password (mật mã) để vào. Nên không rõ cậu ấy thế nào bây giờ. Nhưng tin chắc, dù làm gì, cậu ấy cũng sẽ thành công.

Tony kể lại câu chuyện này để nhắc các bạn trẻ là, nếu tìm việc trong nước khó quá thì tìm kiếm các cơ hội việc làm ở nước khác. Cứ vô google, gõ “Job and recruitment in Singapore” hay nước nào mình muốn, cứ nộp hồ sơ, cứ tự tin xách giỏ lên đường, tích luỹ tiền và vốn sống. Tiếng Anh không nhất thiết phải cực kỳ giỏi đâu, cứ giao tiếp, nghề dạy nghề, tự đào tạo, rồi ổn hết cả thôi, miễn là người ta nhận mình vô làm là được. Sợ gì ai. Ai xài xể, nói tôi là con của dượng Tony, không phải người vừa đâu nhé.

Và nhất nhất sau này, dù làm gì, cũng phải chuẩn bị thật kỹ, tiếng Anh gọi là phải “ well-prepared”, thì mọi thứ đều hanh thông thuận lợi. Biển rộng trời cao, cứ vẫy vùng.

---

*Lời bài hát “ Nhật ký của mẹ”